

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izven tedne in praznikov.

Inserati: do 9 peti vrst 1 D, od 10—15 peti vrst 1 D 50 p, večji inserati peti vrst 2 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic peti vrst 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p. Popust le pri naročilih od 11 objav naprej. — Inseratni davek posebej.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znak za odgovor.

Uredništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knafljeva ulica št. 5, priljubno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje

Telefon št. 34.

Dopolnje sprejema le podpisane in zadostno frankovane.

Rokopisov se ne vrača.

Posamezne številke:

v Jugoslaviji vse dni po Din 1° —
v inozemstvu navadno dni Din 1, nedelje Din 1-25
Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:

	V Jugoslaviji	V inozemstvu
	po pošti	
12 mesecev	Din 144—	Din 264—
6	72—	132—
3	36—	66—
1	12—	22—

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.

Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici. Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Posledice.

Komaj so zamrli zadnji stavki ogabne in netočne kampanje SLS proti davčni skupnosti našega državnega teritorija, so se že pojavile posledice, in sicer v obliki prav resnih opominov vodilnih južnih listov na naslov Slovencev. Brezvestna klerikalna demagogija proti srbskemu delu našega naroda, proti ugledu Beograda kot državnega središča, proti avtoriteti osrednje zakonodavne in upravne oblasti se tam na jugu ni izpregledala. Prejšnje dni smo citirali ostro grajo beogradske »Samouprave« proti gg. urednikom našega »Slovenca« in voditeljem SLS. Zabeležili smo tudi »Samoupravino« obsojdo tukašinskih državnih in policijskih oblasti, ki so dovolile zlorabo politične svobode in časnikarske prostosti proti državni edinstvu in obstoječim zakonom. Te »Samoupravine« kritike so bile političnega značaja. Novosadska »Zastava« pa odgovarja na klerikalno davčno natolevanje drugačno ter ekonomsko, kar sme zbuditi splošen interes slovenskega gospodarstva za ta neljub prepis Slovenije z našimi južnimi brati. Novosadska »Zastava« prinaša namreč v zadnji številki prav ogorčen uvodnik o klerikalni davčni kampanji, ki je zastrupljala širše slovenske sloje s popolnoma neopravičeno mržnjo do Srbov, ter opominja poslance, da zadevo spravijo pred narodno skupščino. Nato pa piše doslovno:

»V kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev je Slovenija industrijsko najbolj razvita. V Sloveniji izdelani proizvodi so podvrženi taksam, ki se tamkaj tudi največ plačujejo. Toda taksami ne plača tamonjih proizvajalci, marveč potrošniki, torej naš državljani od Triglava do Bitolia in Piškepeja! V vse te kraje izvažajo slovenski industrialci svoje proizvode popolnoma nemoteno.

Ako bi se temu izvozu delale najmanjše poteškoče — kar bi se zgodilo brez dvoma v slučaju slovenske avtonomije — bi propadla marsikatera danes jaka industrijska tvornica Slovenije. V tem slučaju bi se izplačalo takoj graditi tvornice tudi po ostalih krajih naše domovine, kjer se pri današnjem stanju iste ne izplačajo.

Ako sprejmemo vrženo rokavico, odložimo vsako sentimentalnost, ki jo taki špekulanti (mišljen je pop Korošec) tudi brez tega dovolijo izkoriščati.

Tako novosadska »Zastava«. Naša industrija, ki živi in pade z izvozom in

s svojo sedanjo ter bodočo ekspanzijo proti morju in jugu države, ni mogla biti težje prizadeta kot z nepremišljeno in surovo klerikalno protidavčno in protisrbsko igro. Kar so naši gospodarski krogi z velikimi žrtvami dolga leta pripravljali tam na jugu države s pomočjo vseh mogočih činiteljev, seveda v prvi vrsti s kvaliteto svojih proizvodov in s priznanim svojim nacionalnim čutom, ves trud za slovensko industrijsko propagando, je zdaj po lahkomišelnosti klerikalni protisrbski gonji uprav nevarno ogrožen. Slovenski industrijski razprodaji po jugu države so klerikalci s svojim separatističnim programom že dovolj škodovali, da je skrajni čas, da se naši gospodarski krogi zganajo in da v odkriti javni spomenici izpovedo južnim bratom, da nikakor ne odobravajo klerikalnega separatizma, predvsem seveda ne klerikalnega protisrbskega besa. Naša industrija, slovensko gospodarstvo sploh je navezano na princip edinstva in složnosti tudi na ekonomskem polju ter živi od čim večje skupnosti z brati Hrvati in Srbi.

Naše južne liste pa uverjamo, da klerikalizem danes ne predstavlja resnične volje slovenskega razumnštva in slovenskega naroda, marveč samo lanksoletno posledico razdruženosti, neenotnosti in neorientiranosti nacionalnega življa v Sloveniji. Toda ta napreden in racionalen življenjski stopnja na plan. Že raste spoznanje, da je na političnem polju disciplina in ideja vse, osebna kaprica in samovoljni domisleki nič. Kmalu bo slovensko ozemlje vrglo klerikalno večino in pokazalo svoje pravo nacionalno, nacionalistično in državotvorno lice. Vsi naši gospodarski in obrambni ter iredentistični interesi govore za to, da se tesneje oklenemo državne skupnosti ter da v njej igramo kot zagovorniki primorske orientacije naše državne bodočnosti iniciativno gospodarsko in politično vlogo.

Nadaljevanje klerikalnega terorja pa bi nedvomno izzvalo oster odpor in bojkot slovenske industrije in trgovine po južnih krajih naše domovine. Čas je že, da kompetentni činitelji tudi na lokalnem terenu stopijo klerikalcem na prste in da jim zabranijo nadaljno njihovo pisarstvo zoper državo in složno gospodarsko in politično življenje z Beogradom in z brati Srbi sploh!

Strašno je ljubiti ženo. Toda kaj hočemo, ko je pa žena kot slama. Slikarjeva žena se je začela po malem ohlajati v ljubezenskem navdušenju. Vse bolj pogosto je odhajala z doma. Sedaj je bila pri šivilji, sedaj pri zobozdravniku; dalje je hodila tudi k šmarincam, potem tudi v slaščičarno. Nekoč se je vrnila zelo pozno, z veliko škattjo sladkorčkov.

»Kje si bila tako dolgo?«
»Prav nič dolgo.«
»Tri ure, po cesti se ne spreha tri ure.«
»Res je, imaš prav, toda glej, vojaki so šli, pa sem morala čakati, da so odkorakali mimo. Ne more človek preko ceste. To je strašno.«
Slikar je opazil sladkorčke.
»Kaj pa je to?«
»To?«
»Da.«
»Torej?«
»Da, ti sladkorčki?«
»Aha, ti govoriš o tem? To so sladkorčki.«
»Vidim, da so sladkorčki, toda odkod?«
»Kaj, ti sladkorčki?«
»No da, ti sladkorčki...«
»Kako, pa odkod bi naj bili?«
»Ravno to te vprašam.«
»Kaj? Hm... No... sladkorčki!«

Proračun pravočasno rešen. — Jezikovne navedbe. — Režim v Narodnem divadlu. — Zbornica o zahtevah in potrebah novinarjev. — Načrt k pogodbi z Jugoslavijo. — † profesor dr. Mrázek. — Družabni večer v »Hlaholu«.

6. decembra.

Poslanska zbornica se je ves pretekli teden bavila s podrobno debato o proračunu za leto 1924, kateri je bil sprejet pet dni prej nego je bilo določeno, tako da ga bo mogel tudi senat pravočasno odobriti, da bo izglasen še pred novim letom. Debate se je udeležilo 125 govornikov, torej skoro vsak drugi član poslanske zbornice. Pravočasno rešenje proračuna je gotovo dobro spričevalo tako za naše politične stranke, ki priznavajo proračunu neobčajno važnost, kakor tudi za naše razmere, ki se ustaljujejo. Razprava je tekla povsem mirno, brez razburljivih prizorov. Niti nemške opozicijske stranke niso posegle po nikakih rušilnih obstrukcijskih sredstvih. Komunisti so pogostoma operirali z napadi na vlado, ali slovaški ljudovci so se pri svojem klicu po avtonomiji Slovaške posluževali hujše, surove palbe in so posegli celo po razžalitvah najrge vrste napram Čehom. Po petih letih naše samostojnosti je letos prvokrat, da je bil redni proračun sprejet že v novembru.

Pri proračunski debati se je potegoval poslanec Hnidek (agr.) za to, da bi se končno izdale jezikovne navedbe, na katere čakamo že tri leta. Samo vsled tega nedostatka je mogoče nemškimi občinam, da revoltirajo proti zakonski veljavnosti državnega jezika. Kakor se čuje, se izdajo jezikovne navedbe še pred koncem t. l.

Isti poslanec je pri razpravi o prispevkih za češko in nemško gledališče ostro kritiziral režim v Narodnem Divadlu. Omenjal je velike vsote, namenjene rekonstrukciji, ki je bila letos v njem izvedena, da se je vzdržal začetek gledališke sezone; drugi del rekonstrukcije se šele izvrši, treba pa je, da se dokonča razsodnejše in da se ne bo denar zametaval. Enako upravičeno so bile njegove pritožbe glede umetniškega gledališkega vodstva. On nikakor ni nasprotnik novih smeri v umetnosti, toda uvažati bi se morale drugače. V Narodnem Divadlu režiser zabranjuje dramatikovo večje denarne izdatke, pri tem pa se dela preveč z zunanostjo. Posebno se obrača proti napačnemu pojmovanju godbene režije, ki je prinesla slabe sadove pri Smetanovih operah. Poslednja prireditve »Prodane neveste« je napra-

vila iz tega veselega dela žalno koračnico. Vodstvo opere in drame zahaja na krivo pot, kajti Narodni Divadlo postaja pozorišče samo za določeno smer in določeno razred, postavil pa ga je ves narod za ves narod. Današnji režim goni občinstvo iz gledališča in s tem so v zvezi njegove finančne težave.

Topot se je govorilo pred parlamentarnim forumom tudi o zahtevah in potrebah češkoslovaških novinarjev. Posl. prof. Sladky (čsl. soc.) se je v svojem stvarnem in toplem govoru izrekel priznalo o pomenu tiska in novinarjev, o njihovih zaslugah za naše osvobodjenje, za kar so želi nevhvaležnost, bedo in persekucijo. Ako smo zrelji za svobodo, imajo na tem znaten delež ne-sebični in nepodkupljivi čl. žurnalisti. Ako so vršili svojo dolžnost dobro, kar je priznal sam prezident Masaryk, morata država in vlada izvršiti svojo dolžnost do njih. Govornik predlaga uzakonjenje socialnih in stanovskih njihovih zahtev, zlasti modernu ureditev službene razmerja novinarja do delodajalca, uzakonjenje zavarovanja za slučaje bolezni, starosti in nezgod, zgradbo zavetišča za ostarele novinarje, novinarske zbornice, novinarski dom, visoko učilišče in izdajanje modernega tiskovnega zakona. Mučno je vplivalo, da je posl. lidove stranke (klerikalne) duhovnik Rypar pavšalno trdil o čl. žurnalistih, da nimajo pravne sile in odgovornosti. Proti tej razžalitvi so se novinarji takoj pritožili, izročivši protest predsedniku zbornice Tomášku. Protestu so se pridružili tudi uredniki klerikalnih listov, ki so se obrnili zaeno s pritožbo do predsedništva kluba poslancev lidove stranke. Generalni referent o proračunu prof. dr. Srdinko je v svojem končnem govoru omenjal, da naši javnosti ni bilo znano, da čl. žurnalist ni primerno zavarovan za slučaj bolezni in starosti. Spoštovani žurnalisti, ki ima odgovorno dolžnost, da sodeluje pri vsakodnevem javnem mnenju, zasluži, da bi imel svojo starost zavarovano vsaj tako, kakor državni nameščenci.

Vlada je predložila poslanski zbornici na sklepanje načrt za soglasje s pogodbo s Kraljevino SHS o ureditvi vzajemnih pravnih stikov, dogovorjeno 18.

marca 1923 v Beogradu. Tika se v glavnem pravnega stališča državnih pripadnikov pred sodnijami, urejuje izvrševanje eksekucijskih naslovov, kar je važno za naše gospodarske stike, v kazenskih stvareh pa določa medsebojno izročanje obdolžencev, prevoz izročenihi zločincev po tretji državi in ostalo pravno pomoč v kazenskih zadevah.

Jeden izmed najboljših čeških prirodoslovcev, biolog svetovnega imena, prof. dr. Alojzij Mrázek, je umrl 26. preteklega meseca, star 55 let. S svojo pridnostjo, nenavadno razumnostjo in kritičnostjo je bil vzor prirodoslovnega preiskovalca. Nekoliko let pred vojno je posetil Črnogoro, kjer je dobil bogate in nepričakovane najdbe. Smrt mu je zabranila dokončati znanstveno učno knjigo o zoologiji in napisati delo o češki fauni, katero je on najbolj poznal.

Jugoslovanski narodni praznik, spojen s prazno petletnega trajanja kral. SHS, je dobil v našem tisku glasnega odmeva in simpatičnega zavzemanja za našo zavezniško Jugoslavijo. Jugoslovensko poslanstvo v Pragi je priredilo na dan praznika v svojih salonih intimno slavnost, drugi dan pa je bil v dvorani »Hlahola« ob številni udeležbi čl. jugoslov. lige družabni večer. Navzoči so bili med drugimi jugoslovenski poslanik min. Ljuba Nešić, konzula Bradanović in Vučković, poljski charge d'affaires Bader, šef generalnega štaba Mittelhauser, polkovnik Nenadović, pisatelj Holeček, univ. prof. dr. Murko, dr. Szyskowski in drugi. Poslanec dr. Uhliř je v svojem nagovoru pozdravil goste in pokazal podobnost usode našega in jugoslovanskega naroda pred prevratom in državnotvorne ideje obeh držav. Problem političnega ujedinenja je danes najvišjeji problem političnega življenja tako v Jugoslaviji kakor v naši republiki. Zgodovinski datum prvega decembrskega približuje nas tudi veliki misli ujedinenja vseh Slovanov. Naša in jugoslovanska politična uniifikacija je prvi korak na poti, po kateri ima hoditi v modernem svetu demokracije vsak slovenski narod. Ako smo danes dve samostojni državi, bodi nam to zgodovinska pobuda k našemu vseslovenskemu ujedinenju. V čustvih in idejah vzajemnosti in bratstva smo v Pragi enaki Beogradu, Zagrebu in Ljubljani. Viharno odobravanje je sledilo govornikovim izvajanjem. Nato je govoril generalni tajnik čl. jugoslov. lige dr. Ripka, ki je govoril o pomenu jugoslovanskega narodnega praznika in podrobno predložil zgodovinski razvoj ujedinenja Srbov,

Kornel Makuszyński:

Žena s srcem.

(Dalje).

»Uh, kakšen idijot sem,« je pomislil, »pozabil sem se ji predstaviti!«
Ves dan je bil poparjen. Razveselil se je šele zvečer pri nji. In tako je šlo dalje časa. Zjutraj je bil slikar žalosten, zvečer pa vesel. V življenju se godi sedaj tako, sedaj tako.

Koncem konca se je zgodilo, da se je slikar po dolgem posvetovanju s samim seboj in svojim hišnikom oblekel v frak. Odkod je vzel frak, Bog si ga znaj. Umil se je, ostrigel levjo grivo in se napolnil z dostojanstvenim korakom v cerkev, kjer ga je gospod Bog sprejel z odprtimi rokami. Zelo dolgo ga že ni videl, toda rad je imel slikarja. In služabnik božji je blagoslovil zvezo slikarja z ženo, ki ga je ljubila s srcem in dušo in ga potrdila v nadi, da je njen prvi in poslednji. Slikar pa je že tako bitje, da vsemu veruje.

Bil je zelo dober mož. Dobro rejen je pokazal mnogo poduzetnosti. Slikal je zelo marljivo, toda ni mu šlo ravno posebno izpod rok. Roke so se mu začele nekoliko tresti vsled prepogostega vzbujanja, duša mu je pa uplahlila kot gumasta blazinica, nakar počí.

Zaloputnil je z vrati in odšel slikat. Nekoč je opazil na nji prekrasen prstan z briljantom.

»Draga moja...?«
»Kaj je? Si morda lačen?«
»Ne; odkod pa ti je ta prstan?«
»Kateri? Ta poročni?«
»Ne, ne ta poročni...«
»Tale? Ta je od matere...«
»Tale ne ta, temveč oni z briljantom.«
»Kateri? Ta?«
»Da!«
»Kaj ne, da je zelo lep.«
»Toda kje si ga dobila?«
»Kje? Iz?«
»Menda ne jaz.«
»Ta prstan? Ah, to je dolga zgodba, enkrat ti jo že povem... Moj dragi, toda kaj boš ti za večerjo?«
Slikar je vse bolj pogosto loputal z vrati.

Drugega dne proti večeru se je žena začela oblačiti. Vzela je sveže perilo in dekolirano obleko.
»Kam greš?«
»Kdo, jaz?«
»Ti. Kam se odpravljáš?«
»Malo na izprehod. Moram k fotografu.«
»V tem času?«
»Kako? v tem času?«
»Za fotografa je pozno, mračí se.«

»Kaj sanjaš?«
»Sedem je ura.«
»Je mogoče?«
»Doma ostaneš.«
»Škoda bi bilo, ker sem že oblečena. Grem pa samo malo na izprehod. Takoj se vrnem. Greš tudi ti?«
»Ne grem.«
»Škoda, moral bi se malo več gibati. Nasvidenje!«
»Kdaj se vrneš?«
»Kdo, jaz?«
»Da.«
»Kaj vem. Rekla sem že, takoj.«
Odšla je.

Slikar je prižgal cigareto in se dolgo izprehajal po sobi. Gori je nekdo razbijal po klavirju. Naenkrat je začel padati dež. Slikar je stopil k oknu in zamišljeno gledal na cesto. Dva kočijaska konja sta mešala blato. Bilo je strašno pusto.

Čakal je tako dve uri. Stopil je v drugo sobo in pogledal na stensko uro, ker žepne ni nosil. Čez eno uro je zopet pogledal na uro in se začel vznemirjati.
»Kam je neki šla?«

Hišnik je zaprl večna vrata in ugasnil svetilke na hodniku. Po hiši je nastala tišina. Minila je ena ura, dve. Dež je še vedno padal.

Hipoma se je slikar zdrznil in skočil.

Pred hišo se je ustavila kočija. Bil je srdit. Šel je k vratom na hodnik in prisluškoval... Gre... Kmalu je slišal, kako je odšel nekdo v drugo nadstropje.

Vrnil se je v sobo in začel tekat po nji kot obseden.

»Kam je neki šla?«
Sedel je v naslonjač in čakal. Sveti Bog! Dve uri. Dež neprestano pada. Nikjer ni žive duše.

Sedeč v naslonjaču, je slikar zdremal. Sanjalo se mu je, da je ustrelil ženo in sebe. Prišel je v nebesa in stal pred nekim svetnikom.

»Vi ste, dragi gospod, ustrelili ženo. In zakaj?«
»Ni se vrnila domov.«
»O, to je slabo. In potem ste ustrelili sebe?«

»Ustrelil sem.«
»To rešuje situacijo. Po svoji priliki ste slikar?«

»Slikar.«
»Ste slikali cerkve?«
»Ne, nikoli.«

»O, to je slabo.«
Sveti starček je pozvonil. Prihitel je dražesten angelček.

»Dajte temu gospodu sobo s severno razsvetljavo, najbolje poleg Rafaela.«

(Konec prih.)

Hrvatov in Slovencev ter podal sliko notranjih in zunanjih razmer tekom petletja samostojne jugoslovenske države, pri čemer je omenil tudi zasluge poslanika Nečiča za zunanjo politiko kraljevine SHS. Ob splošnem soglasju je

bila poslana brzojavka jugoslov. zsl. B. gi v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani, zagotavljajoč naše jugoslovenske brate naših simpatij in nezlomljive vernosti. J. K. S.

Telefonska in brzojavna poročila

Pomožna akcija za Slovenijo.

Podpora Rdečega križa. — Vlado komisije.

— Beograd, 7. decembra. (Izv.) Da ublaži bedno stanje poplavljenec v Sloveniji in na Hrvaškem, ki so vsled vodenjske katastrofe pretrpeli ogromno materialno škodo, je glavni odbor »Rdečega križa kraljevine SHS« nakazal kot prvo nujno podporo oškodovancem je imel včeraj prvo sejo, na kateri sek 50.000 Din. Rdeči križ je obenem pričel akcijo, da se odposljuje v prizadete kraje večje množice tople obleke, perila in drugih življenjskih potrebščin.

— Beograd, 7. decembra. (Izv.) V spremstvu resornih višjih uradnikov in strokovnjakov sta snoči z brzovlakom ob 19.30 odpotovala v Zagreb in nato v Slovenijo ministri notranjih del Milorad Vujičić z načelnikom političnega oddelka za Slovenijo dr. Franom Svetkom in ministri za izenačenje zakonov Marko Trifković, da osebnostno razgledata obseg škode in povodenjsko katastrofo ter da na licu razdelita oziroma nakazeta prve nujne podpore oškodovancem.

V poljedelskem ministstvu je nominirana posebna komisija, obstoječa iz

dveh sekcij, ki imata ugotoviti višino škode, povzročene prebivalstvu po vodnji v Sloveniji in na Hrvaškem.

Skupščinski posebni odbor za proučevanje zakona o podpori poplavljenecem je imel včeraj rvo sejo, na kateri se je konstituiral. Za odborovega predsednika je bil izvoljen dr. Subotić (rad.), za podpredsednika posl. Jože Gostinčar (jugosl. klub) in za tajnika posl. Salih Baljić (musl.) Odbor bo danes meritorno razpravljal o zakonskem predlogu.

V poljedelskem ministstvu sestavljena komisija strokovnjakov ima proučiti ves poplavljen teren ob Savi in drugih pritokih ter postaviti primerne predloge za obrambo proti poplavam. Komisija ima pregledati savsko strugo in nasipe v zagrebški okolici. Poljedelsko ministstvo bo dalo nalog, da se izdela načrt za gradnjo dolgega betonskega nasipa ob vseh nevarnih krajih. Na ta način smatra poljedelsko ministstvo za primerno, da se zajezje poplave Save.

Volitve na Angleškem.

Živahna volilna reklama. — Prvi rezultati. — Nervoznost v Londonu. — Kalkulacije posamnih strank.

— London, 6. decembra. (Izv.) Danes so volitve za angleški parlament. Povsod vlada nervoznost Velike so stave. Živahna je volilna reklama. Volilne žare so se danes ob 9. dopoldne odprle. Volitve traja pozno v noč. Zaključek volilnega akta je določen na 21. uro. Težko bodo znani prvi volilni rezultati še danes. Prve definitivne rezultate pričakujemo jutri zjutraj. Vreme je slabo. Izid volitev bo radi tega zelo odvisen od slabih vremenskih prilik. Pri zadnjih volitvah so snežni zameti na Škotskem napravili mnogo škode konservativni stranki, ker so kmetije ostali doma.

Zadnje dneve je volina agitacija dosegla vrhunec. Za reklamne svrhe, za letake in volilne minifiste je bilo porabljenih 109 ton papirja, pri zadnjih letih 1922. le 37 ton. Vse stranke so preplavile važne centre z velikanskimi množicami letakov in brošur. Glavna gesla so bila: liberalna »Svobodna trgovina«, delavstvo je slo v boj za ureditev socialnega položaja delavstva in konservativci so imeli glavno agitacijsko sredstvo: odprava brezposelnosti in znižanje cen življenjskih potrebščin.

Cudovito agilen je bil Lloyd George. Prepotoval je tekom treh tednov vso Anglijo, dnevno je imel najmanj štiri, a tudi celo 15 shodov.

— London, 6. decembra. (Izv.) Za čim hitrejšo objavo končnih volilnih rezultatov je stopil v akcijo najobsežnejši aparat reklame in moderne tehnike. V Londonu se bodo rezultati takoj objavljali v vseh kinih, gledališčih, na vseh javnih poslopih in na 20 važnih prometnih točkah so postavljali posebni stolpi. V službi bodo vsi prometno-tehnični aparati. Marconi bo od minute do minute javil vsak najmanjši rezultat. Največjo važnost polagajo Angleži na okolnost, kakšna stranka bo dobila dve tretjini mandatov.

— London, 6. decembra. Število volilnih upravičencev v vsej Angliji znaša po uradnih podatkih 18.386.629, med temi 7.889.715 volilk. Baldwin, Lloyd George, MacDonald in Asquith so včeraj zaključili z zadnjimi govori volilno agitacijo.

— London, 6. decembra. Prvi rezultat je bil znan iz Manchestera. Liberalci so tu dobili 3 mandate. Nocoj ob 11. uri so bili objavljeni prvi rezultati: konservativci 41, liberalci 17, delavska 7 in 10 mandatov ostale stranke (1). Konservativci so izgubili 4, liberalci pridobili 4 in delavci 1 mandat.

— London, 6. decembra. Glede rezultatov današnjih volitev vlada v vseh trah glavnih političnih strankah optimistična kalkucija. Konservativci kalkulirajo: od 565 spornih mandatov dobe konservativci 332 mandatov, liberalci 157, delavska stranka 120.

Liberalni račun je: liberalci 248, konservativci 240 in delavci 120. 7 neopredeljenih. Labour Party računa: konservativci 136, liberalci 160 in delavci 310, neopredeljeni 9.

— London, 6. decembra. Brez volilnega akta je bilo nesporno priznanih 50 mandatov, od teh pripade konservativcem 35 mandatov, liberalcem 11 in 3 delavcem.

Odločitev konvencij z Avstrijo.

Razprava v skupščinskem odboru.

— Beograd, 7. decembra. (Izv.) Poseben skupščinski odbor je včeraj odobril konvencije, sklenjene 26. februarja t. l. med našo vlado in avstrijskim kancelarjem v Beogradu, in ki so bile sedaj v parlamentu predložene v odobrenje. Konvencije obsegajo: dvigovanje sekvestrov, poravnava še pred 1. marcem 1919. med pripadniki obeh držav nastalih starekronskih terjatev odnosno do gov, bosansko-hercegovinske akcije eraričnih podjetij in transportne olajšave.

Na včerajšnji seji je bila zelo živahna debata o plačilu medsebojnih terjatev, nastalih kakor gori omenjeno. Slovenski poslanci so ugovarjali ključu 8 : 100, to je 8 dinarjev za 100 sedanjih avstrijskih kron. Posl. Josip Reissner je opozarjal odbor in vlado na veliko škodo, ki jo utrpel razne slo-

venske hranilnice in posojilnice. bivše članice Zdrružne zveze v Gradcu, kamor so morale oddati vso nerazpoložljivo gotovino. — V istem smislu je govoril posl. Škulj, ki je navajal krivično razmerje med avstrijsko krono in dinarjem. Za eno staro avstrijsko krono ni pravičen ključ 8:100. — To konvencijo je z vnezo zagovarjal in branil posl. dr. Laza Marković, bivši justični minister, ki je mnogo pripomogel k temu, da je bil dosežen (med obema vladama) v tem vprašanju končni sporazum. Kot opravičilo za ta ključ je navajal, da odgovarja razmerju, po katerem so bile pri nas zamenjane avstrijske krone (1:4). — Značilno je, da niso v debato posegli zastopniki in strokovnjaki ministristva pravde in zunanjega ministristva. Razpravi je prisostvoval tudi načelnik oddelka za izvršitev mednarodnih pogodb v zunanjem ministristvu dr. O. Rybač.

Posl. dr. Spaho (musl.) je zahteval pojasnila o 3. konvenciji, ki ureja

izplačilo bosanskohercegovinskih delme raznih podjetij, pri katerih je bil udeležen avstrijski erar.

Odbor je z večino glasov proti glasovom opozicije sprejel vse štiri konvencije ter je določen za poročevalca v plenumu posl. Mita Dimitrijević (rad.)

Konvencije bodo danes dopoldne predložene zbornici v odobrenje. Zbornica jih še danes odobri.

Kakor je doznal Vaš dopisnik, je vlada pripravljena dovoliti prizadetim denarnim zavodom povrnitev delne škode, ki jo bodo trpeli pri izplačilu terjatev po ključu 8:100.

Državni proračun.

Odgoditev razprav. — Predložitev dvanaestin.

— Beograd, 7. decembra. (Izv.) Finančni odbor je včeraj v dolgih razpravah obravnaval najprej proračun ministristva pravde, o katerem se je pričela podrobna debata že na torkovi plenarni seji. Opozicija je tudi v tem odboru kritizirala vladino politiko o sekvestrih. Vsi govorniki so tudi izjavljali nezadovoljstvo, kako vlada postopa pri sekvestrih. Opozicijski govorniki so očitali vladi, da se zaveja v pravosodstvo največje strankarstvo in pristanstvo. Minister pravde je stvarno zavrnil očitke, naglašujoč, da je njegovo načelo voditi ministristvo pravde strogo objektivno in nestrankarsko. Minister financ je pripomnil, da znašajo restrikcije proračuna 1.478.000, povzročila pa 167.000, tako da se je ta proračun znižal za 1.211.000 dinarjev. Proračun je bil po štiri ure trajajoči debati z večino glasov sprejet. Za proračun je glasovalo 17 poslancev, proti pa 8. Opozicijski poslanci niso bili kompaktni, proti je glasoval tudi član džemijata.

Ob 16. je finančni odbor pričel razpravo o proračunu ministristva za agrarno reformo. Razvila se je obširna debata o dosedanjih vladini agrarni politiki. Govorniki opozicije so konstatirali, da je med vladinimi člani opažati stremiljenje, da se izvedba agrarne reforme zavleče in da se ohrani sistem veleposestev. Finančni odbor nadaljuje danes razpravo o tem proračunu. Minister dr. Simonović je naznanil, da bo danes podal obširen ekspozé o stanju agrarne reforme in o vseh faktorjih, ki skušajo vplivati na izvedbo te reforme.

Vlada, kar je bilo že večkrat javljeno, je sedaj prišla do prepričanja, da ne bo mogla rednim parlamentarnim potom spraviti proračuna do konca tega leta pod streho. Parlamentarna taktika opozicijskih skupin je tako usmerjena, da je vladi radi dolgih razprav v finančnem odboru onemogočeno rešiti proračun v plenumu do določenega roka.

Finančni minister je včeraj oficijelno izjavil zastopnikom tiska, da je pripravljen predložiti dvanaestine za mesece januar, februar in marec 1924, vsled česar se morajo razprave o rednem proračunu za časno prekiniti.

Vladi je mnogo na tem, da ne nastopi 1. januarja 1924. v državnih finančnih exlex stanje.

Vesti iz Italije.

Bombacci se obrne do komunistične internacionale. — Poročilo o katastrofi v Bergamasku. — Španska naročila v Italiji. — Podtajnik Ciano v Trstu.

— Trst, 6. decembra. (Izv.) Ali odstopi komunistični poslanec Bombacci? Ako bi se to zgodilo, bi izgubil Trst edinega komunističnega poslanca. V zbornici je rekel, da ve Mussolini dobro, da želi Jordanski sklenitev trgovske pogodbe tudi radi tega, ker bi se ob revoluciji, fašistovski in ruska, zaključila z zvezo med obema državama. Bombacci je pozval industrialce, da naj se požurijo, da jih ne prehitijo Francozi in Angleži. Izvrševalni odbor komunistične stranke je Bombacci radi njegovega govora izključil in Bombacci je pozvan, da demisionira. Bombacci je izjavil na to, da se ne čuti krivega in se zaveda, da je v svojem govoru zastopal interese delavcev in kmetov v obeh državah ter se ni pregrešil proti dostojnosti in komunistični zavesti. On hoče svojo zadevo predložiti eksekutivi komunistične internacionale.

— Rim, 6. decembra. (Izv.) V ministrskem svetu je poročal minister za javna dela Carnazza o povodenjski katastrofi v Bergamasku. Mrtvih je 500 ljudi. Škode je do 150 milijonov lir. Gbenso jezero so bili povečali v svrhu, da bo tem ogromno zbirališče vode za električne centrale v pokrajini. Dva potoka sta napolnjevala jezero, ki je obsegalo 6 milijonov kubičnih metrov vode. Jezero je imelo svoj izliv, iz katerega so spuščali vodo po potrebi. Na južni strani je bil ogromen jez, 1 kilometer dolg in 30 metrov debel. Jezero se nahaja na visoki ravnini ob robu doline. Grozni nalivi in tajenje snega so vrgli v jezero nenavadno mnogo vode, ki je tako narasla, da se je pod njeno silo pretrgal jez in se je voda vaula na ravni, kjer je vse uničilo, kamor je segla. Vrši se preiskava, ki je dogajala, da se je pri zidanju naslana na več mestih namesto cementa vporabljalo apno, kar je poslabšalo odporno silo naslana.

— Pariz, 6. decembra. (Izv.) Španska vlada naroči razni vojni material deloma v Angliji, deloma v Italiji. Nekaj artiljerijskih potrebščin, štiri podmornike in eno križarko je izgotovila italijanska podjetja. Prvi uspeh priateljstva!

— Trst, 6. decembra. (Izv.) Tu se nahaja državni podtajnik za mornarico in komisar za trgovsko mornarico C. Ciano, ki je prišel nenapovedan. Pomorski krogi pričakujejo od tega poseta uspeh za tržaško plovnost. Cianoov prihod je v zvezi s poročili, podanimi rimski vladi o naraščajočem prometu v tržaškem pristanišču.

Politične vesti.

— Klerikalci se sporazume z vlado? — Vreme poroča: V zadnjem času se širijo v parlamentu glasovi, da so klerikalci že dosegli neki začasni sporazum z vlado. Vladno izjavo v ponedeljek, da sprejema nužnost klerikalnega predloga o podpori slovenskim krajem, ki so oškodovani po povodnji, smatrajo kot posledico tega sporazuma. — Ob klerikalni dvorezni politiki je vse mogoče. Danes je »Slovenec« sicer še strupen, toda s tem morda hoče samo maskirati prelevitev krvoločnih klerikalnih tigrov v krotka jagnjeta!

— Javorina priznava Češkoslovaški. Mučno politično nasprotje, ki je vladalo zadnjih pet let med Češkoslovaško in Poljsko radi javorinskega vprašanja se je končno razrešilo. Vprašanje je v končni inštanci prišlo pred mednarodno laaški razsodišče, ki je 6. dec. razsodilo nastopno: 1. Odločitev poslaniške konference z dne 28. julija 1920. je končno veljavna in ureja vprašanje suverenitete Javorine in njene okolice (po tej odločitvi pripada Javorina Češkoslovaški); 2. V tej odločitvi začetne meje se dajo izvesti v polnem obsegu; 3. Izpremembe se smejo izvršiti samo v špiškem okraju po določbah pravno priznanega sklepa. — Upamo, da sedaj nastopi med severnimi Slovani doba skupnega življenja in složnega zunanje-političnega delovanja.

— Radiča pričakujejo na Dunaju. Z Dunaja poročajo, da pričakujejo tamkaj že v kratkem Stjepana Radiča. Na Dunaj so prispeli nekateri Radičevi politični prijatelji, da ga sprejmo in mu omogočijo neopažen povratek v Zagreb.

— Zinovjev napoveduje svetovno revolucijo! Ljudski komisar Sinovjev je imel v Petrogradu velik govor, v katerem je razpravljal o dogodkih v Nemčiji, na Poljskem in v Bolgariji. Svoj govor je zaključil s posebnim povdčkom, rekoč: Dogodki v Bolgariji, na Poljskem in v Nemčiji niso samo slučajni dogodki, marveč so napovedovalci splošne svetovne revolucije.

— Napad na češkoslovaškega poslanika v Berlinu. »Deutsche Zeitung« priobčuje izpod peresa grofa von der Goltz nesramen napad na Češkoslovaško republiko in njenega poslanika v Berlinu Tusarja. Von der Goltz pravi med drugim: »Za nas je Češkoslovaška sovražna država, ki sistematično preganja nemstvo in deluje na to, da bi se povečala preko sedanjih svojih meja na stroške nemške države. Njen poslanik v Berlinu ima uradno nalogo iz vohuniti vse možnosti za to. V tem, Nemcem sovražnem namenu vzdržuje ozke stike z nemškimi socialnimi demokrati in izve od njih mnogo dragocenih skrivnosti, ki jih izrablja v svoje svrhe. Tega češkega špijona proglašajo nekateri v Berlinu za sodruga in prijatelja. Sramota! — Da bo češkoslovaška vlada za ta nesramni napad na njenega poslanika zahtevala v Berlinu zadoščenje, je gotovo.

— Zopet vesti o diktaturi! Beogradska »Pravda« poroča, da se v parlamentarnih krogih zopet širijo vesti o voljaški diktaturi. List pravi, da se radikalno odločno protivojno temu načrtu, češ da bi bil to državni udar, ker bi bila diktatura v nasprotju z ustavo in vladavinimi zakoni. Za diktaturo se baje zavzemajo gotovi krogi, ki stoje blizu kraljevskemu dvoru.

— Sestanek opozicijskih skupin. Vodja muslimanov dr. Mehmed Spaho in podpredsednik Jugoslovenskega kluba posl. Ivan Sušnik sta se včeraj neobvezno informativno razgovarjala s predsednikom demokratske stranke Ljubo Davidovičem. Predmet razgovora je bilo vprašanje skupne parlamentarne taktike, kako bi se strmoglavili sedanji vladni režim. Razgovori se bodo nadaljevali, ko prispe v Beograd dr. Korošec, katerega bolezensko stanje se je zadnje dni po poročilih iz Ljubljane znatno izboljšalo in je voditelj SLS že precej okreval. Dr. Korošec je težko obolel na sladkorni bolezn.

— Idejni borcev svoje stranke je prinesel zadnji »Kmetijski list« junaški uvodni članek. In njegov junak maha po našem glasilu s pravo, naravno zeleno jezo. »Meščanski absolutizem zakrknjenih ozkosrčnih reakcionarcev, številni mastno plačani priganjači, besno krdelec na potaplajoči se barki in — čila armada 11 tisoč mož z neomadeževanim zelenim praporjem« — vse to vkup pa na belem, neomadeževanem papirju zelene naše vojske. Nehote se tu spomniš kar Ksenofonta in njegovih — ne enajst — marveč deset-tisoč zgodovinskih bojevnikov stare Grčije in »triumfalnega njih pogoda« od reke Tigrice proti domovini, ko so se ves čas borili in branili napadov kakor levi na vse strani. Razloček je edino ta, da naših kmeticev nihče ne spravlja — v smrtne nevarnosti. Zakaj naj bi tedaj kar »propadla kmetjska misel«, ni jasno. Še bolj zelena pa je trditev, da bi izginili tudi zadnji sled naprednosti in demokracije, ako propade kmetjska misel itd. Vse te bojne kilice zoper nas meščane se da prenesti. Ker pa pišete, gg. idejni kmetjski predborci, o brezvestni korupciji v bližnji

ali daljni zvezi z našim listom, te zvite in prisiljene Vaše očitke pa za danes — odklanjamo. Nas ne zadene to orožje, ki se vam utege kmalu skrhali.

— Konkordat z Vatikanom. Po poročilu iz Beograda se je včeraj minister ver dr. V. Janjić nad eno uro razgovarjal s papeškim nuncijem msgr. Pellegrinijem o načrtu konkordata, ki se naj sklene med našo državo in Vatikanom. Razpravljalo se je tudi vprašanje imenovanja škofa-koadjutoria zagrebškemu nadškofu dr. Ante Bauerju, ki je včeraj radi tega prispel v Beograd.

— Slika iz finančnega odbora. V ponedeljek je izvršil finančni odbor neobičajno veliko dela. Pretresal je proračun vrhovne državne uprave, za kar je bila potrebna tudi dolgotrajna nočna seja, ki pa ni ostala brez pikantnega zaključka. Po dnevni seji so namreč narodni poslanci odšli na večerjo in se primerno okrepčali. Ta dan so večerjo založili s posebno krepkimi požirki srbskih vin, kar je prineslo v finančni odbor, ki se je sestel in nadaljeval delo ob 9. zvečer, novo razpoloženje. Oči poslancev so žarele, geste so postajale okornejšje, govori »temeljitejši«. Tu so se radikalci demislili »parlamentarnega« običaja, ki pri nas ni redek. Začeli so vabiti posamezne opozicijske poslance v svoje klubske prostore, kjer je krepko piročansko vino zmešalo štrene proračunske debate, da se je seja zaključila v najprijaznejšem obsegu najhujših proračunskih nasprotnikov...

Julijska krajina.

— Množilo se protesti proti potuljevanju jugoslovenske šole. V protestu vasi Slope v občini Materiji pravijo stariši, da se nikdar ne zadovolje s tem, da bi se njihovi otroci poučevali izključno v italijanskem jeziku, in zahtevajo pouk v domačem slovenskem jeziku. Slično se glasé tudi protesti iz vasi Brezovica, Gradišče, Draga, Gročana in še drugih. Povsod se naglašuje ogorčenje proti šolski politiki, ki uvaja v slovenske šole izključno italijanski pouk. Spoštovati se mora naravni zakon, po katerem se imajo naši otroci vzgajati v slovenskem jeziku.

— Tržaška šolska statistika. Po uradnih podatkih je v tržaških meščanskih in osnovnih šolah v tekočem letu 23.759 otrok, in sicer za 1500 manj nego lansko leto. Zmanjšanje se pripisuje večji umrljivosti otrok nego je bila v predvojnem času. V deset otroških vrtec zahaja vsak dan do 1100 otrok v starosti od treh do šestih let. V slovenskih osnovnih šolah je bilo lani 63 razredov za dečke, letos jih je 49, za deklice jih je bilo lani 25, letos jih je 16. Lani je bilo dečkov 2029 in deklic 2056, letos je dečkov 1822 in deklic 1408.

— Kaj se vse godi na Krasu! »Piccolo d. S.« pripoveduje, da je bila v Lipli v šolskem poslopiju v peči sežgana šolska italijanska zastava skupno s slikama kralja in kraljice. Zaprla so šolsko postrežnico, ki pravi, da nihče ne ve, kdo bi bil to storil. Prijeli so nadalje pred kratkim odpuščenega učitelja Karla Črnigoja in ga odgnali v Gorico. Vrši se stroga preiskava po raznih vaseh. Podprefekt je odločil, da se mora nova šolska zastava slovesno blagosloviti in vse prebivalstvo mora biti javzoče. Izkazati mora čast zastavi in slikama kraljeve dvojice. Nadalje poroča tržaški list, da so v Lokvah neki mladi ljudje udri v šolsko poslopje, raztrgali italijansko zastavo in pretepli italijansko učiteljico. »Piccolo« udarja v svoji nesramnosti po slovenskih agitatorjih in še posebej po slovenskih listih. Krivice, ki jih trpi slovensko ljudstvo, so nezasiščane. Italijani so molčeli v obdolževanju Slovence in podtaknili so jim že marsikaj, česar Slovenci nikdar niso mislili storiti.

— Rudnik v Rablju je prepuščen, kakor smo že poročali, neki inozemski družbi. Sedaj se uradno objavlja, da je odobrena konvencija med ministristvom za narodno gospodarstvo in anonimno rudniško družbo v Rablju, po kateri se izroča slednji tamkajšnji rudnik za dobo 30 let.

— Pedagoška beseda o učnem jeziku na osnovni šoli. Luigi Credaro, bivši generalni civilni komisar v Trentu, piše v pedagoškem časopisu »Rivista pedagogica« 1923, to-le: Učni jezik, v katerem se morajo otroci poučevati, je izključno samo materni jezik, ki je edino pravo sredstvo, da se človek duševno, pravno in versko umno vzgoji. Otrok, ki s šestim letom sedi v klopi pred učiteljem, ki mu govori v jeziku, različenem od onega, ki ga rabi v občejuvanju s starši, brati in sestrami, se čuti prestavljenega v popolnoma tujo okolico, bo zmeden in zgubljen. V šolah, kjer se pouk ne vrši v maternem jeziku, vlada popolna zmešnjava... Tako piše v pedagoški reviji Credaro, to je oni Cedoaro, ki je kot politik proti pouku v materinem jeziku za slovenske in nemške otroke. Ali je sploh še kaj resnosti v Italiji?

— Iz Idrije so se morale izseliti šolske sestre, ki so osem let oskrbovale otroški vrtec in gospodniško šolo. Vlada je odločila njihove prošnje za italijansko državljanstvo in pred par dnevi so se sestre izselile v Jugoslavijo.

Gospodarstvo.

Dr. Gustav Gregorin:

ODPLAČEVANJE DOLGOV PRI »NARODNI BANKI« IN VPRAŠANJE KONTINGENTA PRIVATNIH KREDITOV.

V zadnjem sobotnem članku sem razpravljal o vprašanju, kako in iz katerih virov naj bi odplačevala država svoje dolge pri Narodni banki. V dopolnilo dotičnih izjavljani mi je še omeniti umestni predlog dr. M. Nedeljkovića v beogradskem »Trgovinskem Glasniku«. On predlaga namreč, da se v svrhu odplačila dolga pri Narodni banki prodaja državne domene manjše važnosti. Že ponovno je bilo predvideno v državnih budžetih, tako tudi v budžetu za l. 1923/24, da sme finančni minister sporazumno z ministrskimi svetom prodati manjša državna posestva, katera dajejo manj nego 10.000 D dohodkov na leto in katerih uprava je zvezana z nerazumno visokimi stroški. Takih državnih posestev je mnogo. Razen odplačila na dolg pri Narodni banki bi se s tako prodajo doseglo, da bi bila od zasebnikov bolje obdelovana zemljišča, kar bi znatno povečalo našo agrarno produkcijo. Končno bi se s temi prodajami izvele iz zemljiščnih seljakov silne milijone, skrite po raznih kotlih. Na ta način vrnjen denar bi se mogel, vsaj deloma, porabiti za kreditne potrebe našega gospodarstva. S tem bi se izvajala deflacija bolj prestopno, da ne bi nagel skok dinarja provzročal od svoje strani potrošev in puščevina.

Tako dr. M. Nedeljković, z njegovim predlogom mora soglašati vsakdo. Samo glede njegovega mnenja, da bi se morlo na omenjeni način Narodni banki vrniti denar, vsaj deloma, porabiti za kreditne potrebe našega gospodarstva, je treba pomisliti sledeče:

Glasom čl. 12. zakona o Narodni banki in čl. IV. in X. prehodnih določil ne spadajo novčnice, izdane radi državnih dolgov, v redni kontingent novčnic, ki ne sme presegati trikratne kovinske podlage. Odplačevanje dolga od države v dinarskih novčnicah bi torej pač zmanjšalo dotok novčnic, ne omogočilo bi pa Narodni banki zvišati kontingent novčnic za privatne kreditne potrebe in to sicer radi tega, ker bi kovinska podlaga ostala ista. Le v slučaju, da bi država za iz prodaje domen prejele dinarske novčnice, kupila zlato, srebro, devize ali tuje valute ter Narodni banki odplačala del svojega dolga z istimi, bi se razumno povečala kovinska podlaga ter bi zamogla Narodna banka povisati kontingent privatnih kreditov za trikratno svoto. Ker pa, kakor sem izjavil v prejšnjih člankih, naša Narodna banka valutira kovinsko podlago po nominalni vrednosti kovanega zlata, srebra, deviz in tujih valut, bi povisovanje kontingenta privatnih kreditov daleč zaostajalo za zmanjšanjem papirnato-dinarskega dolga države. Recimo, da bi država skupila 450 milijonov dinarjev iz prodaje domen. To bi odgovarjalo približno 30 milijonom zlatih frankov ali dinarjev. S tem bi se kontingent novčnic za privatne kredite zvišal le za trikratno svoto, to je za 90 milijonov papirnatih dinarjev. Isto bi veljalo v slučaju, da bi država nalepila posojilo v inozemstvu, torej v inozemski valuti, v svrhu odplačila dela dolga pri Narodni banki. V poslednjem slučaju, to je v slučaju najetja posojila v inozemstvu, bi pa obstajala novčnina inflacija, nastala vsled zadolževanja države. Še naprej v polnem obsegu. Načelni deflationisti bi tudi v tem slučaju morali nastopiti proti vsakemu povisjanju obkroga novčnic. Iz te zagate se nam odpira le en izhod. In ta je, da se spremeni način valutiranja kovinske podlage, kakor sem ga predlagal ter utemeljeval v prejšnjih člankih. Moralo bi se namreč v bilanci in tedenskih izkazih Narodne banke, po češkoslovanskem in avstrijskem vzorcu, valutirati kovinsko podlago, ako ne po dnevnem kursu našega dinarja, vsaj po nekem višjem kursu, ki si ga imata postaviti naša finančna uprava in naša Narodna banka kot končen in dosegljiv cilj stabilizacije dinarja ter odplačevati dolg države s potegnevanjem odgovarjajoče kvote iz prometa. Ponavljam: misel, da bi mogel naš dinar doseči v dogledni dobi predvotno pariteto, je utopija, katero bi moralo naše gospodarstvo in posebno naša se-le razvijajoča se industrija drago plačati.

Prehitro znižanje naše valute z umetnimi sredstvi bi povzročilo katastrofo našega gospodarstva, kakor sem že izjavil v prejšnjih člankih, postopno boljšanje naše valute do predvotne paritete bi pa ne prišlo do svojega cilja desetletja in desetletja. Le-to bi pa pomenjalo kronično bolezen vsega našega gospodarstva skozi vsa ta desetletja, oziroma zastoj vsake podjetnosti. Ne vihanje fiktivne vrednosti naših papirnatih novčnic, ampak napredek naše produktivnosti in produkcije bi bil cilj stremljenju naše državne uprave. To se pa da doseči le s čim prejšnjo stabilizacijo našega dinarja na pametni podlagi. Pri tem se ne sme imeti strahu pred izdajanjem novih novčnic, ako in v kolikor to zahtevajo upravičene gospodarske potrebe. Te valutarne politike se je oprijela Nemška Avstrija pod patronatno mednarodnega generalnega komisarja dr. Zimmermanna z naravnost sijanim uspehom. V enem letu se je obrok novčnic v Avstriji zvišal od približno 3 bilijonov na več kot 6 bilijonov. Tečaj avstrijske krome pa je ostal vključno temu po višanju stalen ter se je celo nekoliko znižal. Poudariti je na tem mestu, da avstrijska Narodna banka za sedaj ne dopušča povisjanja tečaja nad doseženo višino. O tel zanimivih valutarnih politiki, ki potrjuje tezo, da ni vsaka pomnožitev novčnic že sama na sebi inflacija in škodljiva tečaju, hočem izpregovoriti prihodnjik.

7. izdaje znamke za „Jugoslovensko Matice“!

NAŠE KMETIJSTVO.

(Dopis z Gorenjskega.)

Socijalne in gospodarske razmere na Gorenjskem se izvanredno spreminjajo. Pred leti je bila razvita industrija in rudarstvo. Domačini so kopali rude, jih sami v fužinah topili in obdelovali pridobljeno železo. Koliko je bilo fužin in kako so cvetele fužinske pokrajine! V zvezi z železno industrijo so bili ogledali, ki so prav dobro služili.

Da so bile naše prilike ugodne, dokazuje dejstvo, da se je tedaj nebroj tujecev iz Nemčije in Italije priselilo v naše kraje. To nam spričujejo znana družinska imena. Pa tudi mnogi kralji imajo še danes popačena nemška imena. In celo na stavbah opaziš še dandanes vpliv in sled tujih naselencev.

Tako si je naše ljudstvo v teh krajih in njihovih okoliščah poiskalo dela in zaslužka v fužinah, rudnikih itd. Ostali del naroda pa se je bavil dalje z živinorejo in delal na polju. Ker pa je bilo zlasti v ozkih dolinah le malo prostora in premalo pašne za živinorejo, pomagal si je naš živinorejec s planinami. In razvil se je planšarstvo.

Z napredkom svetovne tehnike se je je la mala industrija umikala in združevala v večja podjetja. Posebno tuji so to pospeševali in prenesli svojo industrijo tja, kjer so bile večje, lažje vodne sile. Najprej so se preselili v Bohinj, kasneje na Jesenice in malo pred svetovno vojno so radi drugega prevoza surovin od morja do Jesenic prenesli večji del naše industrije v Škedenj. — Zadnja leta je prišla železna ruda dosti ceneje iz Afrike po morju, kakor pa da bi se jo doma kopalo in se je industrija v Jesenicah in Bohinju preselila v Trst v skledniške plavže.

Kmalu pa sta rudarstvo in industrija v naših krajih skoraj popolnoma propadli. Pričela je cveteti lesna trgovina. In povsod se je gledalo, da se razširijo gozdovi. Kmetu se je jemala pravica za pašno živino. Kmet ni imel skoraj mesta, kjer bi mogel pasti, rediti in množiti svojo živino.

Svetovna vojna je prislila našega kmeta, da je moral selati več žita kakor prejšnja leta. Pri nas je to delo jako neplodno. V Gornji Radgoni je n. pr. kmet selal rž, posejal je tri mernike, pridelal pa po dva. Po vojni so nastopile z novo gradnjo pokrajin popolnoma drugačne razmere v našem gospodarstvu.

V Avstriji je bilo združenih nebroj za poljedelstvo neprikladnih pokrajin. Žito iz Banata, Bačke, Srema se je poljubilo po celi bivši Avstriji. Takrat se je s pičlim domačim pridelkom tudi pri nas vendar nekaj malega pridelovalo. Po svetovni vojni so naše pokrajine priključene po večini poljedelskim pokrajinam, kjer je hvala Bogu žitaric v izobilju, kjer preostaja žita še za izvoz, nam ne boje nič več treba izsiljevat pičlega žitnega zrna iz zemlje.

Kako naj se pri nas izplača sejanje žita, ko moramo letno in sicer močno gnoliti? Z gnojem smo spravili na njivo plevel. Treba ga je puliti ako nečemo, da slednji ne pobere vseh dobrih snovi in ne zaduši posetje. Koliko nas vse to stane in konec konca pridelamo mogoče petkratni sadež. Slama, ki ostane, pa tudi nima takih posebnih redilnih snovi, da bi jo ne mogli nadomestiti pri krmenju živine.

V Vojvodini gnoje vsaki pet do sedem let in še takrat malo. Pridelajo pa brez vsake pletve devetkratno do dvajsetkratni sadež. Ako naročimo iz Vojvodine pšenico, stane nas danes približno 3.50 Din. Koliko pa nas stane, ako smo jo doma pridelali? Mnogi naši posestniki in poljedelci so vse to že preračunali in pričeli obupavati nad današnjim našim kmetijstvom.

Te in take misli tajejo naše kmetijske gospodarije, ki se pač zatekajo v svoje gozdove. Vedno sekati in sekati po gozdovih in s tem zalagati tisti pomniki, ki je nastal pri poljedelstvu, pa tudi ne gre in ne pojde. Tudi gozdov hode zmanjalo in sicer prekmalu, ako se sekira ne umiri. Izseliti se tudi ne kaže. Ker tudi po tujem svetu ne cveto le rožice. Vrnili se bode treba pač tja, kjer smo bili nekaj! Pričeti bomo morali z živinorejo, katera je pač za naše pokrajine najbolj prikladna. Sila utegne kaj kmalu našega kmeta o tej potrebi podučiti in tudi merodajnim faktorjem se bodo odprle oči, da v tem področju našega kmeta, ki je glavna opora in zelo važen čimtelj naše države. (Konec prih.)

POKRAJINSKA ZVEZA JUGOSLOVENSKIH VINOGRADNIKOV ZA SLOVENIJO

Dne 2. dec. 1923. se je vršil v Narodnem domu v Mariboru ustanovni občni zbor, ki so se ga udeležili mnogi delegati krajevnih vinarskih društev in drugi odlični vinogradniki z vse Slovenije. Zveza šteje danes 14 krajevnih organizacij s 838 člani. Želeli je, da bi bil vsak vinogradnik član krajevnih organizacij, ki danes obstoje v Mariboru, Ptuj, Šmarin, pri Sv. Rolfenku pri Središču, Ormožu, Gor. Radgoni, Brežicah, Ljutomeru, Rogatcu, Novem mestu, Črnomlju, Mokronogu in Krškem. Čim močnejša organizacija tim lažja obramba ožrajnih interesov našega vinogradništva. Ustanovljajte povsod krajeve organizacije!

Izvolili se je sledeči odbor: predsednik Anton Puklavac, vinarski ravnatelj v Mariboru; podpredsednik Bohuslav Skalicky, kmet, svetnik in ravnatelj kmet. šole na Ormu, tajnik Josip Zabavnik, višji klet. nadzornik v Mariboru; blaginjak Ivo Zupančič, strok. učitelj na vin. in sadjarski šoli v Mariboru; odborniki Miha Bretnič, posestnik Spuhla pri Ptuj; Franc Kirin, posestnik v Krškem, Franc Penca, župan v Mokronu, Ivan Urek, posestnik v Globokem pri Brežicah, Robert Košar, veleposestnik pri Sv. Rolfenku pri Središču ob Dravi; Jože Nemanič, posestnik in narod. poslanec v Zelenbeju pri Metliki; Lovro Petrovar, veleposestnik v Ivanjkovcih;

Alojz Supanič, posestnik v Vaužu pri Jarnežah; Franož Žebot, posestnik in narod. poslanec v Mariboru; Eric Zemljit, veleposestnik in vinski trgovec v Ljutomeru; Srečko Robič, župan in posestnik v Limbušu pri Mariboru, Petar Miovič, posestnik v Mariboru. Občni zbor je soglasno sklenil sledečo resolucijo:

»Pokr. Savez jugoslov. vinogradnikov za Slovenijo v Mariboru, je na svojem ustanovnem občnem zboru dne 2. dec. 1923. na katerem je bilo zastopanih 14 krajevnih vinarskih društev iz cele Slovenije s skupaj 838 člani vinogradniki, sklenil, pridružiti se zahtevam vin. in sadjar. odseka kmet. družbe za Slovenijo v Mariboru, ki jih je ta-le stavil v svoji zadnji »Spomenici« z dne 10. junija t. št. 717 in si jih osvojit! Zlasti zahteva Pokr. Savez od visoke vlade:

1. da pri sklepanju trgovinske pogodbe z republiko Avstrijo doseže za uvoz naših vin vsaj iste ugodnosti, ki jih je Avstrija koncedirala Italiji (znižanje uvozne carine od 60 na 30 zlatih K za hi in za Slovenijo — kontingent vsaj 100.000 hl lažjega naravnega vina, ozi. vinskega mošta od 8 do 12% alkohola, ozi. 14 do 20% sladkorja).

2. da pritegne k trgovskim pogajanjem z vino uvažajočimi državami pred vsem sedaj z Avstrijo — vedno ekspertiz iz Slovenije, ki natančno pozna razmere vinogradništva in vinski trg v Sloveniji. Na vsak način pa zahtevamo z vsjo odločnostjo od vlade, da se k trgovskim pogajanjem z republiko Avstrijo pritegne tudi en delegat iz pokrajini bivše Avstro-Ogrske.

3. da ukrene potrebno, da se vinski zakon iz leta 1907, ki velja danes samo v Sloveniji in Dalmaciji, uveljavi za celo državo ter da se ga zopet začne izvajati z vsjo strogostjo.

4. da se prepreči vsako vtihotapljenje vina iz Madžarske in Italije v našo državo;

5. da se ukinejo kontrolni listi za prevoz vina, ki povzročajo mnogo stroškov in še veliko več zamude časa in — če že to ne gre, da se naj izdala kontrolnih listov poveri občinskim uradom, ki so boljše pri roki;

6. Istotako naj se ukine naredba, po kateri morajo slovenski vinogradniki vsako leto svoj vinski pridelek naznaniti finančni oblasti;

7. Slovenski vinogradniki odklanjajo stališče vlade, da vinogradniki iz prejšnje Avstro-Ogrske, radi prejšnjega podaništva ne bi mogli sodelovati pri trgovskih pogajanjih z republiko Avstrijo kot delegatje in eksperti;

8. Zahtevamo, da da vlada v slabih letih za sladkanje vinskega mošta vinogradnikom na razpolago trošarine prosti sladkor;

9. Ker vinogradni letos zbog slabe vinske letine niso bili aktivni, v največ slučajih pridelek ne krije niti pridelovalnih stroškov, zahtevamo od vlade, da da finančnim oblastem nalog, da dohodkov iz vinogradov, ki ne reprezentirajo nobenega čistega dobička, letos v obče ne obdači.

To resolucijo naj se takoj doloži vsem pristojnim ministrstvom, narodni skupščini in drugim merodajnim zastopništvom.

★ ★ ★

—g Prvo rusko žito na Angleškem. Te dni je dospel v Hull parnik »King Alfred« s prvo pošiljavo ruskega žita po končani svetovni vojni. Nadalje pošiljate se pričakujejo v kratkem v Southamptonu in Manchesteru. Plačila se vrše po predvotnih pogojih, to je v gotovini proti položiti dokumentov.

—g Odslovljeni in nezaposleni v Avstriji. Število po sanacijskem načrtu v Avstriji odslovljenih državnih nameščencev je znašalo koncem novembra 51043. Število nezaposlenih delavcev znaša istočasno 75842; pričetkom leta jih je bilo 167.417.

—g Glasilo Zagrebačkok Zbora. Sredinom ovog meseca izide črni prvi broj treće godine službenoga zbornika glasila. U tom će broju biti sadržani uvjeti i upute za izlagače na zagrebačkom proletoznom velikom sajmu, koji se obdržuje od 27. aprila do 5. maja 1924. List će izlaziti redovito svaki mesec, u velikoj nakladi, te će se badava slati svim trgovcima, industrijalcima i obrtnicima u državi. Pored teksta biti će u njemu i laki oglašni materijal.

Prosveta.

Repertoir Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Sobota, 8. dec. Ob 3. popoldne: Danes bomo tiči. Veseloigra. Izven.
Nedelja, 9. dec. Ob 3. popoldne: Kar hoče. Veseloigra. Ljudska predstava. — Ob 8. zvečer: Osmi žena. Veseloigra. Izven.
Ponedeljek, 10. dec. Ob 8. zvečer: Osmi žena. Veseloigra. Red B.

★ ★ ★

OPERA.

Začetek ob pol 8. uri.

Sobota, 8. dec. Ob pol 8. zvečer: Mignon. Ljudska predstava.
Nedelja, 9. dec. Ob pol 8. zvečer: Gospodski svetnik. Izven.
Ponedeljek, 10. dec. Zaprt.

★ ★ ★

— Ljudska predstava v opernem gledališču. V soboto na praznik zvečer se poje v operi Mignon kot ljudska predstava pri značajnih cenah. Vstopnice so na razpolago pri dnevnih blaginji.

— V dramskem gledališču se vprizori v soboto dne 8. tm. ob 3. popoldne veseloigra »Danes bomo tiči«. Predstava se vrši izven abonementa.

— Slovensko marionetno gledališče v Mestnem domu. V nedeljo 9. decembra uprizori marionetno gledališče »Carobne goslije, pravilčno igrano v 4. dejanjih z godbo, petjem in plesom. Igrajo je spisal lutkovni klasič Franc Poci, ki je pisal sploh najboljše igre za lutke; »Carobne goslije

je igralo marionetno gledališče ob njegovi ustanovitvi kot otvritelno predstavo, pa se jih je na novo naštevilo in izpopolnilo ter vzele v letošnji repertoar že zategadelj, ker hoče gledališče baš s to igro praznovati bližnji jubilej stote predstave. V soboto na praznik je gledališče zaprt. Za drugi teden se pripravljajo »Kralj Lavrin«.

— Slovensko marionetno gledališče. Sobota 8. decembra: Zaprt. Nedelja 9. decembra: »Carobne goslije« (Fr. Poci) ob 15. in 18.

— Ljudska visoka šola v Ljubljani priredi v nedeljo, dne 9. tm. ob 10. uri dop. v zbornici dvorani na univerzi javno, vsakomur dostopno predavanje o naslednji temi: O strokovnem šolstvu. (Etični vidiki pri izbiri poklica.) Predava g. vseuč. prof. ing. J. Foerster. Vabimo vse, ki se zanimajo za pereča vprašanja naše dobe; posebej pa vabimo še stare in vzgojitelje.

Književnost.

— Gospodinski kolektor Jugoslovenske Matice za leto 1924 je izšel. Uredila ga je zopet naša priznana pisateljica Uta in sicer na način, ki se je vsem slovenskim gospodinjam prikupil. Poleg kolektorske vsebine prinaša Gospodinski kolektor celo vrsto informativnih, poučnih, propagandnih in zabavnih člankov naših prvih pisateljic in pisateljev. O dečjem in materinskem domu poroča A. Stebičeva. O Amerikanskemu domu za vojno siročad P. H. S. I. Zemljanova. Cela vrsta člankov je posvečena ženskem gibanju in prvobitnikom za ženske pravice. Ko poroča M. Govekarjeva o Danici Hrističevi, Ana Marija o »Slovenski materi Mimikovi« U-a o sedemdesetletnici Ljudmili Roblekov. O ustanovni skupščini Feministične aliance kraljevine SHS piše I. J. O Internacionalni ženski ligi za mir in svobodo nas seznajna Albrechtova, in o ženskem vprašanju piše S. Cela vrsta člankov in navodil je posvečenih gospodinstvu in ta poglavja bodo zlasti dobrodošla našim gospodinjam. Končno naj omenimo še Mitlinskijevo humoresko »Straš«. Vsaka vestna gospodinja bo posebno pozdravila troškovnik, ki je tako obsežen ko druga leta. Z važnimi tabelami je potem Gospodinski kolektor zaključen. Oprema kolektarja je vsesokotno prvotna in je zato njegova cena nad vse nizka. Gospodinski kolektor velja za člano Jugoslovenske Matice 15 Din. za nečlane pa 18 Din. Gospodinski kolektor se naroča v Matični knjižarni, Kongresni trg 9, ali pa v pisarni Jugoslovenske Matice v Ljubljani Pred škofijo 21/I. Vsaka zavedna in dobra gospodinja bo kupila Gospodinski kolektor.

— »Srbski književni Glasnik«. Decemberska številka ima tole vsebino: Milan Kašanin: »Grešnici«; Todor Manojlovič: »Ka drugim obalama«, »Uzvišnje«; Kuzma Tomašić: »Refrain eterne«; Avgust Gauvain: »Povodom 5 godišnice jugoslovanskega narodnog ujedinjenja«; dr. Izzidora Sekulič: »Istov pripravek«; Iva Andrić: »General Kalafatovi«; »Naša primirja u 1918 godini«; Dušan Ivančević: »Sjegan Radie i njegova mirovotvorna republika«; Ekonomski pregled, politički pregled, ocene i prikazi, beležke. Med beležkami navajamo »Slovenački avtonomizem«. Srbski književni Glasnik izhaja 1. in 16. vsakega meseca v Beogradu in stane za vse leto 140 Din.

— Ivan Albrecht: Ranjena gruda. Čedna povest je to, povest z našega Notranjskega o življenju priprostitih, dobrih kraških kmetov iz Zagorja — tistih košenih ljudi, vajenih dela in ponosnih na svoje žuljave roke in na skalovito zemljo hribovito, ki jo imenujejo svojo last. Z veliko prisrčnostjo, lepo po domače, brez pretiravanja in brez zvnečih fraz in po raznih slovskih zbranih besedi nam pripoveduje pisatelj to ljubezensko zgodbo o Janezu in Alenki, gosto prepleteno z dogodki, ki so se godili v teh krajih pred in med vojno ter po vojni, ko so prišli vanje neprošeni gostje, Italijani ter raztrgali hribovito, ki ranjena zdaj krvavi in bo krvavela, razkosana na dvoje, dokler ne pride čas odrešenja. Ivan Albrecht nam je znan kot pisatelj mladinskih knjig »Mlade grde« in »Zelene livade« ter po zbirki »Malenkosti« kot fin, globokočuteč, čisto svojevrsten novelist, tu se pa nam kaže zopet kot v vsakem oziru zanimiv ljudski pripovednik, brez patosa in razne druge navičke, priprisan in odkrit, kakor so ljudje in kraji, ki jih opisuje v tej povesti.

R. P. — P.

— Srbski književni glasnik. Pravkar smo prejeli prvo decembersko številko, ki prinaša poleg zanimive literarne vsebine še nastopne članke: A. Gauvain, ob petletnici jugosl. narodnega ujedinjenja, general Kalafatovič, naša premirja 1. 1918, D. Ivančević, St. Radie in njegova »mirovotvorna republika«, N. Stanarevič, O padu ene banke. Razven tega prinaša ta številka še zanimiv politični pregled, ocene, poročila in beležke.

— »Jugoslovanska Njiva«. Izšao je 11. broj ovoga časopisa za mesec decembar s bogatim sadržajem. Prof. P. Šišić na osnovu nove gradje u studiji »Hrvati i Madžari uoči sukoba 1848.« crta prve zametke, iz kojih se razvija naša revolucija, a hrvatski ban Jelčić tu put izlazi u istoriografiji u pravom istorijskom osvetljenju. Njegova istorijska ličnost postaje većom. Kristijana Solvejs (gdla Vojnović-Loiseau), koja je nekoć saradivala u »Vijenec«, javlja se značajnom legendom »Mali kapral Kostia i Goethe«. Dr. Zdenka Marković donosi studiju »Boleslav Prusa, povodom prijevoda njegova znamenitog romana »Faraon«. Ante Kovach u duhovitoj noveli »Udovice iz Orance« daje sliku iz života naših dobrovoljaca u Francusko. Milan Marjanović nastavlja studiju »VI. Nazor kao nacionalni pjesnik«. U Pregledu piše A. Barac o Dvornikovićevoj studiji o Hamletu i Kranjčeviću. Juraj Demotović o problemu naše uprave, St. Stojanović o agrarni reformi i poloprivrednoj proizvodnji, Zofka Kveder-Demetović pripovijeda nekrolog o slovenskom piscu Josipu Stritaru itd. »Jugoslovanska Njiva«.

Izlazi dva puta mesečno, a stoji na godinu 120 Din. Pretpiata šalje sa upravi: Zagreb, Marovska ulica 30.

Glasbeni vestnik. JUBILEJ PEVSKEGA DRUŠTVA »KOLO« IN PEVSKI KONGRES.

Te dni je poteklo 60 let, odkar je bilo ustanovljeno zagrebško pevsko društvo »Kolo«, ki je eno najstarejših v naši državi. Ustanovljeno leta 1862 je izšlo »Kolo« iz popolno germaniziranega »Musikvereina« in deluje že več desetletij kot žarišče nacionalne misli in zavesti. Z dvigom narodne pesmi je začelo društvo prvo kulturno-politično delovanje in sledila so mu vsa hrvatska pevška društva po provinci. S »Kolom« na čelu so vsa hrvatska društva prenesla svoje pretežno diletantsko delo na splošno kulturno polje z izvajanjem pesni domačih in znamenit del svetovne zbirne literature. Pokret tej ideji je znal pod okriljem mlade generacije »Kola«, ki je živo sodelovala pri ustvarjanju narodne glasbene umetnosti. »Kolo« pa je po preteku skoraj pol stoletja moralo prekiniti svoje lepe ali že zastarele tradicije. Zmaga novih idealov ni samo donesla nesoglasja in krize v društvo, dogodilo se je celo, da je društvo živelo na koncertu nemil poraz. Koncert v letu 1918, pa značilni popolni preokret za Kolo. Z močnim korakom stopa »Kolo« v vrsto onih, ki tekmujejo za palmo prvenstva na polju naprednega umetniškega zbornega petja. Z napornim dobro organiziranim delom je »Kolo« nadomestilo vse kar je izgubilo in danes je zopet društvo med prvimi. Kolo je danes po svojem šestdesetletnem delovanju zopet mlado in sveže — je zopet na višini, ki ga od njega zahteva duh časa in napredka. Glavna zasluga, da se je »Kolo« zopet povzpelo na popolno visokino pripada njegovima pevovalcema Oskariju Smodeku in Oskariju Jozefoviču, ki sta organizirala zbor na novih temeljih in ga z neumornim vzglednim vodila od stopnice do stopnice, do one visoke popolnosti, s katero si je Kolo izvojevalo zmago.

Ob priliki svoje 60. letnice je društvo v glasbenem zavodu pridobilo pevsko tekmovalstvo, na katerem so sodelovala vsa pevška društva iz Zagreba in pokrajine. Povabljeni so bili tudi zastopniki iz vseh krajev države. Na proslavo so prišli g. Rista Odavič, kot zastopnik ministrstva prosvete, komunist Napoliovič, kot predstavnik saveza srpskih pevskih društev, Matej Hubad, kot predsednik slovenske pevske Zveze, dr. Švigel, komunisti Lajovic in drugi. Pri pevskem tekmovalstvu, ki ga je vodil g. Rista Odavič, je bilo razdeljeno namreč na dve kategoriji. V prvi so se izvajale takozvane vokalne kompozicije, ki imajo označbo »težke«, v drugi so bila zastopane »lažje« kompozicije. Jury so tvorili g. Faller, Dugan, Lajovic, Manojlovič, Baranović in Polič.

Na koncertu je »Kolo« izvajalo dela jugoslovanskih komunistov. Nov je bil širok zbor »Zarja moja«, ki je s svojo lahko gracioznostjo zapustil globok dojem. Društvo so nato čestitali v imenu ministrstva prosvete g. Rista Odavič, v imenu »Zveze slov. pevskih društev« g. dr. Švigel, v imenu »Glasbene Matice« dr. Vladimir Ravnihar, ki je obenem društvu sporočil, da ga je Glasbena Matica imenovala za častnega člana. Izročil je tudi društvu diploma. Nato so sledile čestitke Ljislenskega, Zore, Mladosti, Slobode ter Ljubljanskega Zvona. V čegar imenu sta čestitala g. Zorko Prelovac in dr. Švigel.

Zmagalci v pevskem tekmovalstvu ob soboto so v nedeljo zvečer peli na koncertu dela, s katerimi so priborili zmago. Ob tej priliki so jim bile izročene tudi nagrade.

Popreje je bil še popolne sestanek zastopnikov pevskih društev, na katerem se je razpravljalo o ustanovitvi »Zveze jugoslovanskih pevskih društev«. Za predsednika zborovanja je bil izvoljen dr. Švigel. Do definitivnega zaključka ni prišlo, ker so zastopniki hrvatskega »Saveza« zagovarjali stališče, da naj deluje vsak Savez sam zase, v izjemnih slučajih pa skupno. Sprejeta je bila po burni debati resolucija, da se vsem pevskim društvom države predložijo pravila in naj ob priliki sklicanja kongresa podelijo svoje mnenje S. svečano soorejo v dvorani »Kola«, je bila proslava »Kola« končana.

— Koncert pevskega društva »Zvone v Trbovljah. Izmed pevskih društev, ki so lansko leto ob priliki našega decemberskega narodnega praznika v nekakšnem tekmovalnem koncertu nastopila, je vzbudil resno zanimanje izmed izvenljubljanskih pevskih društev v prvi vrsti »Zvone« iz Trbovelj. Ze takrat smo bili prepričani, da se »Zvone« pod ambicioznim vodstvom svojega dirigenta g. Molla v kratkem času razvije v eno izmed najboljših, res koncertnih pevskih društev, ki bo zamoglo glede naprednih programov ter uglasenega, izrazitega petja pravi kmalu z uspehom tekmoovati tudi z nekaterimi ljubljanskimi pevskimi skupinami. Sobotni koncert je to moje sedanje pričakovanje iznova utrdil. »Zvone« je tekom enega leta svoj glasovni material izpopolnil. Zlasti ženski glasovi so tako v višini, kot nižini polni, uglajeni in pred vsem prožni ter čisti. Done, kot en sam, enakohrven glas. Moški glasovi pa naj bi bili številnejši v tenorih, a še bolj bahi. Slušajo se zelo redko in posamezni glasovi siliijo v ospredje. Dirigentova naloga bode, da take, sicer hvalno vredne častilne glasove sordinira, zve naci z drugimi. Zbor je zmogel kar nežnega pianissima, n. pr. v Lajovićevi »Hiji«, a tudi krenko donečega, zmagovalnega fortissima, kakor ga je pokazal v »Plesu kralja Matjaža«. Med moškimi in ženskimi glasovi pa le ni pravice razmerja, zato hodi skrb društva, da pridobi vsaj dva, tri dobre, mehke tenorje in nekaj globokih donečih, masivnih basov. Tedaj bo tudi sam moški zbor lahko uspešno tekmoval z ženskimi, ki

Je sedaj pa najboljši. Opozoriti pa bi hotel še na nekaj napak. »Zvone« je resno pevsko društvo, zato zasluži tudi resno oceno. Seveda veljajo moje opombe v prvi vrsti pevstvu. Dihanje bodi izdatno, enotno. En sam dihalni obseg glasbeno frazo, ako to zahteva tekst in glasbena linija. Na to naj pazi dirigent. Prvo znamenje manjvrednega petja je dihanje sredi besed. Vokal naj bodo enakobarni, jasni. Dirigent naj pazi, kako pevec odpirajo usta. Med petjem enega in istega vokala naj ne menjajo oblike ust ali lege jezika. Tudi glas naj drži enako in tudi telo. Pevec naj pazi na dirigenta. Dirigent to naj lažje doživi, ako jim pohere note. Prav gotovo zna vsak pevec program na pamet, saj se je na koncert pripravil cele mesece. Operni pevec mora obvladati še stokrat težje stvari na pamet in včasih v par dneh. Brez not bo pevec sigurnejši in dirigent bo lažje uveljavljal svoje tempe in dinamične zahteve. Pevec bo zvenela svobodnejše, prepročnejše. Pri izbori pevcev se dirigent ozira vsaj na glasovno enotnost materiala. Vem, da je malo izbere, toda dobrot zboru ni odvisna od množice glasov, temveč od njih kakovosti. Moški glasovi so vajeni zategnjenih pesmi ali rezkih, bojev vitih ritmov. Tako je bilo še nedavno; zato pri novjših proznih pesmih dirigent trpi, pa tudi pevec in uspeh da doseže le stopnjo. Dirigent bodi pri izbori pesmi za moški zbor tedaj previden. Pred očmi imej občo izobrazbo pevcev in večje ali manjše veselje do izbrane pesmi. Le to bodo polni dobro, kar radi pojo. Pri izbori programa naj dirigent ne izgubi kontakta s publiko. Kaj pomaga še tako umetna pesem, ako je publika, kateri je namenjena, ne razume. Škoda niso nikjer prida, zato polagoma, a tem sigurnejše navzgor. Veseli pa me zlasti, da kažejo vsi peveci na najboljšo voljo in željezo energijo. Tu ni nič cenejša, preprosta, nevolje, kakor je to tako običajno v pevskih družinah. Dirigentova beseda je merodajna in zbor se ji pokorava brez pogoja. Zato pa je bil koncert za običajno razmere na deželi res občudovanja vreden. G. Moll in njegov pevski zbor naj prideta kmalu v Ljubljano, da prebudita eno, ki na svojih lavorih zadovoljno in mirno spi. Pri koncertu je sodeloval iz prijaznosti tudi »Krekov kvartet« Ljubljanske Zvone ter solist kr. opere, g. Kováč. Občinstvo jim je bilo za prijaznost, pa tudi za netje zelo hvaležno.

Dr. Aleksander Rigo je znan obiskovalcem naše opere iz njegovih nastopov v raznih operah, ki so na repertoarju Narodnega gledališča v Ljubljani. Po dovršenju univerzitetnih študij izobraževal je svoj glas tri leta pri znamenitem profesorju solopetja v Neaplju in tako obvlada popolnoma takozvano italijansko belcanto solo. Kot koncertni pevec se prvotkrat predstavi našemu občinstvu v ponedeljek, dne 10. m. ob 8. zvečer v Filharmonični dvorani, kjer priredi koncert na korist Dečjega in materinskega doma, kraljice Marije v Ljubljani. Izvaja raznovrsten spored, na katerem so zastopane v prvi vrsti lirčne pesmi in balade raznih avtorjev. Vstopnice za ta koncert so v prodaji pri Matični knjigarni na Kongresnem trgu.

Pevski zbor Glasbene Matice v Ljubljani priredi v nedeljo dne 9. decembra t. ob 8. uri zvečer v Sokolskem domu na Viču pevski koncert. Na vsopredru so jugoslovanske narodne in umetne pesmi. Prijatelji pevke umetnosti vlnudno vabljeni.

Danes popoldne ob 3. uri se vrši v filharmonični dvorani I. interneta vaje gojencev konservatorija Glasbene Matice in sicer nastopijo gojenci prof. g. Wistinghausen, prof. Janka Ravnika in prof. Šlaisa. Pristop imajo starši gojencev in gojenci konservatorija.

Razpis nagrad za izvirne pesmi. »Pevska zveza« v Ljubljani je razpisala na predlog svojega art. odseka za izvirne slov. mešane zbere 3 nagrade, in sicer 1 za 2000 K, dve pa po 1000 K. Skladbe naj imajo namesto imena skladateljevega geslo in priloženo zaprto pismo z natančnim naslovom skladatelja, ovoj naj ima pa napisano geslo pesmi. Rok do 1. febr. 1924. Nagradjene skladbe izidejo v »Pevcu« in dobe še običajno nagrado. One pesmi, ki ne dobe nagrade, bo porabilo uredništvo »Pevca« po možnosti in vrednosti in dobe običajno nagrado. Rokopise vrnejo le na zahtevo. — Odbor »Pevske zveze« v Ljubljani.

Turistika in sport.

Danes, v soboto 8. t. m. ob 19. zvečer, vsi na proslavo 10letnice kluba kolesarjev in motociklistov »Ilirija« v Mestni dom.

Klub koles. in motocikl. »Ilirija«. Danes zvečer ob 7. sešatek vseh članov v Prešernovi sobi restavracije »Novi svet«. Radi razdelitve funkcij k veselici udeležba obvezna. — Odbor.

S. K. Jadran priredi danes ob 8. zvečer Miklavžev večer v gostilniških prostorih g. Ivanca, pred konjušnico. Večer je namenjen samo za odrasle člane in po njih vplelane goste. Vstop prost. Prvo vrsten spored.

Izlet hrvatskega planinskega društva v Kamniške planine. »Hrvatsko planinsko društvo« priredi v soboto in nedeljo 8. in 9. tm. izlet v Kamnik. Izletniki dospo v Kamnik v soboto dopoldne ob 9.21 minut. Iz Zagreba se odpeljejo v petek ob 20.20 minut, seveda samo v slučaju lepega vremena. Iz Kamnika se napotijo ali v Kamniško Bistrico, ali k sv. Primožu, odkoder je kakor znano, krassen razgled. V Zagreb ze vrnejo v nedeljo zvečer preko Zidanega mosta.

Planinskega Vestnika št. 12 je pravkar izšla. Ima tole vsebino: Vladimir Topolovec: »Povprek po Kamniških planinah«; dr. Mijko Hraščev: »Iz Celja v jugovzhodne alpske Alpe«; Kotiček: »Skala, Društvene vesti«; Posavske podružnice in Sloveništiske podružnice SPD občni zbor. Obzor: Hrvatsko planinarsko društvo na Pohorju; Emanuel Kusy-Dubrav: »Jirsek«; Filozofska historija; zvezku je priložena slika Razgled s Skrlatice na predgorje. Planinski Vestnik bo prihodnje leto izhajal v pove-

čanem obsegu. Vsaka številka bo povečana za pol pole, to je za osem strani. Vsakemu zvezku bo pridelana najmanj po ena slika iz naših gor. Naročnina bo znašala 40 Din. Vsem planincem in ljubiteljem prirode toplo priporočamo, da si naroče Planinski Vestnik.

Klerikalna morala.

Tuji, ki opazuje naše domače gospodarsko in politično življenje in si ni na jasnem, kdo v tem vrtoglavem plesu pije in kdo plača, bi se zdelo, da stoji v rimskem amfiteatru, kjer zverji trgajo in požirajo nedolžne prve kristjane. Tako kakor v onih starodavnih časih, ko je bil rimski narod strogo razdeljen na patricije in plebejce, na sužnje in njihove neomejene gospodarje, na peščico privilegirancev in božjih maziljenecv ter na ogromno večino zatiranega in izkoriščenega ljudstva, ki je bilo brez lastne volje in inicijative prepuščeno kruti usodi, prav tako slikajo gotovi brezvestni hujšaki tudi sedanje razmere pri nas. Ubogemu slovenskemu ljudstvu trobijo na ušesa neprestano eno in isto pesem: Glej, kako so se razšopirili tvoji zjedalci, kako v brezdelju in razkošju pijejo tvojo kri in izžemajo tvoje žuile, kako se je razpaslo verižništvo, bankratstvo in golufija, kako dobiva požrečni zmaj v obliki kapitalizma vedno več glav, ki bodo sčasoma požrle vse tvoje fizične sile in te pahnilo v popolno duševno robstvo. Tako mu pojejo in svirajo prebrisani goslarji, ki bi se radi polastili tujega imetja in prišli po ceni do komodnega življenja. ki jim ni prav nič do tega, da otarelo potno srago s trpinovega obraza, pač pa hrepene po privilegiranih mestih v javnem življenju in po lastnem blagostanju, ki ga nimajo večinoma zato, ker so delomirni in nesposobni za pošteno delo. In ljudstvo je dan za dnem bolj zbegano, ker ne ve, komu naj verjame. Z ene strani mu obetajo raško življenje, ko ne bo treba plačevati nobenih davkov, ko bodo uživali vsi, brez izjeme, kolikor jim bo zaželela duša, z druge pa stoji dejanske razmere, kjer trka maksirke na vrata beda in pomanjkanje in je treba napeti vse sile, da si človek zasluži vsakdanji kruh. Javnost je razdvojena, in kdor ne zna trezno presoditi, odkod in zakaj ni na svetu več onega blagostanja, ki smo ga imeli pred vojno, se mu kaj lahko pripeti, da se ujame v agitatorske mreže in začne tudi sam prepevati isto demagoško pesem o razkošju na eni in bedi na drugi strani, o izkoriščanju zatirane večine po brezskrbno in na tuj račun živeti manjšini.

To beganje in hujškanje širših plasti naroda, ki je značilen pojav ne samo pri nas, nego po vsem svetu, je več ali manj odmev krvave socialne revolucije v Rusiji. Tudi tam so se dvignili moderni odrešeniki človeštva, tudi tam so tekli iz bogate zakladnice demagoških gesel in utopističnih idej bogati študenti blagovencih obilij o ravenstvu in bratstvu vseh narodov, o popolni socialni enakopravnosti vseh slojev in stanov, nešteti drago plačani in nalašč za to najeti agitatorji so hodili od vasi do vasi in oznanjali ljudstvu pričetek nove zlate dobe, ko bo človek delal samo za svoje veselje in zabavo, z neba pa mu bodo leteli v usta pečenji golobje. In preprosti ruski narod je v svoji naivnosti in politični nezrelosti verjel tem pravljicam. Brat je dvignil orožje proti bratu, oče se je boril proti lastnemu sinu, sin proti očetu, tekla je v potokih ljudska kri, z ognjem in mečem je zapelano ljudstvo uničilo to, kar so ustvarili predniki s težkim trudom, krvavi ples, ki so ga uprizorili časti, slave in bogastva željni voditelji, je razsajal po deželi tako dolgo, dokler ni spravil na beraško palico kmeta, delavca in uradnika. V starodavnem Kremliju pa so sedeli ta čas kabinetni revolucionarji in z matematično točnostjo računali, koliko bodo spravili od tega podjetja v lastni žep. Danes si nesrečni ruski narod puli lase, pa je že prepozno.

Pri nas so po čudnih potih prevzeli vlogo slovenskega Janeza Krstinika klerikalci. Dočim je ta gospoda pred vojno uporno molčala o socialnih problemih in ji je bila skrb za siromaka deveta brigada, ker je lepo mirno sedela na nakopičenem cerkvenem bogastvu, ki je bilo pod katoliško Avstrijo izven vsake nevarnosti, je bila po vojni pod pritiskom razmer prisiljena, da na videz izpremeni svoj izrazito kapitalistični značaj in se po možnosti prilagodi modernemu duhu časa. Razne emince in prevzvišeni so začutili, da preti njihovim latifundijam in kapitalu nevarnost. Zato so dali signal za naskok na pretečo nevarnost. Kdor hoče obvarovati svojo kožo in ohraniti svoje »pošteno« pridobljene milijone, je najbolje, da se priklupi ljudstvu na ta način, da začne na vse pretege zagovarjati in jezično ščititi njegove vitalne interese. Morda se pa le posreči spraviti lovskega psa na napadno sled, in zaice bi bil v tem slučaju rešen. Tako so računali klerikalni voditelji in so šli v svoji prebrisanih celo tako daleč, da so sklenili prijateljstvo s komunisti kot svojimi idejnimi antipodi. Cilj posvečene sredstvo — ta prislovica se je pri klerikalcih silajno uveljavila. Dosledno in s čudovito vstrajnostjo so

začeli najprej izpodkopavati ugled države, in ko se jim ni posrečilo ustvariti si s pomočjo avtonomije v Sloveniji krepke pozicije za razmah svoje častihlepčnosti in hrepnenja po gospodarski premoči, so obrnili strele proti gotovim pridobitnim krogom, ki bi jih radi utopili v žlici vode.

Uradno glasilo katoliškega cerkvenega kapitalizma in absolutizma »Slovenec« je priobčil v sredo uvodnik pod kriminalističnim naslovom »Pozor na žeparje«. Površni pogled na ta jezuitski elaborat zadostuje za ugotovitev, kam pes taco moli. Ataka na antiklerikalne denarne zavode in liste, ki hvaležno odklanjajo farizejsko vlogo ljudskih hujšakov. Prav! Cim več bo takih napadov, tem prej si bomo na jasnem, kdo je moralno usposobljen kričati o bankratstvu in izkoriščanju. Prehajamo preko dejstva, da ti zavodi s svojimi številnimi podjetji zaposlujejo danes tisoče delavcev in uradnikov, ki so bolje plačani kakor v državni službi, da je od uspešnega razvoja teh podjetij odvisno tudi splošno gospodarsko stanje slovenskega ljudstva, in vprašujemo klerikalno gospodo iz očl v oči: Kdo je danes lastnik nešteti drugih denarnih zavodov in gospodarskih institucij, kdo ima v svojih rokah ogromne komplekse rodovitne zemlje in gozdov, čigavi so bogati samostani in druge cerkvene ustanove, odkod izvira vaše razkošje in blagostanje in čemu ne obesite na svoje rame beraške suknje in ne greste med one, o katerih tako glasno kričite, da jih domača, ne vaša, podjetja izkoriščajo in odirajo? Vzemite metlo najprej v svoje socialnopravne roke in počistite pred svojim pragom, kjer je dovolj smeti: razdelite lastno nakopičeno bogastvo, ki po samostanih in cerkvenih ustanovah leži kot mrtvi kapital, med siromašno ljudstvo, dokažite na primer, da imate res sočutje in v usmiljenje z bližnjim, ki ga tarelo življenjske nadloge, iztrgajte iz svojih src oboževanje zlatega teleta, potem pa stopite pred druge in jim zabrusite v obraz, da so krivični. Tako bi storil vsak poštenjak: in če hočete igrati vlogo odrešenika slovenskega ljudstva, morate biti v prvi vrsti poštene in storiti isto. Dokler pa bodo vaše demagoške fraze brez delani, bo tudi visoko pesem o socialni pravičnosti le obrabljena melodija o dvojni morali.

***

Pismo iz Logatca.

Ze dalj časa se pojavljajo razne vesti v raznih časopisih o Logatcu. V teh vesteh se obdehuje uboge Logatčane na vse pretege. Eni hočejo vedeti, kaj Logatčani mislijo, drugi jim citajo levite, češ, da so premalo naredni, tretji zopet poročajo na dolgo in široko o zadnjih občinskih volitvah.

Kljub vsem tem vestem pa poštene Logatčani mirno sede pri »Stekelbirtu« in pijejo za boljše prebavo vsak svoj četrť vina. Pri prijaci se sudejo njihovi pogovori navadno okrog slabega vremena, le če kdo sproži vprašanje o italijanski okupaciji, pride pogovor navadno tudi o italijanskem društvu »Circolo di Roma«, ki je imelo svoj sedež v Dolnem Logatcu. Pristni Logatčani so imenovali to društvo »bacilus Circulus Romae«.

Ta nevarni in kužni bacil, ki se je pričel oprijemati nekaterih sicer zdravih Logatčanov, je bil zanešen v Logatec z belo zastavo. Najbolj nevaren je bil ženskam. Ženska, napadena po tem bacilu, se je začela kaj hitro izpreminjati. Temperatura se ji je povečala na 40°C — puls 120. V sled hude vročine so začele navadno blesti. V tej zablodi so pozabile na prejšnjo dunajsko ali pa domačo modo ter se pričele oblačiti kakor naimodernejše Rimljanke. Tiste, ki so imele posebno hudo vročino, so mišle, da so »contesse«. Zdravit se so hodile v Trst ali Florencio, nekaj jih je oddlo celo v Rim. Domačinov — svojih prijateljev ni so več marale — celo mošče in otroci so stopili ponekod v ozadje. Kar pa je najbolj značilno je to, da je od bacilus circulus Romae napadenim ženskam začelo smrdeti vse, kar je pristno domačega. Ugaljal pa jim je zelo duh mul in kalabreških oslov. Tudi govorica se jim je čisto zmeslala: podobna je bila zabjemu krakanju. Neprerehoma se je čulo »lui e loro — mi go — ti — go« itd. Zdravi, od bacilus neapadeni Logatčani, so rekli takšnim ženskam »mialice«.

Celo trdne moške narave se je ta bacilus prijel. Glavni moški so tožili o velikih slabostih v glavi, imeli pa so zraven izvrten tek. Sanje jim je bilo kaj nemirno; sanjali so vedno eno in isto — o visokih redovih — doneh naslovih — kakor cavaliere itd. Tudi spomin so začeli izgubljati. Kadar so se okuženi zbirali skupaj, so klicali besede, ki jih poštene Logatčani še danes ne morejo pozabiti; namreč »Evvie d'Italia«.

Pa prišli so zdravniki, in so napravili recept. Še predno na so se zdravila v sloveči lekarni v Rappalu kupila, že so se začeli kazati znaki zboljanja.

Nekateri ženske so postale sploščne nemirne, pozneje tihe in otožne. Te vrste bolnice so kmalu potem oddle v solnčne kraje za bacilozno. Velika večina pa jih je ozdravila že samo radi tega, ker je bil na hipoma izginil.

Težje je bilo z moškimi. Najbolj nevarno bolni so proti zdravilu celo protestirali. Ti niso imeli miru v Logatcu, zato so se porazgubili. Drugim pa se je zdravje očividno vračalo. Niso več tožili o bolečinah v glavi, tek je postal normalen — spanje brez sanj — tudi spomin je postal vedno boljši.

Ko pa so prišla zdravila v obliki jugoslovanskih saikad, je bacilus circulus Romae hipoma izginil.

Danes je Logatec zdrav in čist. Pihlajo sicer ostre sapice iz »Domojlovine« in »Slovenčevih« gor, da bi nežno rastlinice — jugoslovanske zavest, zamorile, toda prepričan sem, da bo v kratki burji vsajena rastlina krepko unevajala v ponos Logatcu in vragel mnogim drugim krajem. Kranjčanov.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 7. decembra 1923.

Razkrinkar a klerikalna brezskrbnost.

Ni javnega dogodka, ki bi ga klerikalna stranka ne izrabljala v svoje strankarske namene. V vsakem pojavu stika za demagoškim jedrom, vsako priliko izrablja za brezvesten izpad proti državi in Srbom. V svoji politični brezvestnosti gre tako daleč, da zanika institucijo državnih davkov, da govori o socialni revoluciji itd., samo da osvaja zaupanje širokih mas, da krepki svojo strankarsko moč.

Najnovejši demagoško priliko je podala klerikalcem poplavna nesreča velikih delov Slovenije in Hrvatske okoli Zagreba. Človeško bi bilo, da nastopijo klerikalni poslanci kot formalni predstavniki naših krajev z vsem primernim taktom v Beogradu, da opozorijo vlado na veliko poplavno nesrečo, da apelirajo na složen humanitaran nastop cele skupščine in vlade. Tudi bi bili lahko nesrečo porabili za pomiritev, za zblizanje, za sporazumevanje. Toda, kaj sočutje, kaj nesreča, kaj sloga v pomoči! Zlorabili so elementarno nesrečo v strankarske, obstrukcijske namene in vzpizorili v narodni skupščini pravi škandal. Dasi so o nesreči vedeli že v nedeljo, niso v ponedeljek pred sejo narodne skupščine obvestili vlade o svojem predlogu za pomoč prizadetim krajem, opustili so osebno intervencijo pri posameznih ministrih, pri predsedništvu narodne skupščine ter pri klubskih načelnikih. Popolnoma tiho so pripravili in inscenirali parlamentarno brezprimern škandal. Pogazili so predpisana formalna načina ter vložili zakonski načrt za pomoč poplavlencem v svoji zahrbnosti tekem seje, dasi so imeli časa dovelj, da pred sejo obvestijo vse činitele in zadostijo formalnim predpisom pravilnika.

Kljub takemu postopanju je vlada izjavila, da pristaje na nujnost predloga in da ga reši, čim prej sprejme službene podatke o katastrofi. To seveda ni šlo klerikalcem v račun. Uprizorili so vplite, razsažanje in škandalozno prepiranje, ki jih je prikazalo v naših lahih luči. Po pravici je razkrinkala beogradska »Samouprava« to klerikalno početje kot brezskrbno in demagoško, pišeč:

»Težka elementarna nesreča, ki je zadela naše brate Hrvate in Slovence, je napravila globok vtis na vse službene in neshušene kroge Srbije. Vsi, brez razlike hočemo, da pomagamo nesrečnim bratom in to čimprej in kolikor moremo. Nesreča naj nas približa in raj se ne izrablja s strani brezvestnih in nezrelih provokatorjev v strankarske namene, nai se, kar je še hušje, ne jemlje za povod nezadovoljnosti s Srbi in Srbijo. Nemoramo je zlorabljati elementarno katastrofo v sebične in osebne namene«.

To je treba povedati naši javnosti, predvsem prizadetim nesrečnikom, ko pregledujeta dva ministra poplavljeni kraje, da se prikaže klerikalno sočutje in človečnost in pravi luči, zlasti pa, da se vidi, kako je mogoče v strankarski zaslepljenosti zlorabiti elementarno nesrečo za defetistični in strankarski obstrukcijski škandal. Mesto složne in bratske pomoči, škandalozna parlamentarna intriga! Obžalujemo, da si lahko Srbi po klerikalcih predstavljajo našo javnost tako sebično in nemoralno, kakor jo zastopa klerikalni klub v narodni skupščini.

***

Povratek kralja Aleksandra. Ni. Vel. kralj Aleksander I. je 5. t. m. inkognito prispel v Pariz, od koder se že povrne 11. t. m. v Beograd. Po povratku v Beograd kralji takoj odpotuje v Sarajevo, kjer proslavi krstno slavo rodbine Karagiorgijevićev, ki se praznuje 13. decembra.

Kaj je sramota? Tudi mariborska »Straža« se čuti prizadeto, ker smo konstatirali, da se Slovenec niti z besedo ni spomnil petletnice našega osvobojenja in ujedinenja. Dočim se skuša Slovenec oprati te sramote z raznimi puhlimi izgovori, je »Straža« bolj odkrita, ker se nač zaveda, da nosi pred javnostjo manišo odgovornost, ter pove na vsa usta in brez vseh ovinkov, da smatrajo klerikalci osvoboditev in ujedinenje za njih tako neprijeten dogodek, da bi bilo pod njihovo častjo, ako bi ta dogodek slavili in praznovali. Tako-le piše mariborska »Straža«: »Slovenski Narod« je spustil dolgo notico pod zaglavljem »Sramota«. V tej notici starostno-blebetavo frazari o velikanskem pomenu državnega praznika — prvega decembra. Zna tudi proročevati, da ne bomo sadov tega dne uživali ml, ki smo se ujediniili, ampak naši presrečni potomci. In sramota za celi slovenski narod je, ker »Slovenec« ni spomnil javnosti na globok pomen državnega praznika, »Narod« v svoji omejenosti vedno gloda in prežvekuje rodoljubne fraze, ker drugega ne zna in če nočejo drugi šepati za njim, potem pa nai bi bila to sramota. Sramota za »Narod« in za klike, ki se zbira okrog tega lista, da ob vsaki priliki izdaja slovensko samozavest in samostojnost in

nas Slovence denuncira na najpodležji način. — Po tej »Stražini« izlavi izdaja torej slovensko samozavest in samostojnost tisti, ki se s hvaležnostjo v srcu spominja tistega velikega trenutka, ko je bil Slovenec rešen izpod tisočletnega nemškega jarma ter postal na svoji zemlji svoj gospod! Tako si upajo pisati one klerikalne propalce, ki so tako zatelebani v svoje avstrijskantsvo in v svoje habsburške malike, da jim še petletno življenje v svoji lastni svobodni državi ni odprlo oči! Ali bo res treba izvesti na njih energično operacijo, da se jim sname z oči mrena, ki jim jemlje vid v sedanost in v silajno našo bodočnost?

— Čehoslovaki v »Jadranske Straže«. Kolik razmah in kako važnost je pridobila Jadranska Straža, nam najbolje dokazuje zanimanje, ki se je začelo širiti za to velevažno organizacijo celo v Čehoslovakijski republiki, kjer naši severni bratje pripravljajo vse potrebno, da se razvije tudi v njih zemlji ta naša organizacija. Znani naši prijatelji in publicisti, uredniki »Narodnih« nil na centralno tajništvo »Jadranske Straže« z jako lepim navdušenim pismom, v katerem prosijo, da naj se mu pošlejo vsa potrebna navodila za ustanovitev Jadranske Straže v Pragi in po drugih mestih republike. Ker žele bratje Čehoslovaki, da bi »Jadranska Straža« v republiki imela posebno varnost, stopijo na čelo te akcije najodličnejše osebe in društva, kot: Sokol, Savez oficirjev, Novinarsko združenje itd. ter bo stvar v najkrajšem času osnovana na podlagi dogovora z našim poslaništvom v Pragi in z našim dijaštvom, ki studira v republiki. Posebne simpatije za »Jadransko Stražo« goji minister Narodne Obrane g. Udržal, ki bo naprosen, da prevzame častno predsedstvo Jadranske Straže v Pragi. Ta lep korak naših severnih bratov najlepše pozdravljamo in jih priporočamo v izglel onim našim lastnim sodržavljanom, ki sta jim narodnost in patriotizem deveta briga. Jadranska Straža je začela izdajati svoje žigice, ki jih izdeluje tovarna v Vrbovskem ter so že prišle v promet. Etiketa predstavlja zastavo naše vojne mornarice z napisom: »Čuvajmo naše morje!« — Žigice J. S. — Glavni odbor »Jadranske Straže«.

— Zdravniška zbornica za Slovenijo v Ljubljani. Odbor zdravniške zbornice za Slovenijo objavlja nasledno pogodbo ter opozarja, da je za vse zbornične člane strogo obvezna. Prestopke zasleduje disciplinarno sodišče. Pogodba, sklenjena med delegati jugoslovanskega lekarniškega društva, g. dr. Dereanijem, dr. Stojcem in dr. Jamarjem in delegati Saveza, osigurajočih društva kraljevine SHS, v Beogradu gg. Durom Paunkovićem, gen. direktorjem, Beograd, Nikom Gamulinom, ravnateljem, Zagreb, Jakobom Wellejem, ravnateljem Ljubljana, na seji v Ljubljanskem fizikatu dne 11. julija 1923. 1.) Honorar za zdravniške preiskave zavarovancev se določa na 120 dinarjev od 15. avgusta t. l. naprej, če potrdi do tedaj Savez osiguravajočih društev kraljevine SHS v Beogradu to svoto. Do tega termina pa velja honorar 100 (sto) dinarjev. 2.) Za preiskavo na domu zavarovanca se plača 50% k honorariju, vendar naj pa se take preiskave kolikor mogoče omeje. 3.) Za preiskave izven zdravniškega okoliša se določa dnevna po dogovoru med zdravnikom in dotično zavarovalno družbo. 4.) Prepoved preiskav zdravnikom, izdano po jugoslov. lekarniškem društvu, se ukine takoj in se to razglasi po časopisih. 5.) Ta pogodba velja od 15. julija 1923 do 31. avgusta 1924. 6.) Odpovedati se mora predstoječa pogodba pred 31. avgustom 1924 in sicer dva meseca poprej od ene ali od druge strani, drugače je veljavna nadalje za dobo enega leta. 7.) Ta pogodba se predloži zdravniški zbornici in odobrenje, kakor hitro začne ta posloovati. 8.) Postopanje napram zdravnikom, ki so kršili izdano preporo preiskav, se prepusti komori. Sklenjeno in podpisano v Ljubljani dne 11. julija 1923. — Podpisani odbor zdravniške zbornice potrjuje, da je v seji dne 27. novembra 1923 odobril zgornjo pogodbo. — Za odbor zdravniške zbornice v Ljubljani, dne 29. novembra 1923. — Predsednik: Dr. Gregorič s. r. — Tajnik: Dr. Kralje s. r.

— Smrt odličnega našega kirurga. Kakor smo že poročali, je v tork v Beogradu umrl prof. dr. Voislav Subotić, eden najboljših naših kirurgov. Rojen je bil leta 1859, kot sin znanega srbskega književnika in politika dr. Jovana Subotića. Medicinske študije je absolviral v Pešti in na Dunaju, na kar se je stalno nastanil v Zemunu. Bil je izbiran zdravnik, eden najspretnejših kirurgov, bil je tudi sicer zelo nabražen mož in je govoril in pisal šest tujih jezikov. Dr. Vladan Gijorgijević je nekoč rekel o njem: »Kako srečni bi bili, ako bi imeli v vsaki stroki zlasti pa med uradništvom vsaj nekaj dr. Subotićev.« Dr. Subotić je umrl na srčni kapl. Vrlenu možu bodi ohranjen blag spomin.

— Osební vlakni na Gorenjsko. Inspektorat državnih železnic v Ljubljani obinavlja, da se z lutrišnim dnem 8. tm. do nadalnje odredbe v svrhu pospešitve poprav pri Podnartu začasno ukletna dva osobna vlaka. In sicer vlak št. 913, ki odhaja iz Jesenic ob 10.10 in prihaja v Ljubljano ob 11.57 ter vlak št. 914, ki odhaja iz Ljubljane ob 11.26 in prihaja na Jesenice ob 13.35. Večerna vlaka št. 917 in št. 918 vozita do Kranja resp. do Podnarta kakor dosedaj.

— O »Kmetijski družbi« je priob-
čil današnji »Slovenec« tendenciozno
notico z očitno namenom, da bi znano
afero »Kmetijski družbi« javnosti po-
kazal tako, kakor si jo zamišlja ogle-
kalci. V točno informacijo naše javno-
sti ugotavljamo to-le: Tudi se je vr-
šila na pokrajinski vladni konferenca, ki
so ji prisostvovali namestnik velikega
župana dv. svet. Janko Kremeršek,
I. podpredsednik »Kmetijske družbe«
prof. Evgen Jarc in člani glavnega
odбора »Kmetijske družbe«. Predmet
razpravi je bil znani spor »Kmetijski
družbi«. Slo je za to, ali se naj imenu-
je vladni komisar, ki bi začelno vo-
dil posle »Kmetijske družbe«, in ali se
naj vrši 16. t. m. sklicani občni zbor,
katerega skušajo, kakor znano, klerikalci
z vsimi sredstvi preprečiti, ker raču-
najo pri tem občnem zboru na svoj po-
raz. Konferenca je potekla brez vidnega
rezultata. Vladni zastopnik ni v spornih
vprašanjih zavzel nobenega določnega
stališča. Vlada se žele v nekaj dneh od-
loči, ali imenuje vladnega komisarja ali
ne. Tudi glede občnega zbora še ni de-
finitivno ukrepala. Ako vlada ne raz-
veljavi sklicanje občnega zbora, se bo
ta občni zbor 16. t. m. seveda vršil. Si-
cer pa tudi ni nobenih zakonitih razlo-
gov, ki bi upravičevali vladni nastop
proti temu občnemu zboru. Sploh pa je
jedro vsega vprašanja po naši informa-
ciji v tem, ali naj izvede za dan 16. t. m.
sklicani občni zbor sedanji glavni
odbor ali pa vladni komisar.

— Vzpostavitev prometne za Gorenjsko.
Kakor nam javljajo od merodajne strani,
bo popolen osobni in tovorni promet na
gorenjski progi vzpostavljen začetkom pri-
hodnjega tedna. Pretrgani promet je po-
vrožil na Gorenjskem veliko gospodarsko
škodo. V gorenjskih krajih primanjkuje živili.
V Jesenju in drugem vozijo živila, moko
in drugo z avtomobili.

— Miha Žužamaža pod vodo. Danes
zjutraj se je raznesla po mestu tužna vest,
da so Miha Žužamaža nenadoma premi-
nili. V terek so bili še pri zdravju, v sre-
do jih je prišel krč za tisti del možganov,
kjer se neha logika in začne blebetavost.
V četrtek popoldne so zlezli v hudi slunji
v bolnišnico postelj, zvečer je narasla Ljub-
ljanska in Mihova temperatura, v petek
zjutraj je bilo konec peklenskih muk in ne-
človeškega glavobola. Povodeni je unič-
la nadobudno življenje. Previdni in z ro-
žnim vencem okoli vratu so postali žrtev
naravne katastrofe. Blazopokojni pa niso
bili navaden človek in zato so samo pre-
mislili, umrli pa se niso. Povodeni jih je
sicer odnesla, toda ker spadajo med am-
fibije, so zatisnili ušesa in oči, odprli škrgi.
Smuknili pod vodo in utonili pod normalo
človeške pameti. Ne bili bi storili take
usodnega koraka, da jim ni svetovala do-
bra kuharica, naj se umaknejo s te pregre-
ne ljubljanske površine. Kajti, je dejalo
dobro dekle, »zajfa« na devičnem obrazu
ni nič kaj prida. V novi situaciji so se na-
potili najprej v slovito krčlo k »Trem«
— deklamacij, kjer so kot strelan gost za prvo
silo okrepčali svoje oslabele možgane, po-
tem pa so se krenili naravnost k Mačku tam
pod vodo. Tu pa se je pripetila nova ne-
sreča. Ponovili so se stari krči pod srcem
in v možganih in prišel jih je tako silen
»maček«, da bo težko kaj z njimi. Bržko-
je pričakovali katastrofo in »Slovenec«
bo moral jutri napisati: de mortuis nihil.

— Hitra pošta. Pismo, ki ga je dal
na pošto naš celjski poročevalec dne 2.
dec. s poročilom o praznovanju državnega
praznika v Celju smo srečno dobili danes
dne 7. tm. Pismo je torej rabilo iz Celja
v Ljubljano 5 dni. Ali niste pošto iz Celja
v Ljubljano poštni seli, ki hodijo peš?

— Iz Celja je premeščen na svojo
prošnjo prof. Pavel Holčec in sicer na
gimnazijo v Krusovcu.

— Osebnost. Dr. Pavle Kanc, biv-
ši okrožni zdravnik v Vipavi, se je dne
prejšnji na Vič-Olince št. 37. ter prične pri-
hodnji teden izvrševati svojo zdravniško
praks. Kakor nam je dobro znano, je dr.
Kanc po 19 letnem bivanju in izvrševanju
zdravniškega poklica na Vipavskem, mo-
ral sedaj zapustiti brez vsakega parda-
na svoje mesto, svoj poklic in svojo obširno
klijento. Dolgo časa se je branil, rekla-
miral in dokazoval italijanskim prežalnim-
cem, da se on ni bavil nikdar s politiko
kd. Povsod so mu menili in tebi nič odgo-
varjali, da mora iti, ker je jugoslovanski
propagator. V petletnem tem boju je dr.
Kanc seveda podlegel in se moral umak-
niti iz Vipave. Najbolj žalostno v celji tej
zelo mučni zadevi je dejstvo, da so zoper
dr. Kanc nastopili tudi slovenski fašisti z
županom Petrovičem na čelu. Tako se
je tedaj zgodilo, da se je na dr. Kancu-
vo mesto sredi med naše slovensko Vi-
pavsko ljudstvo vsedel sedaj italijanski
zdravnik, ki govori kar čujemo, le par
slovenskih besed. Dr. Kancu želimo v Ju-
goslaviji obilo uspeha ter smo prepričani,
da si tudi na novem mestu kmalu pridobi
prav toliko simpatij kakor jih je užival po
celji Vipavi in okolici.

— Po »francosko« je hotel oditi brez-
poselni Adolf Horvat, rodom iz Hrvatske.
Iz Narodne kavarne. Imel je namreč veliko la-
koto, še hujšo pa želo in — prazen žep.
Pojedel je 3 kose potice in popil pet stekle-
ne pive. Končno je še vplil: »Boxami, hoću
vina!« Natakartu pa mož ni bil preveč po-
godu in je zahteval od njega, da naj preje
plača. Sestradi in ženi »Dolfe« je sedaj
začel stikati po vseh žepih, toda denarja ni
bilo na dan. Končno je Junaško izjavil: »Mo-
lim Vas gospodine, čakajte jednu sedmici-
idem radit u Podnart i onda ću Vam platiti!«
Naravno je, da je natakart to zagotovilo
njemu odklonil in poslal po stražnika, ki
je Horvata, kateri je v ostalem na policiji
že dobro zapisana firma, aretirat. Horvat
je napravil 70 Din cehe.

— Ukraden vol. Dne 30. novembra je
oči na Planini pri Tinja ukraden posestnik
Martin Ponkrac iz hleva pet let star vol,
vreden 8000 dinarjev.

— K električni katastrofi v Velikem
Bečkereku. Po poročilih listov je bila uve-
dena preiskava v Velikem Bečkereku vsled
velike električne katastrofe. Ugotovljeno je,
da sta bili struji namenoma spojeni. Ne-
srečne žrtve katastrofe so bile pokopane ob
ogromni udeležbi prebivalstva.

— Samomor profesorja v Dubrovniku.
V Gorici sv. Vlahi pri Dubrovniku so poleg
kapucinske cerkve našli ustreljenega vpoko-
jenega profesorja Pavla Burča. Poleg nje-
ga je ležal samokres. Profesor Burč je imel
neozdravljivo živčno bolezen in je v tem
bolesnem stanju izvršil samomor.

— Velik požar v Tuzli. Dne 2. t. m. je
v Tuzli v Bosni in trgovini bogatega trgo-
vca Draga Papića izbruhnil požar, ki se je
bližkovito razširil in zajel bližnje skladišče.
Škoda znaša okoli pol milijona dinarjev.

— Celjske vesti. Vode zopet na-
raščajo. Vsled neprestanega deževja
minulih dni so naše vode po celjskem okra-
ju zopet izstopile iz svojih strug ter popla-
vile celjsko okolico. K škodi, katero je na-
šim krajem prizadejala zadnja povodenj,
se je sedaj pridružila še nova škoda. Naš
mestni vrt je popolnoma opustošen in bo
stalo mnogo denarja in truda, da se ga bo
spravilo zopet v red. — Zadnji celjski
selem ni radi slabega vremena po-
sešno dobro uspel. Kupcev kakor tudi tr-
govcev ni prišlo mnogo in je bila temu
prilpna tudi kupčija. — Ljudsko vse-
učilišče. Zadnje predavanje na našem
ljudskem vseučilišču je oskrbel minuli po-
nedeljek prof. dr. Omersa. Predaval je o
reformi srednjih šol v Češkoslovaški. Pre-
davanje je bilo zanimivo toda slabo obis-
kano. — V mestnem gledališču
se je v terek pod režijo g. Rado Železnika
izgleda z dobrim uspehom ljubljanske ko-
medije »Prinčeca«. Izra se ponavlja v pe-
tek in v nedeljo zvečer. — Miklavžev
večer celjske narodne Čitalnice se je ka-
kor vsako leto tudi letos dobro obnesel.
Na sporedu je bil nastop Miklavža z nje-
govim spremstvom, obdarovanje, prosta
zabava itd. Popoldne ob 15. se je vršilo
Miklavžovo obdarovanje otrok. V četrtek
popoldne je bilo Miklavžovo obdarovanje
v Sokolskem domu v Gaberju. — Iz pred-
porote. V večernih številkah smo obir-
neje poročali o razpravi radi uboja proti
Ignacu Koprivniku. Obsodba se je glasila na
8 mesecev težke ječe radi prekoračene-
ga silobrana. — Dva uboja. V četrtek
popoldne se je pred porotniki znevar-
jal radi hudodelstva uboja rudar Alojz
Verhovšek. Dne 1. novembra 1922 je s po-
lenom v nekem fantovskem pretepu udaril
po glavi rudarja Ivana Zemeta ter mu pri-
zadejal take poškodbe, da je Zeme drugi
dan umrl. Nato je pobegnil v Avstrijo.
Verhovšek se je zagovarjal s silobranom.
Porotniki so zankali vprašanje uboja, po-
trdili pa onega glede prekoračene silo-
brana, nakar je bil Alojz Verhovšek obso-
jen na 18 mesecev težke ječe. — Po-
poldne se je istotako radi uboja zagovar-
jal rudar Ignac Kodrun iz Plešivca pri Ve-
lenju. Na čisti v Plešivcu so se fantje med
seboj stegli radi nekega kmečkega dekle-
ta. V pretepu je Kodrun udaril s polenom
po glavi nekega Ivana Napotnika ter ga
tako poškodoval, da je drugi dan vsled
poškodb umrl.

— Neupravičena držitev sline in
mleka. Iz uradniških krogov nam pišejo:
Lani je bilo vsled suše splošno pomanjka-
nje krmil za živino. Cena senu je poskoči-
la do 10 K za kg, vkljub temu se je dobi-
valo mleko še po 12 K za liter ter je šele
na zimo poskočilo na 14 K. Letos je sena
in otave v izobilju, da se lahko kupi po 3
K, t. j. za eno tretjino lanske cene, toda
za liter mleka zahtevajo kmetje 16 K. Do-
voli je tudi drugih krmil za molzne krave,
kakor pesje, otrobov itd. Isto nezdruvo
razmerje vidimo pri cenah sline in ma-
sti. Letos je svinjske piče naravnost v iz-
obilju, posebno mnogo je krompirja, ki se
vsled tega prodaja za polovico cene kot
lani. Cene slanini in masti pa so od lan-
ske jeseni poskočile skoraj za polovico.
Poprej so se kmetovalci pri dvigovanju cen
svojim pridelkom izgovarjali na dražitev
oblačilnega blaga. Od lani pa se cene ma-
nufakturi v splošnem niso zvišale. Kako se
naj bomo plačala uradniška rodbina pre-
skrbši s potrebno zabeljo pri teh horendnih
cenah. Edino upanje je še intenzivnejši uvoz
pitanih prašičev iz južnih delov naše dr-
žave. Ali ni naravnost komično slišati, da
dobivajo pasivne države (Avstrija in Nem-
čija) iz Amerike masti po nižjih cenah, ka-
kor jo moramo plačevati mi doma, kjer bi
moralo biti vsega v izobilju, ako bi se za-
jezilo oduševstvo in verzištvu.

— Promocija. 1. decembra t. l. je pro-
moverala na češki univerzi v Pragi za dok-
torja vsega zdravilstva gospodična
Marija Pink, hčerka umrlega Ivana Pinka,
ravnateljica pomožnih uradov pri dele-
gaciji ministrstva financ v Ljubljani.

— »Slovenski Lloyd«, list za pospe-
vanje trgovine, obrti in industrije, je izšel
tudi v Celju. Izdajatelj in odgovorni ured-
nik mu je g. Ciril Mayer. V vabilu na na-
ročbo piše uredništvo, da se je ta list po-
kladal v življenje, ker se zaveda truda, te-
žav in neprilic, ki nas čakajo, in da resnost
položaja zahteva nujne organizacije. Ob-
ljublja si gladke poti in tudi duševne pod-
pore. Pozdravljamo to najnovejšo gospo-
darsko glasilo v Celju in želimo, da bo vreden
drug ljubljanskega »Trgovskega lista«,
ki se krepko in živahno razvija in menda v
kratkem tudi razširi. Veseli nas predvsem
se naše strokovno časopisje tako lepo
razvija, kar mora obroditi tudi mnogo stro-
kovnega sadu in uspeha.

— Mestna zastavljavnica ima tomese-
no dražbo aprila 1923 zastavljenih pred-
metov 13. tm. popoldne.

— V naše državljaništvu je sprejel dr.
Venjamin Novogradski, kontraktualni
vojaški zdravnik iz Vilne. — Iz našega
državljanstva je izstopila Marija Mar-
tinčič iz Pisce pri Brezicah. Sprejela je
državljanstvo CSR.

— Poziv tobačnim trafikantom v Slo-
veniji. Pozivamo vas, da se vsi trafikanti
Slovenije polnoštevilno udeležijo občnega
zbora dne 16. tm. ob 14. popoldne v re-
stavraciji pri Mraku na Rimski cesti, to

pa v svojo lastno korist. — Uduženje
tob. trafikantov za Slovenijo.

— Smrt ruskega generala. V Panču-
vu je umrl na srčni kapl ruski general Ni-
kola Polivanov, daljni sorodnik biv-
šega ruskega ministra Polivanova. V Ju-
goslaviji je živel že dve leti.

— Sedemstoletnica frančiškanskega
reda. Dne 29. novembra t. l. je poteklo 700
let odkar je papež Honorij III. leta 1223.
izdal bulo, s katero je priznal frančiškanski
red, ki ga je ustanovil Frančišek Asi-
ški.

— Razne tatvine. Pospešniku Antonu
Ovnu iz Dravelj je bilo ukradeno 20 kg tež-
ko nakovalo in ročni stroj za vrtnanje žele-
za. Škoda znaša 2500 Din. — Gospodarski
zadruzi v Št. Vidu je bilo ukradenih več
raznovrstnih predmetov v vrednosti 500 D.
— V Spodnji Ložnici je bil izvršen vlom
pri posestniku Ivanu Zafosniku. Iz omare so
tatovi odnesli dve lovski puški, vredni 2000
dinarjev.

— Nepošten sluga. Aretiran je bil sluga
Fran Huth, zapolen pri elektrotehničnem
podjetju »Transformator«, ki je pomeveril
raznim nastavljenem večje zaupane mu
zneske in trdilo samo oškodoval za 1000 D.
Oddan je bil državemu pravdnstvu.

KAJ SE GODI V NARAVI

Ze več let opazujemo v naravi čudne
pojave. Tako na pr. se spreminja podne-
je. Predlanska zima v Sibiriji, ki je znana
po svoji izredno nizki temperaturi po zi-
mi (do -60°) in visoki po letu (do +45°)
je bila tako topla, da so starejši ljudje
imali z glavami čes, kaj takega še niso
doživeli. Letos v decembru cveto v južni
Rusiji črešnje, dočim je v Franciji že za-
padel sneg. Nedavno smo čitali o strašni
katastrofi na Japonskem o izbruhu Vezu-
va, ki je te dni znova začel vznemirjati
okoliško prebivalstvo. Pri nas imamo tako
obline padavine, da ni izključena splošna
katastrofa povodni. Dočim pada v
Ljubljani letno povprečno 1460 mm pada-
vine, je padlo tekoma zadnjih treh tednov
že več kakor petina vsega, kar nam na-
rava dodeli celo leto. Kakor potresne kata-
strofe, tako tudi povodni ne more ostati
brez posledic. Kakšne bodo te posledice,
je težko povedati. Geologi bodo imeli mno-
go opravila, da ugotovijo, kako in v kol-
iko bo vplivala povodenj in potresi na na-
šo planet. Sporedno z nenavadnimi na-
ravniimi pa gredo tudi čudni pojavi v živ-
ljenju človeštva. Od krvave svetovne voj-
ne preko še bolj krvavih revolucij, lakote,
epidemij in drugih katastrofalnih nesreč
do državnih prevratov, političnih umorov,
splošnega moralnega in materialnega pa-
da ter gospodarske in politične zmedeno-
sti prvi človeštvo dalje, ne oziraje se ne
na desno ne na levo. Živimo v dobi, ko
zloglasna povojna psihoza razjeda dru-
žinsko in družabno življenje. Vsi doseda-
ni poskusi, da se uvede na svetu red in
mir, so se izjalovili. Najboljša volja in vse
fizične in duševne sile, ki jih zastavljajo
politične stranke in državni, da bi spravi-
li življenjske razmere v normalni tir, so
večinoma brez uspeha. Človeštva se je
polastila neka čudna napetost in če opazu-
jemo istočasne ekscentrične prirodne poja-
ve, nas vse to nehoti navaja na misel, da
se vrše ali bližajo spremembe v svetovni
sploh. V proroških knjigah nahajamo ma-
rskaj, kar se ujemja z zloglasnim 20.
stoletjem. Zemlja kot neznan delec vse-
mirja in obenem tudi človeštvo je odvisna od
čudovite harmonije v tej neskončnosti.
Ako bi nastala v tem mehanizmu le naj-
manjša sprememba, bi lahko nastopile
usodne posledice tudi za življenje naše pla-
nete. Upajamo, da se to ne zgodi, vendar
so pojavi, ki jih opazujemo zadnja leta, v
gotovem nasprotju z naravnimi zakoni.

— Plesna etiketa, bar in drugo. Piše-
jo nam: Plesna strast je zajela v Ljubljani
najširše kroge. Ni družine, ki bi ne štela
nekaj parov in kandidatov za januarsko
tekmovalje, na katerih se bo tekmovalo
prvič v naših analizah za plesno prvenstvo
Ljubljane. V Narodnem domu, v
Kazini, v Unioni in po nešteti drugih
zaključnih in nezaključnih dvoranah in
in sobanah vežbajo plesni kandidati na ži-
ve in mrtve, kakor bi šlo za milijonske lo-
terije. Novi plesi imajo to prednost, da je-
jo temu družabnemu pojavu zanimivo
napredno ost, ker nehoti usmerjajo našo
mladino in precejšen del naše starine k
okretnemu telesnemu gibanju in lepšim
formam. Novi plesi so umerjenjši, dostoj-
nejši. Radi tega se nadejamo, da bomo
imeli prihodno pomlad še pečeno Novo-
Ljubljano z najelegantnejšimi promenada-
mi in distingviranimi manirami, če... in s
tem prihajamo do tiste točke, ki je pri tem
pojavi črna in ki se tke plesne etikete
in notranje elegancije. Ne moremo trditi,
da bi se z novimi plesi začutila tudi potre-
ba po privzganju notranje plemenitosti
in elegancije in da bi se bile v nešteti-
h plesnih tečajih že uvrstile praktične vaje
o plesnih etiketah, žentlenskem obnaš-
anju, o načinih predstavljanja ter medseboj-
nega občevanja po naših javnih lokalih,
po kavarnah in restavracijah. Sploh opa-
žamo na naših plesiščih vse polno razvad
ki zahtevajo sistematične tečaje plesne,
družabne in splošno-socialne etikete ter
olikanosti. Tako velja v Ljubljani povsem
za prirodno, da se smatra na posamični
plesni zabavi, od najprostejših do najelit-
nejših prisotni damski svet kot popolnoma
svoboden in vsakemu dostopen, pa naj se
z njim osebo poznamo ali ne. Prišlo je že
do mučnih prizorov, ker se dama ni hote-
la odzvati poljubnemu došlecu. To »svob-
odno družabstvo« moramo prav pristrčno
odkloniti. Naša plesišča niso prostori za raz-
vadami oziramo navadami velikomestnih
pikantnih dvoran, kjer se vsako ženo vza-
me kot svoboden predmet amirizne raz-
posajenosti in proste dostopnosti. Ta naša
razvada, ki odkriva precej nizko stopnjo
plesne etikete med nami, se pojavlja sedaj
tudi v ljubljanskem baru na veliko škodo
našega dobrega ugleda. Dogaža se namreč
da pristopajo k plesočim damam popolno-
ma neznani gospodiči, ki se niti predstavi-
ti ne znajo in ki seveda spravljajo dame v
silne težave, ker se le-te zavedajo, da bi
mogle z odklonitvijo izstati močne inci-

dente in razžalitve. To absolutno ne gre
in treba je našo javnost opozoriti, da z
našim družinskim barom nečemo posne-
mati tradicij zloglasnih vele mestnih bar-
skih zabavišč, ki jih razen tega posejajo
velikomestne »lilije«, seveda kot take vsa-
kemu na razpolago, marveč da je naš bar
namenjen družinski zabavi s plesi izklju-
čno med prijatelji in znanci. Vse drugo na-
sprotuje družabni olikanosti in svobodi, ki
jo vsaka dama sme, upajmo, zase rekla-
mirati. Zatorej uvedimo v naše plesne so-
le tudi tečaj družabne olikanosti in plesne
etikete! Zabavajmo se elegantno in do-
stojno!

— Življenja svetle strani. Ne govorimo
zastonj o »bleščiči sreči«, »brezskrbnem ve-
selju«, o »življenja svetlih straneh«. Dobro-
bit in veselje sta neločljiva od svetlobe in
jasnosti; veselje do dela pri pisalni mizi ali
v delavnici, takisto kot radostno družabno
občutje v salonu, poživljeni impulz v obrat-
nem življenju itd. Trgovčevu blago je treba
v pravem pomenu besede »pomekniti v
pravo luč«, da se doseže dobra prodaja.
Kakršnokoli gospodarsko delo je čisto teh-
nično možno samo pri jasni luči, ne glede
na njeno učinek, ki podviga razpoloženje.
Nista torej samo veselje in dobro počute-
nje, nego tudi uspeh in delo sta neločljiva
od žarečih žarkov svetlobe. Zareča svetloba
zopet ne je neločljiva od svetilke. Osvetle-
vanje Nitra. Ta čudovita prihodnost naše svetlo-
be, ne tehnološke izjave resnično vir svetlobe, ki
se s blaženo belim enakomernim izžarova-
njem skoro popolnoma »zastavlja« solnični
luči bogat priroten blek, pri katerem
se vsako delo lahko opravlja kakor pri dnevi
ni luči, svetloba, ki vsak najmanjši odra-
nik bave itd. zapeljivo kaže kakor pri
dnevni luči. — Izredna svetloba svetilke
Osvetle. Nitra zahteva veliko temperatu-
ro, kakor bi je navadna svetilka ne pri-
stojal. Dobrota konstrukcija Osvetle-Nitra
v ozko spiralo zavita žica žareča v nevtral-
nem plinu — je omogočila to, da vse naše
gospodarsko in kulturno življenje tako po-
membno večkrat vprašanja razsvetljuje.

KINO »MATICA« 6. 7. 8. in 9 XII. Prodani mladenič.

Zivljenska drama v 7. delanah v gl. vlogi
Richard Barthelmess.
Predstave: ob delavnikih ob 3. 1/2, 5. 1/2, 7. 1/2, 9. 1/2
ob nedeljah in praznikih ob 3. 1/2, 5. 1/2, 7. 1/2, 9. 1/2
Cene prostora: 3. 5. 6. 7. in 8. Din

PRODAN MLADENIČ.

Do nedelje 8. tm. predvaja kino Matica
krasno življensko tragedijo »Prodani mla-
denič« ameriško dramo iz življenja s
farme. Osebe, nastopajoče v filmu, pred-
vsem brutalni in oholi farmer, nesrečna
mati, ki mora takorekto s krvavečim sr-
cem prodati svoje lastno dete in končno sin
sam, so svetovni filmski umetniki. Glavno
vlogo igra Richard Barthelmess, katerega
izvrstno interpretiranje in kolosalna mimi-
kaka, posebno v petem delu filma, zadiv-
lja igralce. Tipično so pojegli amerikan-
ski seljaki, izborno so posnetki s farme, so-
dišča in ogromnih plantaž. Vsebinska filma
je pretresljivo ganljiva, prikazuje neizre-
ljivo ljubav do matere, junaško samozata-
jevanje v korist bližnjega in končno zma-
go pravice. Omembe vredno je nadalje,
da je film prvi produkt domače tvrdke
»Triglav«, ter je izvanredno jase in čist.
Občinstvo se opozarja na to izredno pred-
vajanje.

— Kino Tivoli ima na sporedu enega
izmed najlepših historičnih filmov, ki se jih
je predvajalo zadnja leta v Ljubljani. »Noč
kraljice Isabeau« je v srce sezajalo traga-
dija ljubezni. Pozornost vzbujajo zlasti žens-
ke noše in sploh življenje na kraljevem
dvoru v srednjem veku. Naslovno vlogo
igra Fern Andra, ki ima v Fris Kortnerju v
vlogi oblastnega in okrutnega connetabla
izbornega partnerja. Samo še do nedelje 9.
t. m. Druzi teden posebnost prve vrste:
»Beli pavi«.

— Priporočamo, da se z neobveznim
obiskom v prodajnem lokalni preprčate,
da so obleke pri tvrdki I. Maček na Alek-
sandrovi cesti št. 12. najboljše in najcenej-
še.

— Koncert. V soboto dne 8. tm. se vrši
koncert dravske godbe v kavarni »Euro-
pa«. Začetek ob 9. uri zvečer. Vstop prost.

— Kavarna Jadran, Turjaški trg 6.,
dnevno koncert.

Zahtevajte novsod našo domačo KOLINSKO CIKORIJO

:: izvršni pridelek za kavo. ::

— Najcenejše in najnovejše obleke se
dobijo s a m v Selenburgovi ulici št. 3 pri
Grizar & Melaj.

— Opozorjamo na inserat oblačilne in-
dustrije A. Kunc, Ljubljana, Gosposka ulica
št. 7.

— Tovarna Jos. Retch prevzame v pra-
nje, likanje in sušenje vsakovrstno žensko
in moško, kakor posteljno in namizno perlo-
to, za kar se cenj. občinstvu ugodno pripo-
roča. Glej današnji inserat.

— Restavracija in kavarna »Zvezda«.
Koncert nove ciganske kapele bo vsak dan
v kavarni od 17. do 19. ure, od 20. do 22. v
restavraciji in od 22. dalje zopet v kavarni.
Kapelnik Kado Sandoz. Prvovrstna ka-
pela, došla iz Osjeka. Atraktivna prve vrste.

— Izredna prilika za nakup šivalnih
strojev se nudi p. a. občinstvu pri dobro
znani tvrdki I. Gorec, ki je prejela izborne
šivalne stroje slovite nemške tvornice znam-
ke »Excella«, ki so urejeni za umetno veze-
nje, šivanje, kranje perila in mašenje no-
gavic. Za božič in novo leto imajo kupci še
izredno ugodnost 10% popusta. Oglejte si
te stroje, predno se odločite za nakup.

— Priporočamo konfekcijsko trgovino
Fran Lukič, Prod Škofijo 19. Glej današnji
inserat!

— Tvrdka P. Magdič, Selenburgova
ulica, nasproti pošte, priredi tudi leto-
— kakor dosedaj že več let razstavo vseh
modnih novosti za dame in gospode. Raz-
stava bo odprta v soboto in v nedeljo.

— Ob odelobnosti, protinu in sladko-
sočnosti grenčica »Franc-Josef«. Izboljša
delovanje želodca in črevesa, poživl pre-
bavo in močeno pospeši prebavljanje.

— Kino Ljubljanski dvor. Igra samo
še danes — petek in jutri — soboto kras-
no družabno — pustolovno dramo v 6 de-
janjih »Zrečeno življenje« in glavni vlogi
filmska diva Anita Berber. Silke v 1 de-
janju nam predstavljajo naravne, zelo
krasne planine, ki so za hribovlase prav
posebnežitka; ostala delovanja se vrše
na Dunaju in vidimo slike dunajskih par-
kov in javnih poslopj. — V nedeljo, po-
nedeljek in torek se predvaja izredna ko-
mična veseloliga »Patty je v svatje«
z najboljšim, svetovnoznanim filmskim ko-
mikom Patty Arbuckle. Ime tega komika
jamči vsakemu gledalcu tega filma prav
posebni užitek in veselo zabavo.

Dopisi.

— Iz Rateč na Gorenjskem: Komu
med Slovenci je neznan ime Kalteneg-
ger, ime moža, ki je po Avstrijo
kruto preganjal slovensko učiteljstvo?
Vreden očeta je sin, ki je bil kot »k. u.
k. Officer« strah naših vojakov, ob ko-
roškem plebiscitu pa stal v prvih vrstah
naših nasprotnikov. A danes se giblje
rodina Kaltenegger med nami, kakor
da bi se ne bilo ničesar dogodilo. Dru-
žina živi tu, v Ratečah, kjer mejimo z
dvema sosedoma, tam, kjer je poleg na-
ših zavednih Ratečanov še mnogo ta-
kih, ki se pohlevno klanjajo nekdanjim
mogotnikom. Kalteneggerjeva gospoda
se hlini našim kmetom in nešteto krat
smo že čuli, posebno od žensk, kako
nepravilni so Srbi, ko so pogloli gos-
poda Kalteneggerja iz državne službe.
Zanimiv dogodek v dokaz. Ko je leto-
nje poletje bivši avstrijski politični
uradnik Roth von Rothenhof, brat
Kalteneggerjeve žene, praznoval
srebrno poroko, je župnik iz Rateč, ki
pri državnih svečanostih mašo bere ob
sedmih, bral mašo za Kalteneggerjevo
družino ob osmih, samo, da je bila ude-
ležba večja in silnejša prireditelj. Ra-
tečani so med mašo in med sprevedom
potrkavali. Kalteneggerjeva hči se je
oblekla v rateško narodno nošo, torej v
nošjo od njih nekdanj tako zaničevanih
Slovencev. Zadnje čase se je Roth, ki
je sedaj češko-slovaški državljani, naj-
brže radi dobre valute, zelo trudil in
končno dosegel, da mu je nek Ratečan
prodal posestvo, kjer hoče postaviti ta-
bor za svojo družbo. — Roth, ki je brez
otrok, deluje pod češkoslovaško krinko
samo za svoje sorodnike. Zavedni Ra-
tečani, ki poznajo Kalteneggerjevo pri-
jaznost in Rothovo čehoslovaštvo, naj-
odločnejše protestirajo, da bi se takl
nevarni elementi v naši občini ugnezdili.

— Iz Siške. V proslavo petletnice
narodnega ujedinenja je priredila Čital-
nica v Sp. Siški veličasten večer z iz-
branim sporedom. Proslavo je otvoril
društveni tajnik g. H., ki je zbranim
občinstvu s prav lepimi patrij

nik, ampak gre k počitku? Mi bi prosili gospodarje naših podjetij, naj v bodoče življenje ta dan spominu naše svobode. Napredni naj ostalim prednjačijo! — Zadnje vremenske neprijetnosti so napravile našo občino obilo škod. Deloma je posestnik prizadel na Barju po povodnji, še večjo škodo pa je utrpel v gozdu. V obširnih gozdnih kompleksih se danes nudi slika kakor svojačasno v vojni če so granate razbile kak gozd. Najlepše, najdaljše drevje se je radi silnega snega polomilo. Polomnine v taki meri ljudje ne pomnijo. Opozorjamo politično oblast, da se na lico mesta prepriča o ogromni škodi, ki gre v milijone in naj upošteva prizadete pri odmeri davkov.

— Iz gostilničarskih krogov. Prejeli smo in prebrujemo ta-le dopis: V 2. številki »Radikala« z dne 6. decembra se med dopisi natakarski donosalec zahvaljuje g. Štefanoviču, da se je zavzel za njih gnotni položaj. Z ozirom na ta dopis se mi zdi potrebno, da ugotovim to-le: Bil sem eden prvih, ki sem poskusil uvesti takozvani revirni sistem. Prišel sem v najkrajšem času do prepričanja, da razmere pri nas niso take, da bi ta sistem uspel. Nedostaja nam potrebne strokovne in tudi umstvene izobrazbe. Prav zato se naša zadruga toliko trudi, da se ustanovi potrebna strokovna šola za naš gostilničarski in kavarnarski naraščaj. Kar pa se tiče gnotnega položaja nastavljenecv pa moram pojasniti, da ni toliko slabo, kakor se opisuje. Ako ima donosalec samec, star 17, do 25. let poleg hrane vsaj pri meni še 1800 do 2000 kron mesečne plače, pri čemer ne računim napitnine, vprašam, ali je to res mižerna plača. Tako je vsaj pri meni, a tudi v drugih podjetjih, mislim, so plače uslužbenecv take, da lahko govorimo o razmeroma dobrem zaslužku. Naši markerji bi morali gledati na to, da bi bila naša obrt visoko čislana in spoštovana, toda žalibog za to med njimi ni pravega razumevanja. Starejši natakariji bi morali naraščaj vzgajati in gledati na to, da bi se naša obrt v doglednem času dvignila na zasluženost, potem pa pride tudi čas, da uvedemo revirni sistem. H koncu pa naj pripomnim še to-le: Markerji se naj v prvi vrsti zatekajo k svojim gospodarjem ali strokovnjakom, ne pa k osebam, ki ne poznajo razmer in niso informirane v naši stroki. — Fran Krapež, restavratir in kavarnar.

— Iz Most! Občinstvo, ki je popolnoma napolnilo Sokolovo dvorano v redeljo, se je imenitno zabavalo. Igrali so naši marilji-igranci pod vodstvom br. Vrtina. burko: »Moč uniforme«. Unizoritev je bila dobra, le žal da vsi igralci svojim vlogam niso bili dorasli in to velja zlasti za Agato, kateri pa ni odrekati talenta. Tudi potrudila se je a ni mogla pač kot začetnica ustvariti več; tudi Ljilka ni bila baš dobra, razen v prvem delanju v prizoru z Milekom. Občinski svet je bil razen župana in Trčka, ki sta bila jako pogodena, tipa, za nič. Eksekutor je bil nenaraven, ni pijačnost nemožna — sicer pa dober. Žigon je svojo ulogo izvršil zelo dobro. O Mileku Cvirnu in Maierju je la možno reči le to, da so edino oni držali igro, bili so slihai — in težko si je misliti, da bi bili poklicni igralci boljši od njih. Bili so res krasni tipi — in občinstvo se je skoro vsaki ni, besedi in kretnji iz srca smejalo ter ni štedito s priznanjem. Bil je v splošnem zelo lep večer, želeli je da se igra enkrat ponovi — seveda v deloma novi zasedbi. Za soboto in nedeljo se nam obeta lepa in presretna drama »Usoda«. Le marljivo in pogumno naprej in hvaljeno občinstvo Vam garantira za polno dvorano! Zdravo!

O slovenskem marionetnem gledališču.

Naše marionetno gledališče odpira ta mesec svoje sezono, ki je kolikor mi je pač znano, že četrta. V četrth nam odpirata torej naš nevtudilni ravnatelj Milan Klemenčič in naši pravilni svet, ki krije v sebi toli nezaslužene tajne in skrivnosti ter lepote, oni svet iz katerega veje toli duše in svojevrstnega vonja. Niti ne zavedamo se kaj se nam s tem nudi. Da se je otvorilo — je to mnogo, ako si le predložimo težkoče in ovire — skratka križev pot naše mlade umetniške institucije od nje ustanovitve sem. Ko je Klemenčič ustanovil marionetno gledališče, je gotovo zrl v bodočnost z idealnimi načrti. Takrat je zazvenelo dokaj obilno, ki so govorile za vsestransko literarno, kakor tudi gnotno podporo. Ali vse je ostalo na žalost le pri obljubah, njeni glasovi so se izgubljali in izgubljali in tako našemu danes ravnatelju Klemenčiču skoro osamljenega v njegovem delu. Zato moram podčrtati, da me je otvoritev našega malega gledališča, vsprejmi prej omenjenih dejstev do dna duše razveselila. Tako krepko in srčno izpregovarja ta svet, da me je presenetil in da se prav nič ne bojim za umetniško višino njegovih predstav. Nujno je, da mora poživljeno delo ustanovitve slovenskega marionetnega gledališča najti pri slovenski javnosti neno najiskrenejšo zaupanje, odobravanje in zlasti — vsestransko podporo. Mislim, da bi ravnatelj že razveseljevalo dejstvo, da mu publikum in mladež napolnita dvorano. Kajti v tem bi zrl — našo zahvalo in podporo. Oni podpiri, ki je povsem druga in tako živo vnije, pa bi se dalo marsikaj spregovoriti. To je stvar merodajnih krogov, ki naj se vendar enkrat prebude iz dremavice. V današnji splošni razvratnosti in razočelnosti slovenske družbe in človeške duše in ko gledajo skozi vsaka vrata počastno se režeče žene: beda, stiska in pomanjkanje, ti je ob čarobni, skrivnostni izri teh malih lesenih robotov, ter ob glasni in razposajeni žali burkeža Gašperčka, neskočno lepo in srečno pri diši. Ti se nasmeješ do solz iz vsega srca in vse duše. Ta smeh, ki se proži v tebi, se razliva po tvojem telesu ter pretresa in vzbuja k življenju in končni občutki, ki se kakor začne v kri in telo — je neizmerno ugodno, ki mu ne veš imena. Naša mladina najde v tem malem svetličku

vse, kar je lepo in prikladno za otrokovo sanjavo dušo, katero igra lutka oplemenjuje. Igra marionet je ena sama večna lepa harmonija, vsak giblaj in vsaka kretnja lutke se ti zdi odnana z neko nemadeževanostjo. Iz etičnega stališča je ta svet za naše drobne malčke gotovo zlato vrednosti. V otrokovo dušo pričarajo ta lesena bitja, bajen, pravilčen svet, koder se krečejo kralji in kraljice, kraljice in princeze, dobri in zli duhovi, dobra in zločesta bitja. In dobra bitja nadvladujejo zločesta.

Romantika je dobro zaslužila to kraljestvo pravilic in bajk. Temu kraljestvu je duša Gašperček Larifari, hladen ljudski razumnež in premetenec, »skakavec prek prepadoev, nevtudilno plavajoč nad vse mirjem. Sedaj oplazi skakačev bič vsa človekova brezumna in glupa počenja, sedaj se mu sproži beseda, udrihačjoča z jedko ironijo po vsem filisterstvu, sedaj postreže ljudstvu s porcijo smeha in večno željo po cmokih, kislemu zelju in klobasah.

Naše marionetno gledališče igra »Skrivnostno zrcalo«, katero ne pripisujem Pocčiju. V igri si stojita nasproti dva kralja, ki se borita za zemljo, za nič... V sredo teh dveh rivalov postavim kraljeviča — norca — zamorca s kraljično. Njima ob strani stoji Gašperček, ki razplete vse v srečen izid. Če hočeš uživati v tem malem svetličku, te opozorim, da vržeš raz sebe vso puhlo in domišljavo oficielnost, ki govori naravnost v banalnost. Bodi iskren in priprost ter ne prosimtraj to iluzijsko torišče iz katerega visoko umetniškega piedestala. Bodi kot otrok in doživel boš prenovljenje.

Zelo me je zanimal splošni program našega marionetnega gledališča, kakli cilji ga nosijo v bodočnost zlasti pa repertoir letošnje sezone, ki se mi je zdel v časopisnih objavah precej lakonski. V svoji prevetli radovednosti, ki ji nikakor ne morem biti kos, sem že mislil na obisk k ravnatelju Klemenčiču, in s tesnostjo v srcu sem se pripravil nanj; kajti bil sem si v sveti, da me gospod ravnatelj nažene, češ, da sem v svoji radovednosti naravnost vsiljiva figura. In glej si srečne usode! Čisto po naključju naletim na znanca in hkrati mladega člana slov. marionetnega gledališča, ki v zbranih in sladkih besedah vabi mene in moja dva »sloga« na lutkovno predstavo. Kar na hitro sem se okoristil z njim ter ga vpeljal k sebi na dom. Ta mladi mož se je, kakor sam pravi, zatekel v ta mali, čarobni svet. Sila je navdušen za lutke; če spregovorim le besedico o lutkah, se mu beseda živo razvname. Dometel je Gašperčka-tolažnika žalostnih, bolnih, in čutil sem kako skuša vspršiti grobe realnosti življenja najti v tem svetu zatočišča, opore in oddiha. Skakavčeva beseda mu ozarja na ustih sproščen smehljaj. Govoril pa mi je nekako tako-le:

»Načrti? vprašujete. Kakli da so načrti in cilji marionetnega gledališča v bodočnosti. O tem ne upam in nimam poguma veliko govoriti. Približno jih ugame nagoni vsakdo, kdor se kolikoli razgleda po sličnih gledališčih v inozemstvu. Sicer se je pa dovolj razločno izrazil v namenih lutkovnega gledališča ravnatelj sam ob njegovih ustanovitvi. Brali ste gotovo taktarne njegove spise in objave v slovenskih listih. Če niste brali, jih prečitajte, pa bo vaši radovednosti ustrezelo. Mostra Klemenčiča vodi v vsem njegovem delu duh Pocčijeve, (nekak Shakespeare lutkovnih iger). Naši cilji so vzgojni, če hočete in vsakakor idealno zasnovani: nuditi mladini to, kar je njeni duši najprikladnejše, odraslim, da se oproste skrbi in trpkosti — veselost in »zdravo žalost«, bolnim in žalostnim ter blodečim dušam — pesem in besedo srčno«. Lutke naj pokažejo blodečo življenje ali tako kot je v resnici: nesmiselno, nepotrebno, nalikovalje igraški in otročiji solzom.

Zategadelj sodim, da ima lutkovno gledališče v tem pogledu — duhovno mislio. Poglejte v indijski svet, v svet Rabindranata Tagoreja, ki vam govori s svojo govorico, drugačno kot je naša. Indijci časte lutke kakor božja bitja, njih življenje je v skladu z naravo. Pri nas poznate bolestin zvižanje Ihsenov, Strindbergov in Nietzschejev, nemir, iskanje in odklanjanje resnice... tam pa: kontemplacija, mir, nirvana... kajti drugače pojmujejo življenje in svet Zato je umevno, da zro v lutke kot v božja bitja. Vsakdo naj poroma v tem-pelj lutk kajti znašel se bo v čudovitem miru. Kdor ga bo do umel, dostavljajam.

»Kak repertoar si je izbralo gledališče za letošnjo sezono?»

Ravnatelj je moral sestaviti repertoar v marsičem omejitvi, bodisi radi gnotnih izdatkov, bodisi radi naše lutkovne literature, izvirne ali lepe, prevajalne. Pisati za lutke je težko in mislim, da noben umetnik ni tako živo in globoko proniknil v lutkovni svet kakor baš grof Franc Pocci, klasik lutkovnih iger. Ravnatelj je veliko na tem, da dobi slovenske igre imamo pa le dr. Lahovo »Snežulico« vsakoletno »Prologo«, pa smo pri kraju. Letos je pa napisal nekaj za lutke Milčinski v »Mladiki«, kar se pa bo uprizarilo drugo sezono. Nobene skrivnosti pa ne izdam, če povem, da je tik pred otvoritvijo gledališča izročil Miram Jarc ravnatelju rokopis krasne lutkovne igre v 4 slikah »Godec Janez«, katero bo gledališče uprizarilo najbrže januarja prihodnjega leta. V njej se nam predstavi zopet Gašperček, le svojo znanost in ime si je spremenil. Nalikaže Cankarjevemu Kurentu. Je igra, v kateri se Pocčijeva grotesknost in burka ter Maetlinckova simbolika čudovito zlivata v neskončno lepo sozvočje. Tej ali oni igri se bo pridelala še kaka burka, farza ali groteska. Kajti groteska s močno podčrtanimi karikaturnimi pride v lutkovnem gledališču do krepke besede. Tudi lutke same pridejo mnogo bolj do izraza, če je njih izdelanost usmerjena v karikaturo in groteskno. V ostalem se pa bo ponavljal lanki repertoar, ki vam je znan in ki ga tvorijo po večini Pocčijeve igre, ki nosijo v sebi življenje. Poseči po Gašperčiču, je sedaj že daleko preuranjeno. Ma-

eterlinck je pisal krasne igre, zasirte v mistiko, nežnost in globoko simboliko. V njih nastopajo osebe ki jih tlači ob tla z vso silo usoda, zemeljska teža naturalizma. (Malaine). Njegove igre se dajo uprizarjati le kot komorne ti. za gotovi krog občinstva, ki ima smisel in okus.

»Kako ste zadovoljni s pričetkom nove sezone?»

»Z obiskom je srednje. Upamo, da se bo obrnilo na boljše, ko nas obišče drugo vreme. Ravnatelj Klemenčič dela dela in zopet dela. V njem je še polno lepo zasnovanih načrtov. Končno se to! Mnogo se podcenjuje lutkovno umetnost, ki je čisto svojevrstna. To je krivično. Čisto prav je povedati zadnjič nekdo v ljubljanskem časopisu, da je Gašperčkovo kraljestvo ne sam kulturni, ampak čisto umetniški forum. Ni treba podpore in sodelovanja vseh. Zunan je je že močno zmračilo in blesk snega je belil sobo. Pred seboj sem videl sijaj mladeničevih oči in blede, obrise njegovih gest. Zahvalim se za njegovo besedo ter mu obljubim svoj poset za bližnjo predstavo.

N. C.

Japonski naturalizem.

Japonci se znajo hitro okoristiti s tujiimi prosvetnimi dobrinami. Dve ali tri leta pred vojno zoper Rusijo je v deželi vzhajajočega solca cvetela filozofska šola, ki izhaja iz nemškega agnosticizma. Zadalja je hud udarec Fichteju, ki je bil močno v čišli med državniki in vseučiliškimi veljaki, ter uveljavila Schopenhauerja in Nietzscheja. Njen prvobornilec Takajama je oznanjal »življenje v lepoti, ljubezni in nagonu«. Vendar čustveni Japonci se ne zanimajo toliko za čisto modrovanje kakor za umetnost. Zato imajo slovstveni proizvod tolikšen vpliv nanje. Največji uspeh pa je dosegel med njimi francoski naturalizem: Zola, Maupassant, Goncourt, Paul Alexis.

Mnenje Takajamovega krožka je bilo, da mora prava in poštena literatura izvirati zgolj iz instinkta in da mora biti roman edino točno popisovanje naporov človeške življenja za obstanek, ljubezen, gospodovanje. Roman je sprejemljiv samo, če zvesto poteka iz avtorjevih izkusitev. Kdor piše, je moral poprej uživati, trpeti. In navzlic pristojnosti, navkljub spodobnosti so izjavili naturalistično geslo, brez napake sramežljivosti ali skrivanja, drzo izjavljajoč moralo. Prvi roman nove struje je bil morda »Futon« (halozična, posteljnina). Avtor Takajama Kataj opisuje mlado žensko, ki prosi romanopisca: »Prijeteli, uči mene pisarje«. Redno ga poseča, toda v njem se vzbudi strast, ki jo možki zama poskuša krotiti.

Ona ugame pohlep, ki ga je zasejala, ga v svojo zabavo podžiga, zdrkne nekako na »futon« (preprogo), ali on je noče imeti. Jedva dekle odide, se on kot brezumen vrže na prostrančo, koder je hodila njegova učenka, zgrabi žimnico, kjer je sedela, in jo dolgo voha, hoteč ujeti vonjavo po njej. Ta povest je avtorju nakopala kopo psovka, a tudi mojsrski sloves. »Življenje je brez rešitve in umetnost je v zveznosti. Čim so naše želje potolažene, ni več naslade; vedno moramo iztepati roke po tem kar beži. Slast in umetnost sta v tem zasledovanju.« Tako razlaga v svoji povesti, ki je nekak zagovor.

Drugi mojster naturalizma se zove Šimarak Tozon. V svojem obzorniku »Književni svet« je posvetil mnogo strani Zolovevemu delu. V njegovih romanih premaguje polt najjačije sklepe duha. Po svojem bivanju v Parizu je priobčil v tokiskem dnevniku »Asahi« pod naslovom »Novo življenje« oseben roman, kjer obširno razkraja svojo strast do mlade nečakinje, priznavajoč končno zablodo, vir trpljenja. Da bi se ognil tej grešni ljubavi, beži v tujino; vrnivši se domov, najde svojo ljubico in svojo bol, ki se vnovič obudi. Izpoved je po okusu mlade japonske generacije, zavzete za drzovito odkritost, zategadelj je imel Šimarak ne glede na nemoralnost velik uspeh s podlistkom.

Tudi kritika se je mnogo borila za naturalizem. Najbolj znan med temi doktrinarci se je pojavil l. 1912. po zaroti zoper cesarja Meidžija. Vlada je obsodila socializem, redarstvo je zasledovalo in razpršilo privržence. Pisec Iwano Homej pa je, kakor pravi eden njegovih učencev, »pobral kadeško se bombo, padlo prekucum iz roke«. Ni bil sicer iz njih tabora, vendar socialistično prevratno stremiljenje mu je prišlo, kajti sprememba v političnem in gospodarskem življenju naj bi bila potegnila s seboj preobličje šeg in navad, kar bi utegnilo pospeševati razmah poedinca.

Jedva prišedši z univerze, je Iwano protestiral proti načelu nasilja in avtoritete s škandalom svojega zasebnega življenja. Potem se je osamil in napisal »Filozofijo žalosti« v schopenhauerskem duhu, če ne v budistični smeri. Kasneje pa je širil Verlaineovo prozodijo. Končavši roman »Pijanost užikov«, je obrazložil svojo teorijo »napol živinost«, korenito obsedbo priznanih pravoslavlji ali morali; prevrnili je etične ter estetične vrednote razpravljaj o grobi vizuriz, ki se uporablja za lepoto postal je zagovornik počutnega hedonizma z značnico: »Trenutno polteno razkošje« in izrekel slovočje kritiko: »Biti nag in pustiti nago, kar je nago«, geslo naturalistov, njegovih sledbenikov, ki so se odzvali z odmevom: »Nespremenljivo«.

Japonski naturalizem je l. 1920. izgubil svojega teoretika. Menite li, da je družba, kjer je Iwano izzival pohujšanje in splošna s svojimi čini, razpravami, rečenicami, izražala ob njegovi smrti grajo ter obsodbo? Kaj še! Tugovali in tarnali so za njim, zakaj na Japonskem umejo ločiti ljuljko od zrna. Danes je sirovi naturalizem preminul, goji se »mimni realizem«, ki se bavi z običajnimi vsakdanjostmi človeškega življenja, ogibajoč se traktice in negavdnosti. Tik pred vojno so se bile vse struje obrnile v smer Francoza Romaina Rollanda, Jean-Christophe je današnjiemu rodu zvezda vodnica.

Dr. A. M.

Sokolstvo.

— Sokol Štepanja vas priredi na praznik v soboto 8. tm. v društveni telovadnici »Savezni dan« s sledečim sporedom: Govor o Sokolstvu in narodnem ujedinenju, deklaracija, dve burki enodejanki »Damo-klejev meč« in »Zdaj gre sem, zdaj gre tja«. Živa slika. Začetek ob 19. uri.

Društvene vesti.

— Akademsko podružnica Jugoslovanske Matice priredi v soboto t. j. 8. tm. ob 8. uri zvečer na Viču v dvorani Sokolskega doma, predavanje s sklopičnimi slikami. Predava cand. phil. Roman Savnik o Dalmaciji. Vstopnica za sedež 2 Din. V predavanju se bo dotaknil govornik tudi problema naše obale, naših pristaniš in njih zveze z zaledjem. Vabijo se vsi oni, ki jih zanima spoznavanje in lepota naše domovine.

— Šivalnica »Splošnega ženskega društva« uspeva jako dobro in je v veliko korist članicam, ki si morajo same delati nove in popravljati stare obleke. Članke šivajo pod nadzorstvom zelo spretnih šivilje v društvenih prostorih Rimska cesta št. 9. vsak ponedeljek in torek od 4. do 8. in vsako sredo in četrtek od 3. do 7. zvečer. Udeležence šivalnice tečaja plačujejo odsej po 50 kron dnevno in sicer takoj ob prigrupu najmanj za en dan naprej. Prigrisi se sprejemajo v dnevih šivanja.

— Uvod k umevanju umetnosti je naslov ciklu desetih predavanj, ki jih priredi Umetnostno zgodovinsko društvo ob sobotah dne 15. in 22. dec. 1923. 5. 12. 19. in 26. jan., 9. in 16. febr. in 15. in 22. marca 1924. v zbornični dvorani ljubljanske univerze. Predavatelji so: dr. Iz. Cankar, dr. V. Molč, dr. Fr. Mesenel in dr. Fr. Sterle. Vstopnice v predprodaji se dolo v prodajalnah Nove založbe in Tiskovne zadruge. Vstopnica za celi ciklus stane za člane Umetnostno zgodovinskega društva 60 Din, za nečlane 100 Din. Vstopnice za posamezna predavanja se bodo dobile pri vrodu v kolikor bo dopuščal prostor po 12 Din.

— Českoslov. obec v Ljubljani. V sobotu 8. tm. v restavraciji Narod. domu o 3. hod. odpol. Mikuláš pro deti, večer v 8. hod. pro velke. Dárky přijímá Skrušný v atelieru. Dostavte se všichni.

— Mesečni sestanek dobrovoljcev se vrši v sredo, 12. tm. ob 20. zvečer v gostilni pri »Mikužu«.

— Družabni večer društva »Soče« 1. tm. je bila spontana ovacija in izraz narodno čutečih src, idealna manifestacija za naše edinstvo, brez katerega smo prava ničla. Dvorana je bila nabitá polna inteligence in delavstva. Večer je otvoril predsednik Dr. Dinko Puc, ki je napil bodočnosti troimenega naroda in njega dinastij. Navzoči so se odzvali z navdušenjem. Z velikim zanimanjem so na to sledili poslušalci poljudnemu predavanju g. Majcena o delovanju naših poslancev in odborov tu in v inozemstvu v usodepolnih najkritičnejših trenutkih svetovne vojne. G. predavatelj je orisal v glavnem delovanju srbske vlade, Jugoslovanskega odbora, Jug. kluba na Dunaju in Narodnega večja. Pri vseh teh činiteljih ni bilo prave organizacije duha, ne dela, povsod neednost in nedozorelost, obenem nezaupanje antante do avstrijskih Jugoslovancev. Priboriti si nismo znali ne zaupanja, ne uvaževanja antante, v kateri so bili Čehi uvaževani čimtelj. Adresa »Narod. večja« 24. nov. je rešila težko situacijo, da niso Italijani zasledili naših dežel. Udeleženci so izrazili govorniku iskreno zahvalo. O našem ujedinenju je v kratkih, a zelo temperamentnih besedah govoril g. Dr. Marušič. Njegov govor je bil pravi izliv narodne idealne duše, ki mu je istina vse. En in pol milijona srbskih žrtvi ni imponirala le antanti, ampak celemu svetu. Te strašne žrtve so nam priborile svobodo. A zdaj zahtevamo mi le pravice, dolžnosti nečemo priznati. Mesto, da bi vsi pomagali zgraditi skupen dom, je precešen del Slovencev in Hrvatov, ki razdira, kar so naši bratje s strašnim trpljenjem in žrtvami nam priborili. Odstranjujejo se od skupnega dela in sejo samo sovraštvo in razdirajo med narodom. Skupen dom — skupno delo — prvič dolžnosti, potem zahteve. Jedrnatemu — ognjevitemu govoru je sledila viharina zahvala. Kvartet »Soče« je prvič nastopil z ubranimi z dovršenostjo proizvajanimi pesmicami. Udeleženci so iskreno hvaležni požrtvovalnemu kvartetu. Deklamacijo »Naša zemlja« je izvajala gđ. Batjelova v popolno zadovoljstvo.

— Dečji in materinski dom kraljice Marije v Ljubljani je brez dvoma eno najlepših in najzanimajev ustanov, kar jih je v zadnjih letih ustvarila privatna inčiativa v Ljubljani. Dolžnost nas vseh je, da podpremo to idealno ustanovo našega narodnega ženstva. Tej ustanovi je namenjen čisti dohodek koncerta, katerega izvajata operni baritonist Dr. Aleksander Rigo in kons. prof. Janko Ravnik. Dr. Rigo je v svojem privatnem poklicu tudi zdravnik in kot tak cenil odlično in človekoljubno delo Dečjega in materinskega doma. Zato je tej ustanovi namenil čisti dohodek svojega prvega koncerta v Ljubljani. Vstopnice za ta koncert so v predprodaji v Matični knjižarni ter se vrši ta koncert v ponedeljek dne 10. tm. ob 8. zvečer v Filharmonični dvorani. Vstopnice v predprodaji v Matični knjižarni.

VREMENSKO POROČILO.

— Dunaj, 6. decembra. Uradna vremenska napoved za 7. december: Večinoma oblačno in deževno, temperatura nekaj nad 0°. Za zimski sport ugodno vreme v višini nad 1000 m. ker je v nižavah toplo. Ni izključeno, da se bo vreme za nekaj časa zboljšalo. Temeljite spremembe in legeva vremena pa še ni pričakovati.

— Beograd, 7. dec. Amsterdam 3372. Dunaj 0.1253. Bruselj 413. Budimpešta 0.475. Bukarešta 45. Zeneva 1540. London 386.75. Milan 383.75. Newyork 99. Pariz 478. Praga 258. Sofija 65.

— Curli, 7. dec. (Izv.) Današnja pred-borza: Beograd 6.475. Amsterdam 218. Newyork 572.25. London 25.90. Pariz 31.— Milan 24.90. Praga 16.75. Dunaj 0.008075.

— Trst, 7. dec. Predborza: Beograd 26.125—26.175. Dunaj 0.1324—0.1326. Praga 67.10—67.750. Pariz 124.20—124.50. London 100.60—100.80. Newyork 22.90—23.—, Curli 400.50—402.50.

— Dunaj, 6. decembra. Devize: Beograd 805—809. London 310.500—311.500. Milan 3094—3106. Newyork 70.935—71.185. Pariz 3867—3883. Praga 2075—2085. Curli 12.405 do 12.455. — Valute: dinar 805—811. dolar 70.560—70.960. češke krone 2052—2068. švic. franki 12.290—12.370. češke krone 2052 do 2068.

Najnovejša poročila.

PRVI REZULTATI ANGLESKIH VOLITEV.

Izgube konservativcev. — London, 7. decembra. (Wolff.) Po danes ob 2. zjutraj objavljenih volilnih rezultatih je bilo izvoljenih: 107 konservativcev, 53 liberalcev in 73 des-lavske stranke.

— London, 7. decembra. (Reuter.) Po sedanjih volilnih rezultatih imajo liberalci in Labour Party zaznamovati značne dobičke na račun konservativne stranke.

POSLANICA AMERIŠKEGA PREDSEDNIKA.

Amerika proti Društvu narodov. Amerika in Rusija.

— Washington, 6. decembra. (Livigno) Kongres se je danes sestel. Za predsednika kongresa je bil izvoljen Gillet. Kongresu je bila prečitana poslanica predsednika Coolidgeja.

— Washington, 6. dec. (Wolff) P- zident Coolidge veli zbornici: »Amerika ima v zunani politiki slediti temeljnim načelom narodne politike ter voditi ameriško politiko. Prizna tudi svoje obveznosti in hoče narodom pomagati.

Coolidge ne želi nikake spremembe dosedanje zunanje politike v odklonitvi glede sprejema in izpolnitve pakta o Društvu narodov ter je na drugi strani za stal-mednarodno sodišče kot edini pristojni forum, kjer bodo našli narodi soglasnost.

Glede Rusije pravi poslanica: Ameriška vlada nikakor ne predlaga, da naj stopi Amerika v stike z dosedanjim režimom, ki je vedno odklanjal politiko priznanja mednarodnih obveznosti.

Amerika je pripravljena izkazati svojo naklonenost in ruskuemu narodu pomagati, kakor hitro se pojavijo znaki prejšnjih navad v Rusiji.

Če ruska vlada pokaže znak pravilnosti, tedaj bo ameriška vlada med prvimi, da sodeluje pri rešitvi Rusije in nje naroda.

Poročila o velikem potresu.

— Dunaj, 6. decembra. Dunajska vremenska opazovalnica je večer ob 21.58.12 opazovala na svojih instrumentih zemeljski potresni sunek katastrofalne intenzitete, katerega središče je bilo oddaljeno 1050 km. Domnevajo, da je bilo potresno ognjišče pri Messina.

— Postdam, 6. decembra. (W.) Večraj ob 22. so v pruskem geodetičnem zavodu potresni aparati zaznamovali srednje močan potres z razdaljo ognjišča približno 1600 km.

— Innsbruck, 6. decembra. (K.) Seizmograf je ob 21.35.36 zaznamoval močan potresni sunek. Efektivno gibanje zemlje je znašalo 0.2 mm.

Borzna poročila.

ZAGREBSKA BORZA.

Dne 7. decembra. Sprejeto ob 13.

Vsled še vedno zadostne množine blaga je bila tudi na današnji borzi še vedno mlačna tendenca. Osobito nazadovala je deviza Praga, razmeroma čvrsta pa je ostala Italija.

Na efektivnem trgu ni bilo skoraj nobenega prometa. Razven delnic Trboveljske premogokopne družbe, katere so porastle za 20 Din, so bili vsi papirji slabi.

Ob zaključku notirajo:

Devize: Curli 15.40—15.50. Pariz 4.725—4.80. London 385.25—387.25. Dunaj 0.1240—0.1250. Praga 257.75—258.75. Trst 383.5—384.50. Newyork 87.50—88.50. Budimpešta 0.47—0.48.

Efekt: 7% invest. drž. pos. od leta 1921 50—51. Ljubli. kred. banka 215. Prva hrv. št. Zagreb 980. Slav. banka, Zagreb 108. Hrv.-slav. zem. hip. banka, Zagreb 96.50—98. Hrv. esk. banka, Zagreb 166—166.25. Jugoslav. banka, Zagreb 147. Trbov. prem. društvo 900—910. Slavonija 208. Eksploatacija 217—222.50. Sečerača 2415—2430. Nar. šum. ind. 147.50—148. Guttman 1725—1730.

Valute: dolar 86.50—87. lira 3.78—3.80.

— Beograd, 7. dec. Amsterdam 3372. Dunaj 0.1253. Bruselj 413. Budimpešta 0.475. Bukarešta 45. Zeneva 1540. London 386.75. Milan 383.75. Newyork 99. Pariz 478. Praga 258. Sofija 65.

— Curli, 7. dec. (Izv.) Današnja pred-borza: Beograd 6.475. Amsterdam 218. Newyork 572.25. London 25.90. Pariz 31.— Milan 24.90. Praga 16.75. Dunaj 0.008075.

— Trst, 7. dec. Predborza: Beograd 26

134 letnica prve slovenske gledališke igre v Ljubljani

Dne 28. decembra leta 1789 je v ljubljanskem gledališču prvič nastopil slovenski jezik. Predstavljal so Linhartovo »Zupanova Miciko«. Kot gralce navajajo gledališki listi: Tulpenheim in Zlatni Gospod (suknar Derselbrunner). Šternfeldovka, ena mlada bogata vdova (gospa pl. Garzaroli). Monko, Tulpenheimov prijatelj (dr. Makoviz). Jaka Zupan (dr. Merk). Micka, njegova hčer (gospa Linhartova). Anže, Mickin žena (dr. Piller). Glazek, en Stribar (dr. Repitsch). Za šepetalec je bil Linhart sam. Drugi je bil prinesla »Laibacher Zeitung« zelo jaskavo oceno, češ, da je kranjski jezik tudi za oder dovolj gibčen in blagoljuben. Igralci da so položili temelj za izobraževanje materinega jezika in so ga usposobili za gledališne predstave. Pozneje se je z istim uspehom predstavljala Linhartova igra »Veseli dan« ali »Matiček se ženijo«. Obe igri je Linhart prevedel, obenem pa dokaj lokaliziral, prvo po nemškem, drugo po francoskem izvirniku. Dne 8. febra 1791 se je pri benefični igralke Deimrieve deklamovali Linhartova pesem »Fantej«, ki se glasi:

Fantej en lep cvet je ta,
Ena roža brez terna
Pa še ni prav odprta
En dober duh ima
Vam b'jo rada predala.
Ne bo velik košala
Lubi Fantej kupite
Za en repar al dva
Friško naper stopite
Dober kup Vam se da.

Potrebno je, da se oživi spomin na tega našega prvega dramaturga. Anton Linhart je bil rojen v Radovljici dne 11. decembra 1756. Od leta 1776-1778 je bil v cistercijskem samostanu v Stični kot brat Kristijan, a je čez 2 leti izstopil ter

odšel na dunajsko veselejšo študij re-darstvene trgovske in finančne vede. Po končanih študijah je služboval prvih 10 let (1773-1783) v knezoškofski pisarni v Ljubljani. Na priporočilo barona Žige Colza je bil sprejet k c. kr. okrožnemu uradu v Ljubljani ter je avanziral do tajnika kranjskih deželnih stanov. Umrli je leta 1795.

600LETNA PRAVDA.

Pravkar je bila končana pravda, ki je tekla polnih 600 let. Na dalmatinsko-hercegovinski meji leži siromašna vasica Ščeničnica. V 14. stoletju, še pred bitko na Kosovu, je bosanski kralj Ostoja de-raloval prebivalcem te siromašne vasi- bilitne gozdove in pašnike. Kraljev ukaz o tem darilu še danes hrani mestni arhiv v Dubrovniku. Ščeničnici so bile nevoščljive so- sedne vasi Gromača, Kliševo, Mrčvo in Mravinjak, ki so spadale takrat pod du- brovniško republiko. Lastile so si te go- zdove in pašnike in započele pravdo, ker so jim vaščani v Ščeniči kratili soses- teh gozdov. Pravda je tekla, med tem pa so prebivalci teh vasi reševali svoj spor na lico mesta s krvavimi pretepi. Ko je Hercegovina prišla pod turško gospod- stvo, so turški uradniki dodeljevali sporne gozdove in pašnike tistemu, ki je najbolje plačal. Krvavi spori med vaščani pa niso ponehali. Ko je Bosno in Hercegovino oku- pirala Avstrija, je sicer priznavala Ščeni- čanom pravico do teh gozdov in pašnikov, vendar pa je odredila, da smejo tudi gori- imenovane štiri dalmatinske vasi pasti svojo živino na tem zemljišču in sekati v gozdovih potrebna drva. Ščeničani so si- cer vložili tožbo za priznanje svoje las- tične pravice toda ta tožba ni bila nikdar rešena. Takoj po osvojitvi so Ščeničani napravili novo vlogo na pokrajnsko vla- do v Sarajevu ter zahtevali da se jim pri- znao od kralja Ostoja podarjeni gozdovi

in pašniki. Pokrajnska vlada je odstopila rešitev je kočljive sporne stvari minis- trstvu notranjih del v Beogradu. Minis- trstvo je imenovalo posebno komisijo z na- logo, da stvar prečisti in izreče svoje sso- nje. Ta komisija je svoje delo izvršila in predložila ministrstvu obširen referat. Na podlagi tega referata je ministrstvo pri- sodilo sporne gozdove vasi Ščeniči.

Proti temu pa so pritožile dalmatinske vasi Gromača, Kliševo, Mrčvo in Mravi- nja na državni svet. Državni svet je to pritožbo dne 1. tm. kot neutemeljeno za- vrnil.

Tako je bila končno rešena pravda, ki je trajala polnih 600 let. Spor je reševa- lo pet držav: Bosna, ko je bila še samo- stojna kraljevina, dubrovniška republika, Turčija in Avstrija, končno rešena pa je bila ta pravda pod kraljevino Jugoslavijo.

V Rusiji cveto češnje — v južni Franciji leži sneg.

Letošnja zima bo brezdvomno odnesla rekord abnormalnosti. Po poročilih angle- skih listov se je nad Rusijo razširil val vročine, ki je v tej deželi povzročil drugo poletje. Medtem, ko je Rusija meseca no- vembra že skoraj vedno ležala pod snegom, vlada tam sedaj pomlad. V Kijevu je španski bezeg v polnem cvetju, v Odesi se prodajajo sveže vijolice, v celi Ukra- jini cveto češnje in mesto, da bi površina dežele bila pokrita s snegom, je zemlja bela od češnjevega cvetja. Povprečna temperatura znaša 22° R. Za rusko polje- deljstvo pomeni ta meteorološki fenomen katastrofo. Kajti ozimna je že pričela pogajati in stebila silijo na dan. S tem je združena nevarnost, da bo pri nastopivši slani uničena cela zimska setev Ukrajine, ki je pravzaprav krusna zakladnica Ru- sije.

Medtem, ko vlada na severu Evrope vročina, kot se je ne spominja človeštvo,

je obiskala del naše zemlje na jugu kruta zima. V krajih Mures, Avignon, Mures so padle ogromne mase snega in strahoviti viharji so povzročili ogromno škodo. Celo v severni Afriki v Alžiru je padel sneg in temperatura je padla, kakor nikoli jo še skoraj ne pomnijo v teh krajih. Izgleda, da je svet res znorel. Tudi iz naših krajev poročajo o fenomenalnih vremenskih poja- vih. V Bosni je prava pomlad in dreve, predvsem slive, je popolnoma v cvetju. Pri nas v Ljubljani pa je fenomenalno, da pada že skoraj tri tedne dež. Tudi narobe svet.

Izpred sodišča.

— Čudni zapletljivi. Mlad fant, dober obrtnik, se je seznanil s hčerko precej imo- vitega očeta, tudi obrtnika. Prišlo bi bilo morda do zakona, da je ni mladi snubec zavozil. Tudi v spe mu je posodil, da bi se osvojil v obrti, precejšnjo vsoto denarja, katero pa je fant zaveseljal v Zagrebu in si izmisli pravljico, da so ga napadli ro- parji, česar mu pa seveda ni nihče verjel. In prišlo je do spora, ki je rodil maščevanje. Uzljen fant je imel že leta 1921. nepravilno, da mu je hotela obesiti na vrat neka slu- žkinja očetovstvo svojega sina, čemur se je mož ubranil le na ta način, da se mu je posrečilo dokazati, da je bil oni dan, ko bi bil moral po navedbi ženske biti z njo v šišenskem gozdu, v resnici v Trzinu in v Kranju. In spomnil se je zavrtni zet te nepravilne tasto-ve zadeve in kmalu je bil načrt gotov. Obdolžil je tasta, da ga je ta- krat nagovoril h krivemu pričevanju in ga ovdil tudi če bi bil sam kaznovan. Vršla se je zanimiva obravnava, pri kateri se pa obtoženemu tistu ni moglo dokazati nape- ljevanje h krivemu pričevanju. Zato je bil tist oprečen, da je nagovarjal zeta h kri- vemu pričevanju, da je zet po krivem pri- segel. Pač pa je bil zet obsojen na 10 dni zapore, ker je ukradel kokeš in spravil nekoč na Pragerskem neko Ljudmilo Lesko- var v zmozo s tem, da se je predstavil za

spremljevalca živine za neko veliko tvrdko v Ljubljani in izvil od nje 1000 Din po- sojila. Tako so se razvijali maščevalni zapletljivi.

— Ne žalite uradnih oseb. Sprl se je neki Iv. B. s stražnikom in ga nahrnil po domače, da ga nima pravice aretirati, ker on bolje pozna zakone nego stražnik. Te besede je zaslišal še s par kletvicami. Obso- jen je bil na 200 Din globe ali 4 dni zapore. — Neki uslužbenec državne železnice je zafakal in žali tamošnjo pošto upravi- teljico, ki je prišla s poštnim hlapcem na kolodvor kot uradna spremljevalka reko- mandirane pošte. Med drugim ji je tudi rekel: »Vi, Sokolica, boste kmalu sfrlela, ker hujskate!« Ker je bila upraviteljica v službi, je bil obsojen obtoženec na 150 Din globe. — Branjevka M. Ko. je prosila na mitnici paznika, naj »kar pr« en glih naredi, koliko mora plačati. Ker ji pa seveda užiti- niški paznik ni smel in mogel ugoditi, se je žena razjezila in ga je ostela takole: »Fer- damani jebajterji, kok so siten, po cest špancirajo, pa li di sekirajo.« Čenčala je še nekaj in odšla. Obsojena je bila na 50 Din globe ali pa bo en dan sedela, če ne plača in se ne iztrija. — Grdo je ozmerjal čev- larski pomočnik V. V. na Rimski cesti stražnika St. St. Med grdimi psovkami mu je tudi rekel, da je še preneum, da bi ga odgnal. Obsojen je bil, ker je res grdo zmerjal in po lastnem priznanju tudi ni bil pijan, na pet dni zapore.

— Došle so Smirna preproge, izdelane od industrije preprog (Lavoslav Neuhaus) iz Osijeka ter so razstavljene pri tvrdki »Količeprema stanovanj« na Gosposvet- ski cesti 13. Ta tvrdka ima edino zastopo- stvo za Slovenijo in prevzema vsa naro- čila. Preproge so pravo ročno delo; odi- kurje jih poleg izredne lepote v risbi in barvi tudi velika, vsestranska trpežnost, ker so delane iz prave volne in barvane z najboljšimi barvami. Priporočamo vsako- mur da si jih ogleda.

Uz jamstvo popraviljeni LOKOMOBILI

Lanz-Wolff Gradj. god. 1914-22

HP	HP	HP	Novi
10-15	15-20	20-25	25-30
30-40	40-50	50-60	60-70
75-85	85-100	100-120	120-140
140-160	160-180	180-200	200-220
220-240	240-260	260-280	280-300

Prvorazredno generalno popravil- ni. Ikušan. Jednopolni in dvo- polni jamstvo. Potpuna montaža. Pogledajte naše stalno skladišče Slovaufilni-Benzin-Motori od 6-50 Transmisije Potpuna montaža

BRACA FISCHER & D., ZAGREB Pantovčak 5

Obnovite naročnino!

Velika zaloga porcelana. Emajlirana in luksuzna posoda. Priporoča se 9806

Ana Kus, LJUBLJANA, Resljeva cesta 4 (prej trg. barv g. Hauptmanna)

Halo?

Plačam boljše, kakor vsako drugo za stare obleke, perilo, čevlje, po- bištvo itd. Dopisnica zadostuje, pridem tudi na dom.

A. Jurečič, Ljubljana, Sv. Jakoba nabrežje 31.

Prager Presse za Jugoslavijo.

Ta najbolj informiran in najbolj razširjen dnevnik v Češkoslovaški republiki in v tujini stane za kraljevino SHS (radi znižanja poštnega tarifa) samo Din 40— mesečno.

Najboljše trgovske in obrtniške informacije i. t. d. držav Male Antante.

Peter Semko

I. jugoslovanska barvarila, krznarstvo in strojarstvo Ljubljana, Križevniška ulica 7. Barva lisice kože, katere izdeluje v najmodernejše garniture. Pre- vzema tudi vsa popravila v mo- derniziranje.

Primarij dr. Ješe radi odpotovanja ne ordinira do 22. t. m.

ABADIE

Glavna zaloga cigaretnega pa- pirja in vseh vrst ovojni papir A. Lampret, Ljubljana Krekov trg 10.

Rabljeno jutaste vreče za moko

85 kg vsebujoče, in za otrobe 50 kg vsebujoče, dobre, čiste in brez- lanknaste kupi Vinko Majdič, valjični mlin, Kranj. 6000

Najboljši premog, drva in oglje

kupite najceneje pri Družbi ILIRIJA

LJUBLJANA, Kralja Petra trg 8. Telefon 220. 2243

Priklopne vozove za tovorni avto

Fiat 18 B L R z zavoro kupujemo. — Ponudbe na Forempoher i drug, Bakar

Trgovci!

Kupimo cele partije manufakturnega blaga tudi od gg. trgovcev z de- žele proti takešnemu plačilu in prevzetju. Po- nudbe pod »Partije 12957« na upravo Slovenskega Na- roda. 12957

Rabim 8239

pecivni prašek in vanilin-s'adkor ker je najboljši in domač izdelek

Halo! - Čujete?

Svetujemo Vam, ne kupujte preje emajlirane kuhinjske posode, predno si ne ogledate nove- dole partije v veliki izbiri pri

'Fortuna'

trgovska družba Bizjak & Co., Ljubljana - Krekov trg 7 (poleg Mestnega doma).

EN GROS EN DETAIL CENE KONKURENČNE!

P. n. šivilje gospodinja opozarjamo, da so zopet dospeli najboljši šivalni stroji

Gritzner v vseh opremah

Pouk v vezanju ter krpanju perila in nogavic (štofanje) brezplačno EDINO le pri:

Josip Petelinc Ljubljana Sv. Petra nasip.

Enkrat

za vselej se Vam priporoča samo večer. R. Stermecki, Celje, ako hočete res dobro in poceni kupiti

ČEVLJE

ročno, domače delo, kakor tudi fine tvorniške, obleke za ženske, moške i otroke, perilo, klobuke, plet. jope, čepce i Sale, kravate, rokavice, nogavice in sploh vsa modno robo za dame in gospode. — Trgovci engros - cone.

Oblast. avt. civ. inž.

A. STEBI

tehn. pisarna, Ljubljana, Dunajska cesta 1a (v palači Ljubljanske Kreditne banke). Projektira električne centrale, po- svetuje občine in privatnike ter daje strokovna mnenja.

ter gre tudi na deželo.

Feliks Povše Ljubljana Tržaška c. 45

Zahvala.

Vsem, ki so nas tolažili in spre- mili našega ljubega soproga, očeta, sta- rega očeta, gospoda

Alojzila Jenčiča

k zadnjemu počitku, se najiskreneje zahvalujemo.

Zalujoči ostali.

Pazi! Aleksandrova cesta šte. 12 Kljub vsemu SO Pazi! Aleksandrova cesta šte. 12

moške obleke, raglani, zimске jakne, jopiči za lov in sport i. t. d. pri tvrdki

J. Maček

najboljše kakovosti in najceneje. Ogledajte si brezobzorno največje zalogo v trgovini! Dobavitelj drž. železnice.

300%

prihranka

nudi primeroma usnjenem potplat

Palma kavčukov

potpetnik in potplat

Telefon šte. 730

Kino

Telefon šte. 739

„Ljubljanski dvor“

Cetrtek	Petek	Sobota
6. decembra	7. decem.	8. decem.

Anita Berber

znana iz drame „Tri ljubice grofa Marana“ igra v najlepši družabni pastolovalni drami šestih dejanj

Zgrešeno življenje

Predstave: ob delavnikih: 3., 1/2, 7., 8. in 9 ob nedeljah in praznikih: 11. uri dopoldne popoldne ob 4., 5/6, 7/8, 8. in 9.

Cene prostora:

I. nadstropje:	Parter:
Lože I. reda, sedež Din 15—	Parketni suhoz. Din 9—
Lože stranske, sedež " 11—	Reservirani sedež " 8—
Balkonski sedež " 10—	I. prostor " 9—
	II. prostor " 8—

Dnevna predprodaja vstopnic od 2. ure dalje.

Valet prevzema trgovine

reklamna prodaja oblačilnega blaga

flanel, zefirji, žensko in moško volneno blago, barhenti, tiskanine, sukno in vsa druga manufakture.

Specijalna zaloga belega blaga, platno, šifoni, kotenine, posteljnine in vseh podlog za krojače in šivilje.

Zimsko blago, kakor barhenti, sukno za zimске suknje in ženske plašče radi pozne sezije po izredno znižanih cenah.

Veliko ostankov po vsaki sprejemljivi ceni.

Najnižje cene! Prepričajte se!

Manufaktura

KODRIČ & POTOKAR

prajo I. & V. Vokač, (Hermes) pri Zmajskem mostu, ozadje nekdanje Mabrove hiše za vodo.

„NARODNA TISKARNA“ v Ljubljani izkazuje točen

VIZITKE. KOVERTE IN PISEMSKI PAPIR FIRMO KAKOR VSAKOVRSNE DRUGE TISKOVINE ITD. TELEFON ŠTEV. 304

Naročila sprejema tudi „NARODNA KNJARNICA“

Za odgovore uprave
naj se prične
1. dan.

MALI OGLASI

Cena oglasa do 20
besed Din 5.—; vsaka
nedelna beseda 50
para, s davčino vred

Službe

Salatarica in pomivalnica
se sprejmeta v restavraciji hotela »Slova« 13.082

Sprejem učena brez hrane in stanovanja
za puškarjo bti. — Fran Kaiser, puškar, Ljubljana. — 13.997

Pleskarja
(emalirarja) sprejme Tribuna, F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta 4. 13.130

Deklica
ali ženska srednje starosti se sprejme za pomoč v trgovini. Hrana in stanovanje v hiši. — Ljubljana, Karlovska cesta 4. 13.131

Prodajalka
trgovino mešanega blaga, s štiriletno prakso, vestna in marljiva, išče službo; — najraje v okolici Ljubljane. — Ponudbe na upravo »Slov. Narod« pod »G. L./13.058«.

Prodajalka
dobro izveščana, in že z daljšo prakso, se takoj sprejme v veletrgovino. — Ponudbe na poštini predal 44. Celje. 12.977

Ekonom
trgovine srednje dobe, želi dopolnjevati z gospodinjstvom ali vdovo od 25 do 30 let s premoženjem — radi ženitve. — Dopisi pod »Zadovoljstvo/13.137« na upravo »Slov. Narod«.

Brivskega pomočnika
mladega, samo dobrega delavca, sprejme v stalno namestitev. Pogoji: čist in pošten. — Naslov: Frano Briski, brivec, Ljubljana, 137. Zagreb. 13.123

Potnik
izkušen v kolonijalni stroki, agilen, ne nad 25 let star, za Stajersko. — Pošlji dopis pod »Slov. Narod« na upravo »Slov. Narod« pod »Marljiv potnik/13.103«.

Več čevljarstev pomočnikov
sprejme na stalno delo — Čevljarja »Adria«, Celje. — Oglasiti se je osebno ali pisмено. 12.979

Kontoristinja
zmožna vseh pisarniških del, z večletno prakso, se sprejme takoj v veletrgovino. — Ponudbe z vsemi navedenimi in znesek zahtevane plače na poštini predal 44. Celje. 12.976

Prodalec
spreten, se išče za 15. januar za Beljak na Koroskem. Zmožen naj bo nemščine, slovenščine in event. italijanščine. Več v slovenski Novotny, Ljubljana, Dunajska cesta. 12.835

Kontoristinja
začetnica ali pa s kratko prakso, ki ma lepo pisanje in je popolnoma veščica slovenskega in nemškega jezika, po možnosti tudi čitanja civilice, poleg tega tudi znanja stenografije in pisanja na pisalnem stroju, se takoj sprejme v službo. Zabeležena plača Din 750 mesečno, in se mora zavezati, da sprejme vsa kontorna dela. Služba je v Ljubljani z dobro bodočnostjo. — Pisane oferte naj se vnošijo pod »Kontoristinja/13.084« na upravo »Slov. Narod«.

Cele opreme

za neveste, in entlanje
izdeluje točno in solidno novotvorjena izdelovalnica
P. Jančigaj,
Ljubljana, Resljeva cesta 29/1 levo

Najstarejša slovenska pleskarska in ličarska delavnica
Ivan Bricevič, Dunajska c. 19, se priporoča izvršitve točne cene zmerne. 2530

Kot domača učiteljica

za ljudskološke in trgovske predmete, nemščino, stenografijo itd. želi vstopiti pri dobri in ugledni rodbini v Ljubljani, mlada, zdrava in jako dobro kvalificirana državna učiteljica. — Ponudbe pod »Učiteljica 12.974« na upravo »Slov. Narod«.

Nakupovalec goveje živine.

Trezn, zanesljiv in pošten, izkušen poznavalec blaga in dober cenilec na živo in zaklano teko, se sprejme pod ugodnimi pogoji pri velikih tržnicah. — Prednost imajo izkušeni mesarji in oni, kateri morejo položiti kavelj ali dati jamstvo. — Ponudbe z event. prepišimi sprejmal v zahtevani na Ljubljana, poštini predal št. 39c. 13.108

Prodaj

Železno peč
poceni prodaj. — Piller, Prečna ulica. 12.937

Železna peč
(Füllöfen) se prodaja. — Komenakova ulica št. 26. levo. 13.085

Proda se kolo
dobro ohranjeno. — Na ogled od 10. do 3. ure na Vodnikovem trgu št. 4. pritrilje. 13.093

Lovska puška
browning in »Manlicher Schönauser« za kroglo, se prodaja. — Naslov »pove uprava« »Slov. Narod«. 13.094

Perzijska prebraga
se prodaja. — Na ogled od 1. do 4. ure popoldne: Poljska cesta 13/L (Valeta). 13.015

Tri vagone krompirja
prvovrstnega, prodaj. — Naslov »pove uprava« »Slov. Narod«. 13.041

Klavir
se prodaja za 12.000 Din. Ogled od 11. do 2. ure. — Naslov »pove uprava« »Slov. Narod«. 13.042

Pisalni stroj
še malo rabljen, in računski stroj se takoj kupi. Naslov: Matej Orehek, Kolodvorska ul. 26. 12.979

Nov smoking
krasno delo, se prodaja izredno ugodno. — Piller, krojaški mojster, Prečna ulica. 12.936

Motorno kolo
2½ HP, v najboljšem stanju prodaj na nizki ceni ali zamenjaj za enovredno krito lahko kolo. Naslov »pove uprava« »Slov. Narod«. 13.128

500 knjig
(leposlovnih, filozofskih in umetniških) za biblioteko, znanstvenike, privatnike, napredaj. — Na ogled od pol 2. do pol 4. tedaj na pražnik in v nedeljo. — Naslov »pove uprava« »Slov. Narod«. 13.108

Naprodaj
nov avtomatičen navijačlec (Spulapparat) za strojno pletenje in 10 poploma novih vreten (Spul). — Ogleda se: Čevljarica ulica št. 4. 13.102

Ne zamudite ugodne prilike
Veliki dolni za deroče in stoječe vode po zelo ugodni ceni napredaj. — Pisane ponudbe na Clamor, Ljubljana, Šelenburgova ulica 5. 13.101

Bukova drva
suha, žagana, postavljena dom. 100 kg 46.25 Din. Najmanjše naročilo mora biti 500 kg. — Naročuje se lahko pisмено. — A. Stor, Vodmat 16, Moste pri Ljubljani. 12.840

Ženske nizke in visoke čevlje
št. 38, otroške plaščke, obleke in perilo od 2 do 7 let stare, možko zimsko obleko prodaja samo privatnikom. — Ogleda se: Gledališka ulica 10, III. nadstropje, levo. 13.126

Proda se klobašičarska obrt
v Beogradu s filijalko in najmodernejšimi stroji na bencin-motor 8 HP. Klobašičarski stroji z 4 HP bencin-motorjem in ročni stroji za salame. — Več pov: Sava Nedelčič, Vel. Kitičina. 13.074

Naprodaj vinol
Radi solitve kleti oddam 100 hl dobrega štajerskega vina pod lastno ceno, liter po K 22 in 23, iz kleti v Spodnji Šiški. V. se prodaja od 100 litrov naprej. — Josip Schrey, Ljubljana, Sodna ulica št. 2/II. 12.851

Prodaj puško
sistema Manlicher Schönauser kal. 6,5 mm s »Görard« daljnogledom. Strelja izborna. Nadalej daljnogled žela in pistolo sistema »Frommer« kaliber 7,63 mm. Vse v najboljšem stanju ohranjeno. — Ponudbe pod »Dober lovec/13.121« na upravo »Slov. Narod«.

Stanovanja

Na stanovanje
se sprejme gospod. — Naslov »pove uprava« »Slov. Narod«. 13.104

Meblovano sobo
iščeta dva skademika. — Ponudbe pod »Dva skademika/13.117« na upravo »Slov. Narod«.

Soba
z električno razsvetljavo iščeta dva gospod. — Ponudbe pod »G. K./13.093« na upravo »Slov. Narod«.

Priprosto sobico
išče za takoj gospodina; gre tudi kot sostanovalec. Ima svoje perilo. — Ponudbe na upravo »Slov. Narod« pod »Mirna/13.097«.

Soba za dijaka
z vso opremo v hiši, se takoj odda. — Naslov »pove uprava« »Slovenskega Naroda«. 13.138

Meblovana soba
s posebnim vzhodom se odda takoj enemu gospodu — Naslov »pove uprava« »Slov. Narod«. 13.135

Stanovanje
s tremi event. štiri sobami se odda za več let. — Ponudbe pod »št. 4000 13.045« na upravo »Slov. Narod«.

Soba
s posebnim vzhodom in električno razsvetljavo, meblirana, se takoj odda. — Naslov »pove uprava« »Slov. Narod«. 13.136

Stanovanje
Ljubljana — Dunaj z gospodarskim privolenjem bi rad zamenjal svoje stanovanje, obstoječe iz treh sob, predsojke, kuhinje, sobe za služkinje, kopalnice; vodovod, plin elektrika, stanovanje (četudi manjšim) na Dunaju. — Podrobnosti pri: Rycni, glasbeni ravnatelj, Pražakova ulica (hiša »Obnova«). 13.098

Elegantna soba
za enega gospoda ali dva za enega ali dva odlična gospoda se takoj odda. — Naslov »pove uprava« »Slov. Narod«. 13.142

Iščem sobo
sredi mesta (pritličje ali I. nadstropje), prazno ali lepo premljeno, s posebnim ločenim vzhodom. — Ponudbe pod »Sparira« na soba/13.116« na upravo »Slov. Narod«.

Neopremičnine

Vinotoč čez ulico
v Zagrebu v prometni ulici lili, se prodaja Stalna cena 25.000 Din. — Naslov: Franc Briaki, Ilica 137, Zagreb. 13.122

Lepa hiša
dobro ohranjena, v lepem in prometnem kraju ljubljanske okolice, se prodaja. — Ponudbe pod »Prosto stanovanje 12.839« na upravo »Slov. Narod«.

Amerikanci in Evropejci pozor!
Odda se za deset let žaga in mila proti temu, da se pomaga popraviti jez in rake na Savi Bohinjki. — Poljska daja: Fr. Gogola, Bohinjka Bela. 13.124

Trgovsko hišo
s prostim lokalom in stanovanjem v centru Ljubljane kupim v ceni do Din 500.000. — Ponudbe z navedbo cene pod »Hitra kupčija/13.109« na upravo »Slov. Narod«.

Proda se vila
v Hrvatskom Primorju, v bližini Martinščice za dva stana, gospodski uredjena, sa dvorištem i vrtom od 146 četv. hv. — Po bližje informacije daja: odovak dr. I. Kosak, Sušak. 12.932

Gostilna
izvrstna idoca, v sredini Ljubljane, z enonadstropno hišo, vrtom, ter vsem inventarjem in koncesijo se prodaja radi družinskih razmer. — Tako samo polovico kupine. — Pojasiša daja: Realiteta pisarna, Ljubljana, Poljanska cesta 12. 13.110

Gostilno s posestvom
35 oravov, izvrstno obiskovano, z dvema enonadstropna hišama, obširnimi gospodarskimi poslopi, v trgu ob železnici, proda za Din 700.000. Realiteta pisarna, Ljubljana, Poljanska cesta 12. 13.112

Gostilno s posestvom
35 oravov, izvrstno obiskovano, z dvema enonadstropna hišama, obširnimi gospodarskimi poslopi, v trgu ob železnici, proda za Din 700.000. Realiteta pisarna, Ljubljana, Poljanska cesta 12. 13.112

Gostilna in trgovina
z mešanim blagom s šestimi prostori in velikim stanovanjem, — na jako prometnem kraju, — se prodaja jako povoljno — skupaj ali posamezno. — Vpraša se: Ivan Mikič, Kustožija 4, Zagreb. 13.063

Trgovska hiša
enonadstropna z vrtom in trgovino z mešanim blagom ob železnici, na najlepšem prostoru Spodnje Stajerske, napredaj pod izredno ugodnimi plačilnimi pogoji za Din 400.000 v Realitetni pisarni, Ljubljana, Poljanska cesta 12. 13.114

Vogalna hiša
enonadstropna, v Mariboru, z gospodarskim poslopijem, povsod električno razsvetljavo, s vrtom kot stavišče in s takoj prostim stanovanjem, — se prodaja. — Naslov: Stepanovič, Oražnova ulica 11/I. 13.022

Trgovski lokal
velik, z izloženimi okni, inventarjem, tremi skladišči ter s stanovanjem, obstoječim iz treh sob in kuhinje (vodovod in električna razsvetljava) je v novo zidani enonadstropni hiši tik glavne ceste in blizu postaje Grosuplje, za oddati — V Grosupljem je križišče železnice in večja tovarna. — Več se izve pri: Frane Javornik, Grosuplje. 13.002

Otročja posteljica
dobro ohranjena, železna ali iz medi, se kupi. — Ponudbe pod »Otročja posteljica/13.080«.

Parcelo
4300 m² ob Martinovi cesti proda po Din 8 za 1 m² Realiteta pisarna, Ljubljana, Poljanska cesta 12. 13.111

Hiša s posestvom
Proda se hiša, obstoječa iz več sob in pritlik, kakor tudi gospodarske poslopje. Daje tri nlive in štiri parcele gozda po čudovito nizki ceni. — Natančne pojasiša daja: Franc Repanšek, Domžale, Gorenjsko. 11.820

Naprodaj
posestva z inventarjem od 100.000—500.000 dinarjev; žaga z gostilno in trgovino s 6 orali zemljišča, cena 400.000 dinarjev; hiše v mestu in vilo s prostim stanovanjem od 250.000 do 500.000 Din; gostilna s hišo in trgovino v mestu, cena 400.000 Din; restavracija (enonadstropna hiša) z zimskim kegljiščem, vrtom, salonom itd v sredini mesta, cena 550.000 Din. — K. Troha, Maribor, Slovenska ulica 2. 13.070

Dopisovanje
Možitev!

Bogati inozemci in promisljeni nemški gospodje, želijo srečno ženitev. — Damam, tudi brez premoženja, daje proti trikratni postojni, — pojasniša Ausk. Stahrey, Berlin N. 113. Stolpische Strasse 48. 12.890

Dopisovati
si želi posestnik in gostilničar z dežele v starosti 45 let z gospodinjstvom ali vdovo brez otrok enake starosti s premoženjem in večjo te obrti. Prednost imajo oni z dežele. — Le resne gospodinje pod »Prilodni/13.086« na upravo »Slov. Narod«. 13.086

Ženitna ponudba
Polnoleten mladenič, večji dober obrti, izobražen v več jezikih, želi znanja z mlado inteligentno damo s premoženjem, ali vdovo brez otrok, v starosti od 26 let. Prednost imajo šivilje. — Ponudbe s sliko, katere se vrne: le na resne in značilne se da odgovor — pod »Zvesta in zanesljiva 13.031« na upravo »Slov. Narod«.

Šolali
J. A. D. »Triglava«, podružnica Ljubljana, — išče primeren društveni lokal. — Ponudbe je poslati na naslov: J. A. D. »Triglava, Ljubljana, Univerza. 13.087

Ku'm
Otročja posteljica, dobro ohranjena, železna ali iz medi, se kupi. — Ponudbe pod »Otročja posteljica/13.080«.

Strešno lepenko Lesni cement
dobavlja v vsaki množini najceneje
Jos. R. Puh, Ljubljana
Gradaška ul. 22. Tel. 513

Pozor!
Kupujem le edino jaz po najvišjih cenah stare obleke, čevlje in pohištvo. Kupujem tudi stare volaške obleke. Priđem na dom. Dopisnica zadostuje.
Dramé Martin, Ljubljana, Sv. Jakoba nabrežje 29

Posojila

Posojilo Din 50.000
se da proti garanciji v podjetje v Ljubljani, ki me sprejme tudi v službo pri knjigovodstvu. — Ponudbe pod »Poštenost 13.057« na upravo »Slov. Narod«.

Razno

Ribje olje
medicinsko sveže, vedno v zalogi — drogerije A. Kanc, Ljubljana, Židovska ulica 1. 12.658

»Jačran«
nepremodljiva mast za čevlje v pločevinastih škaflijah po ¼, ½, ¾ in 1 kg priporoča — »Jačran«, kemična tovarna, Ljubljana-Moste. 12.675

Okraske in svečke za božično drevo
letos krasna izbira, na deželo in drobno najceneje priporoča L. Pevelek, Ljubljana, Židovska ulica. 12.280

Jaslice
BOŽICE IN NOVOLETNE RAZGLADNICE, velika krasna izbira, na deželo in drobno najceneje priporoča — L. Pevelek, Ljubljana, Židovska ulica. 12.281

Dežne plašče
»Waterproof« (nepremočljive), gumij, pelterine za dame, prevlečene s svilom in usnjene suknjaste priporoča Drago Schwab, Ljubljana, Dvorni trg 3. 11.983

Travistovski sir la
(polnomasten) nudi po 29.50 Din franko pošta ali železnica. — Trgovsko podjetje K. Mahorčič, Zagreb, Petrova ulica 35. 12.430

Simon K. K. K.
Ljubljana, Šelenburgova ulica 6. Izdelujem obleke po meri in najnovejšem kroju. Jamčim za najlepše izdelavo. — V zalogi angleško in deško blago. 12.900

Milo
cca. 64—66 % masloboje a Din 14.50 kg, postavljamo Kolodvor Zagreb, v svetlojumeni barvi, nudi — »Trhova, tovarna mila, Zagreb, Zavrtica 33. Telefon 15—50. Sprejme se zastopnik. 12.933

Filatelisti pozor!
Boljše znamke vseh držav, pošiljam resnim filatelantom na izbiro. — Dobre reference ali dovolj pogoj. — Oswald, Meža. 12.962

Okraske za božično drevo
božične svečke, jaslice, razgladnice za Božič in novo leto, kupite na deželo najceneje pri tržnici Ivan Bahovec, Ljubljana, Sv. Jakoba trg 7. 12.439

Specijalna zaloga zimskih blaga
double, palmerston, flau, ter izgovorljivih zimskih reglanov ustrojev in vsakovrstnih oblek. — Drago Schwab, Ljubljana, Dvorni trg 3. 11.982

Dalmatinskog vina
(novoga, ernoga) i slatko i filitranog mošta — franko štacija Bakar ili Gospić — u transportnim bačvama od 700 l po 475 dinara za 100 litara netto. Polovica kas se unaprijed po pouzecu. Ostalo po dogovoru. Josip Budak Ignjevič, Karlobag, Primorje, Hrvatska. 12.229

Prečitaj!
Vesela, inteligentnejša dama zamore v svoji hiši zaslužiti 3000 do 5000 Din mesečno. — Znamko za odgovor poslati. Obrnite se pod »Sigurna zarada«, Resavska c. 48, Beograd. 12.875

Teod. Korn, Ljubljana
Poljanska cesta št. 2.

Forman-vata
najbolje sredstvo protiv kljave naha se dobi u svakojap oeci, drogeriji. Glavno stovarište za Jugoslaviju:
Farmagencija
Novi Sad 12449

Kupujemo vsako količino tesanega lesa
dimenzije 6/7, 8, 9, 10 m; dimenzije 5/6, 7, 8, 9 m; dimenzije 4/5, 6, 7, 8 m; i paralelne deske 13, 20, 25 m; 4 in 5 m. Ostalih dimenzij potrebujemo manj. Ponudbe z izvidi poslati na: Braca IVKOV, Stapar (Bačka). 12.875

Nov angleški tečaj
za začetnike, direktna metoda, začne za 8 do 10 oseb rojena Angležinja s dolgoletno učiteljsko prakso, dve uri na teden; 7 dinarjev ura. — Javiti se pri Miss Farler, Pražakova ulica (nova Töniesova hiša, III. nadstropje) med 2. in 3. popoldne 13.139

Za božično darilo
so najbolj primerni in poceni igračni sportni vozički, tričikli, najnovejša zmanjšana dvokolesa za otroke pet let stare ter najnovejša samokolnice (holenderji). — Tovarna »Tribuna« F. B. L., Ljubljana, Karlovska cesta 4. 12.834

Kupovalci nepremičnin!
V vašem interesu je, da se pred nakupom nepremičnin, trgovskih hiš, gostiln in vinogradnih posestev, — obrnete tja, kjer imate takozv. največjo izbiro, to je na: Realitetno pisarno, Ljubljana, Poljanska cesta 12. 13.113

Za božično in novoletno darilo
so najbolj primerni in poceni igračni sportni vozički, tričikli, najnovejša zmanjšana dvokolesa za otroke 5 let, ter najnovejša samokolnice (holenderji), otroški vozički od najcenejših do najfiniših, šivalni stroji itd. — »Tribuna« F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta 4. 13.132

POZOR! PEKARJI
Diamant
tovornice Hauser in Sobota ka, Dunaj, Stadlau, pekarski sladni ekstrakt, je najboljši pekarsko sredstvo ter prekale vse ostale dosedanje nadomestke. — Čuvajte se sličnih potvorb, naj bo pravek ali tekočina! Zabeležite samo originalni »Diamant« — Glavno zastopništvo za Jugoslavijo: Edvard Dužanec, Strossmayerjeva ulica br. 10, Zagreb. 12.961

Božična in novoletna DARILA
si nabavite po ugodnih cenah edino le pri tržnici

R. Almoslechner
Celje, Gosposka ul. 14

Velika izbira stališne, srebrnine, China-srebra in ur raznih slovitih znamk — s preciznim tekom. — Lastna popravilnica, Poročni pratali po meri tekom 4 ur

MALI OGLAS
lahko izračunite sami in pošljite iznos v gotovini ali v znakah v pisnu, s besedilom vred.

Za konstrukcijsko pisarno potrebujem v podporo mlado, sposobno pomožno moč.
Pogoj: Jugoslovansko državljanstvo, spretnost v računanju in risanju in prostos. vojaščine. — Ponudbe s prepišimi izpisi iz navedenih drugih podkov naj se vpošljejo izavestilstvu Jaruga grofa Thurn-Stejskega joklarne na Ravnanh, pošta Guštani.

Predelska železnica.

Na Dunaju, 5. dec.

Koliko so slovenski listi pisali o slovenskem Trstu, ki da je zapisan gotovi smrti. Pri tem pa Slovenci kar tekmujejo med seboj, kdo napravi s Trstom večje kupčije. V prvih devetih mesecih so v glavnem Slovenci povečali promet s Trstom za celih 21 odstotkov. Ali ob istem času so Čehi povečali svoj promet za 61 odstotkov, Avstrija za 15, Nemčija pa za 11% in s tem je Trst dosegel že 69% predvojne prometa. — Zanimanje pa kaže, da se silno pomnoži promet s Češko in južno Nemčijo, tudi z Avstrijo, a ves tovarni promet pojde mimo Jugoslavije.

Na sploh opazimo tendenco, da naši »dobri sosede« ubijajo ves tranzitni promet skozi Jugoslavijo, in take namere kratkovidno podpira vaše prometno ministrstvo z največjo vneto, odkar je prevzelo vaše proge južne železnice v državno upravo in uvaša poslednji tudi tu režim neslavnih drž. železnice. S prevzetjem Savske žel. je bila zapisana smrt tranzitnemu prometu, kajti pri vas doli velja za kvintesenco modrosti, da višje tarife do onemoglosti, a nič ne nudite, kopiči se pri vas težava na težavo, ugodnosti in varnosti pa ne nudite nobene. Vaši carinariji pa vtikajo svoje nosove tudi v take stvari, ki bi jih ne smele prav nič brgati.

Dočim je vaša železniška uprava računala na papirju, koliko bo imela več dohodka s svojimi novimi tarifi, so vam tuji izvozniki pokazali figo in so svoje tovore napotili preko — Pontebe. Vagon blaga iz Prage v Trst preko Pontebe stane manj nego — z Dunaja v Trst preko Jugoslavije. Ali je torej čudno, da je promet na pontebški progi tako narasel, da železnica že s težavami obvlada tovarni promet?

Mussolini je bistra glava in sreče ima tudi, in po njegovi zaslugi je prišlo resno na dnevni red staro vprašanje — predelske železnice, ki naj bi prevzela sedanji odvisni in bodoči novi promet od severa v Trst. Posla bo imela več nego dovolj, ob enem pa bo udarec proti vaši Savski železnici, kateri odpade tudi ves oni promet, ki je doslej šel preko Maribora na Koroško in dalje na Tirolsko. Avstrija poslednji nima več interesa na tem, da pospešuje promet po progah bivše južne železnice.

V ospredje je torej stopilo vprašanje pontebške železnice. Kadarkoli Italijani govorijo o novih industrijah, posebno o tovarni za steklo v Trstu, o ekstenzivni tovarni v opuščnem arsenalu v Pulju, ali tudi o novi veliki rafineriji sladkorja v Furlaniji, kar snujejo s pomočjo bratov Čehov, vselej jim je na misli predelska železnica, s katero se izognejo poti skozi — Jugoslavijo.

Cez pol stoletja že je več ali manj aktualno vprašanje predelske železnice. Nešteto je že bilo komisij, ljudskih shodov, v goriškem in tržaškem deželnem zboru je bilo često na dnevnem redu, in posebno goriški Slovenci so videli svojo lepšo bodočnost v tej železnici. Pod Hohenwartom so jo že trasovali v letu 1871., ali takratna abstinenca Čehov je to železnico ubila. Ko so Čehi svojo abstinenco vrgli dovolj priazno Hohenwartovo vlado, ki bi bila tudi Slovencem silno koristila, in so prišli na krmilo ustavoverci, je bilo konec predelske železnice. Njim je bila južna železnica bolj pri srcu nego neodvisna zveza države z edinim pristaniščem v Trstu. Ustavoverce je podpiral tudi šef generalnega štaba baron Beck, ki je Frana Josipa tako nahujskal proti predelski železnici, da niso smeli pred njim niti izreči tega imena. Strategijski ozirali se v stari Avstriji odločevali, in ti so navidezno res govorili proti predelski progi, ker bi bila na nekaterih mestih preveč izpostavljena sovražnim topovom.

Tekom desetletij je prišla predelska železnica še večkrat v resne kombinacije. Da bi Frano Josipu napravili ta načrt bolj simpatičen, so imenovali novo železnico — mangartsko, ker so prvotni načrti tudi nekoliko premenili, da bi ne šla ne čez in ne skozi Predel, marveč skozi Mangart mimo Belopeškega jezera do goriške železnice. Ta načrt so zagovarjali vsi pravi prijatelji Trsta in tudi državnih interesov. V slednjem odpora generalnega štaba so našli zagovorniki druge zveze s Trstom takozvano — loško železnico, ki bi šla mimo Kranja skozi Karavanke naravnost proti Celovcu. Kot kompromisna črta med predelsko in loško črto je prišla na ta svet bohinijska železnica, ki je bila tudi zgrajena.

Samo kot interesanten intermezzo naj povem, da bi bili to železnico kmalu preprečili Čehi. Oni so se bili v tisti dobi razgrizli v vodne prekope do Donave, in računali so, da teh prekopov ne bo, ako se država preveč angažuje v velikih investicijah za nove železnice, posebno za tako drage proge bohinijske in turske železnice. Tudi od strani goriških Slovencev je bil odpor proti bohinijski progi, in sicer z gospodarskega in narodnega stališča. Predelska železnica bi namreč pritegnila več Slovencev (vso Soško dolino) proti Gorici in Trstu. Z mirno dušo lahko trdim, da bi bila Gorica

že vsaj deset let pred vojno v slovenskih rokah, in v Trstu bi bila slovenska sila tako močna, da bi vse drugače dokončala mirovna pogajanja, ako bi bilo sploh prišlo do svetovne vojne.

Vlada sama se je bila odločila že leta 1900., če me spomin ne vara, za bohinijsko železnico. Ker pa je imela itak dovolj nasprotnikov z zagovorniki loške železnice, med katerimi so bili vsi vplivnejši poslanci iz Kranjske, je vlada hotela zlomiti vsaj odpor goriških Slovencev. V ta namen je prišel v Gorico iz ministrstva inženjer Gärtner, ki je imel za ženo aktivno vadniško učiteljico v Gorici, in njemu se je posrečilo pridobiti vplivne voditelje goriških Slovencev, da so opustili agitacijo za predelsko železnico. In tako smo dobili železnico skozi Bohinj in Ture do Solnograda, ki je pritegnila na Trst večji del Češke in vso južno Nemčijo.

Zdaj pa je nastala tej železnici resna nevarnost z obnovljenimi načrti predelske železnice, ki še bolj zbliža Češko in Nemško s Trstom. Sicer ste pri vas tam doli itak storili vse mogoče in nemogoče, da ste pristudili bohinijsko progo vsem, ki so jo kakorkoli potrebovali, in tako čedalje bolj forsirali ideje predelske železnice, ki bo za par let tekla po naši prelepi Soški dolini tik pod cerkvijo, kjer sniva večne sanje o lepši bodočnosti svojega naroda naš gorski slavec — Simon Gregorčič.

Umstvena sprememba pri ženskah.

Morda je nekoliko predrzno za moškega, da tako naslovi svoj članek, ko je vendar dognano, da moški ničesar ne ve o ženski, dočim je on zanj kristalno jasek. Večina žensk velja za čudna, misteriozna in nenavadna bitja, ki ne spadajo v človeški rod, izvzemši v toliko, v kolikor mu pripadajo angeli po svoji obliki. To je zelo čudno, kajti nikjer ne najdemo moškega, ki bi trdil, da ga ženske ne poznajo. Kar se pa tiče mene, se ne bom skrivaj za misterioznost ženskega spola. Moški spol je misteriozen, toda njega je mogoče razumeti. Ženske pa niso take. Kakor ženska novega sveta, tako je bila ona tudi v prejšnjem času predmet psihološkega izučavanja. Treba je samo odgovoriti na vprašanje, da-li je v povojnih letih postala bolj ali manj logična, inteligentna, praktična, lojalna itd. Ni lahko odgovoriti, kajti tu imamo opraviti s toliko z žensko ekscentričnostjo. V krogu, kjer se moški dobro počuti, ženska redkokdaj vztraja, kjer on pravi »da«, ona gotovo trdi »ne«, kjer je moški sčuden, tam se ženska navadno žrtuje. Ženske enako pripeljejo k dobremu in zlu. Ko sem nedavno pregledoval številke jetnikov v angleških ležah, sem ugotovil, da je med njimi že prejšnjim letom 63% moških in 79% žensk, da znaša procent moških, ki so bili obsojeni že 11 ali večkrat 17, dočim je takih žensk 31%. Z drugimi besedami: precej resnice je v prislovcu, ki pravi: kadar je bilo dobro, je bilo zelo dobro, kadar pa je bilo slabo, je bilo strašno.

Torej vsaka analiza ženskega razuma se nagiba k izučevanju ekscentričnosti in sicer navzgor in navzdol. Kar se tiče glavnih potez ženske intelektualnosti, se mi zdi, da ni velike razlike, izvzemši okolnosti, v splošni trditvi, da se je ženska okoristila ne samo z izobrazbo treh zadnjih stoletij, nego tudi z duhom časa med vojno. Vojna je ni naučila logično misliti (kajti moški so bili slabi profesorji), pač pa jo je prisilila, da se zanima za marsikaj, kar je prej sploh ni interesiralo. Mladi sicer prazno slamo kakor poprej, toda s tem, da je pogosto prisiljena varčevati in trezno razmišljati o realnih življenjskih razmerah, s tem, da je dobila volilno pravico, je prenehala biti otrok. Sum političnega življenja že dosegla njeno uho in vzbujala njeno zanimanje za davke, bučlet, mednarodne dolgeve in oborožitev. Toda tudi če preidemo preko čiste intelektualnosti, ki je moškemu in ženski večinoma indiferentna, naletimo na spremembo glede njene razmerja do moškega. Ne mislim reči, da je postala v modernem času ljubezen toliko pametna, da nastopa samo kot uradni šef oddelka za civilne zakone. Ne, ljubezen je ostala prav tako zapletena in anarhična, kakor je bila doslej; ona je gentleman, ki tudi dandanes ironično družji profesorja kemije z balerino in pesnico s knjigotrdcem. Ljubezen še vedno nudi nado za najboljšo in prinaša najslabše. V novem svetu je ostala stara ljubezen. Vendar pa je nastala sprememba, ki jo je pripravila dolga leta in ki je nastopila tako hitro samo za to, ker so ženske vedno bolj neodvisne od moških. Zakon je še vedno najboljša karnija za žensko, toda to že ni več njena edina karijera. Ženska tudi dandanes klasificira moške na mogoče in nemogoče, toda sedanja doba pozna tudi drugo kategorijo in sicer prijatelj ali tovariš.

Ne glede na to, da je prijateljstvo med moškimi in žensko v splošnem še vedno nekam problematično in neverjetno, da je v bistvu le nepriznana ljubezen, so vendar slučajni pravega prijateljskega, kakršnega pred sto leti človeštvo sploh ni poznalo. To je posledica dejstva, da je moderna ženska izobražena, inteligentna in dovolj interesantna za prijateljsko razmerje, dočim je bila pred sto leti sposobna samo za ljubezen. Rezultat tega je odkritosrčnost v pogovoru in umik od dozdnevne skromnosti — poljav, ki ga stari kritiki označujejo kot konec ženske skromnosti sploh. Kar se tiče mene, mi ni prav nič žal te izgube, kajti skromnost je stvar duševnosti in bolj svobodne ženske imajo bolj čiste misli, kakor pa navidez rezervirane. Ta sprememba je nastala v novem času zato, ker je mnogo žena ki tudi prej niso bile docela navezane na svoje moške, vstopilo v službo kot usmiljenke, valene najbolj ostudnega dela; druge zopet so deli časa živele izven območja domačega ognjišča in prišle v stik z zunanjim svetom. Vse to je zelo vplivalo na njihovo intelektualnost. Ne trdim, da se je ženska narava docela spremenila. Večina žensk je ostala taka, kakršna je bila. Mnogo so še kocketke z namišljeno nedolžnostjo; toda ženske, ki danes kaj pomenijo, so tiste, ki stopajo na čelu pokreta za popolno osamosvojitve žentva. Vzrok spremembe pa ni samo vojna, nego tudi mir in beda, ki jo je rodila vojna. Nekaj časa je bedno življenje spreminjalo ženske v tovarno živino, toda danes je že drugače. Žena teži bolj za tem, da postane enakopravna z možem, kakor pa da se mu brezpogojno pokori. Posledica tega je večje zaupanje in vera v lastno duševnost in lastne sposobnosti.

Sporedno s svobodnim občevanjem med moškimi in ženskami pa gre še nekaj bolj zanimivega in sicer razmerje med samimi ženskami. Žensko prijateljstvo je danes veliko bolj intimno kakor je bilo n. pr. pred desetimi leti. En vzrok tega je pomanjkanje moških, toda to ni edini. Prej je bilo žensko prijateljstvo dvojno: blondinka se je družila z brunetko, ker je bilo bolj prijetno sprehajati se dvema, kakor eni in ker to ni motilo njihovih zakonskih načrtov. Drugo prijateljstvo je obstajalo v malih skupinah žensk, ki so si hotele pripovedovati svoje skrivnosti. Ene so poslušale, druge klepetale. To je bilo in bo, dasi je zelo zanimivo, da ženske vedno bolj iščejo svojih zaupnikov v moških. Intimno in tajno prijateljstvo med ženskami sloni na skupnih interesih. Ko so služile v bolnicah, v pisarnah ali na nošile bojno »skak« uniformo, so spoznale, da lahko žive skupaj. Vojna in sufražetska propaganda je ustvarila neke vrste spolno lojalnost; ta lojalnost je še slaba in podvržena privlačni sili moškega vendar pa obstoja. Umstvena sprememba je sistematično ustvarila to, kar imenujemo »moderna devojka«.

Da-li v resnici obstoja ta moderna devojka, to je zelo problematično. Uboga moderna devojka! Na Angli-štem in v Ameriki skoraj ni lista, ki ji jo pustijo pri miru, ki ni razpravljala o dolgem in širokem, redkokdaj pa pisajo listi o modernem moškem. In kakšna je ta moderna ženska? Pol noči preživi v plesni dvorani, drugo polovico pod vplivom kokaina. To je strašna slika tem bolj, ker so vse njene strasti tako privlačne. Ako je moderna devojka ženska novega sveta, tedaj je ta svet v zelo žalostnem stanju. Res se tiče te vrste žensk nisem optimist. Res je sicer, da so se ženske našega veka v masičnem spremenile. Mnogo predsodkov je šlo v koš. To opazimo na vsakem koraku. Ako ne more najeti služkinje, opravlja sama domače delo. Čut dolžnosti še vedno pozna. Ako so roditelji v stiski, jim pomaga s svojim zaslužkom. Ona je pogumna, njen um je jasek, volja odločna. Srce ji je nekoliko otrpnilo, ni pa brez usmiljenja. Ako upoštevamo njeno zanimanje za politično in gospodarsko življenje, njeno napredovanje na socialnem in posvetnem polju in njeno zavest, da ni sužnja svojega moža, moramo pač priznati, da se tudi nad ženskim obzorjem polagoma dviga solnce novega umstvenega in materialnega življenja.

Razne vesti.
ALI NAJ SEŽIGAMO LJUBAVNA PISMA?
La Liberté je otvorila zanimivo povzvedbo o tem perečem vprašanju. Odgovorji se glase različno. Slučajno sem se o tej priliki domislil, da je Maupassant v neki noveli obdelal ta predmet. Sklenil je pa takole: moški naj upepelijo ljubezna pisma, ženske pa ne. Evo vam bistveni odlomek iz Maupassantove povesti »Naša pisma« (Novele, prevle Pastukšin, Salonika knjižnica XII, 1910). Roza zahteva svoja pisma od svojega ljubimca:
»Ali ste že kdaj pomislili na vsa ljubezna pisma, ki so se našla v predalih mrtvih soprog. Jaz razglabljam že dolgo o tem in potem dolgotrajnem razmišljanju sem prišla do tega, da zahtevam svoje liste od vas.
Vedite torej in zapomnite si, da nikdar in nikoli nobena ženska ne spali, ne uniči, ne raztrga listov, kjer ji moški razkriva svojo ljubezen. V njih je zakopano vse naše življenje, vse naše upanje, vse naše pričakovanje, ves naš sen. Ti papirčki, ki nosijo naše ime in nas božajo z ljubavnimi besedami, so nam svetilnik in me ženske rade molimo v kapelkah, kjer smo me svetnice. Naša ljubavna pisma so priznanja naše drže in mamljivosti, naš tajni ženski ponos to je zaklad našega srca. Ne, nikoli nobena ženska ne ugonobi skrivnih in slastnih arhivov svojega življenja. Ali ne mrimejo kakor vsakdo in potem... potem najdejo drugi ta pisma. Kdo jih najde? Soprog. Kaj pa stori z njimi? — Nič. Zažge jih.

O mnogo sem premišljala o tem, mnogo! Pomislite, da dan na dan umirajo ženske, ki so bile ljubljene, da dan za dnem padajo sledovi, dokazi njih krivde možu v roke in da ne izbruhne nikdar noben škandal, da ne pride nikoli do dvoboja. Pomislite, dragi, kaj je človek, kaj človeško srce. Mož se pač osveti nad ženo dokler je živa; bje se z moškimi, ki onečasta, ubija ga, dokler je ona živa, ker... da, zakaj? Jaz ne vem prav za prav. Ali če najde pri njej po njeni smrti podobnih dokazov, jih sežge, ljudje ne zvedo ničesar, on stiska še naprej roko prijatelju pokojnice in je silno zadovoljen, da niso prišla ta pisma v tuje roke in ima sladko zavest, da so uničena. O, koliko jih poznam med svojimi prijatelji, ki so morali spaliti take dokaze, ki pa se delajo kakor da ne vedo ničesar, in ki bi se bili grozno maščevali, da so prišli na sled, dokler je ona še živa. Toda ona je mrtva. Čast se je spremenila. Grob pomeni, da je zakonska zvestoba zastarela. Potemtakem smem mirno hraniti naša pisma, ki so v vaših rokah nevarna za naša oba. Ali si upate trditi, da nimam prav? —

Rčimo skolski Tabor!

* Ljeningov Novgorod. Tako se bo imenovalo neko mesto v Kavkazu v čast Ljeninga. Mesto bo imelo obliko peterorogate zvezde, ki je sovjetski emblem. Prostor med žarki zvezde bodo zavzemali parki.

* Pogovor preko Atlantskega morja. Z Newyorka poročajo, da je 23. preteklega meseca angleški glas preletel Atlantsko morje. Zgodovinskega dogodka ni zabeležila kaka zgodovinska objava, marveč kratki »halo, halo, Amerika! Čakajte eno minuto,« ki je prišel radiotelefončno iz Newcastla. Dolgost vala, 400 metrov, je identifikirala postaja. Radiotelefončni naročniki so se v vsej radovednosti zbrali, da pričakajo eksperiment v Garden City pri Newyorku in v Chatamu v Massachusettsu. Prvi pogovor je prišel ob 22.10, ko so vsled dispozicije ameriške radiotelegrafije postaje nehale pošiljati svoje navadne radio-brzjavke. Pogovor ni bil sprejet samo v Garden Cityju in Chatamu, marveč tudi na postaji Tarytownu pri Newyorku in po številnih radiotelegrafskih diletantih. Iz Garden City se je naprosila postaja v Londonu, da naj jim da slišati glasovir in res so ga slišali razločno ob 22.25.

* V kraju Smippery govore z angetli. V Smippery pri Linkolnju živi duhovnik, ki govori, kakor poročajo angleški listi, z angetli. Pred dvema letoma so ga baje angetli pregovorili, da naj se njegova žena nikar ne da operirati, kakor se je bila odločila, marveč pelje naj jo v Brighton, kjer bo dobila zdravnika, ki ji pove resnico. Duhovnik je to storil in v hotelu je naletel na nekega angleškega zdravnika, ki je izjavil, da ni treba nikake operacije, marveč da gre le za nosečnost, kar je bilo tudi res, ker se je pozneje rodil vikarju sinček. Dotični zdravnik je rekel pozneje, da je prišel v Brighton, ker ga je gnala tja neka moč, katere se ni mogel ubraniti. Sedaj vidijo angetle za časa službe božje tudi verniki, ki imajo za to potrebno duševno žustvenost. Govore tudi, da je omenjeni vikar s polaganjem rok na ljudi že marsikoga ozdravel. Tudi njegova žena ima v sebi zdravilne lastnosti in iz njenih rok se razsipajo na bolnika nekaki električni pretresljaji. O stvari se mnogo govori in raznašajo se najneverjetnejše vesti. Tisti, ki pravijo, da vidijo angetle, pripovedujejo, da so angetli oblečeni v dolge tunike, da so svetli in nosijo sandale. Izjavljajo, da ni nič čudnega, ako jih vidijo in ne razumejo, zakaj jih ne vidijo tudi drugi ljudje. Treba le iskrene vere, pa lahko pride vsakdo do občevanja z

njimi in mrtveci. Po tistem takozvano prosvetljenem svetu je še zelo mnogo neprosvetljenega ljudstva.

* Svojo oporoko napisal na ovrtnik. V Montereyu v Ameriki se je prevrnil avtomobil v katerem se je peljal Hugo Futerer. Pod avtomobilom ležeč je snel z vratu svoj ovrtnik in napisal nani svojo oporoko. Med drugim je napisal tudi, da se smatra odgovornim za nesrečo, pri kateri je bila smrtno poškodovana tudi njegova nečakinja 19 letna Erna Voegel. Obe žrtvi nesreče so našli šele deset ur pozneje.

* Beračica — milijonarka. V Brooklynu v Ameriki je umrla beračica Mary Lovg. Ko so preiskali njeno stanovanje, so našli za 10.000 dolarjev vrednostnih papirjev in bankovcev. Vsota znaša v naši valuti okoli 850.000 Din.

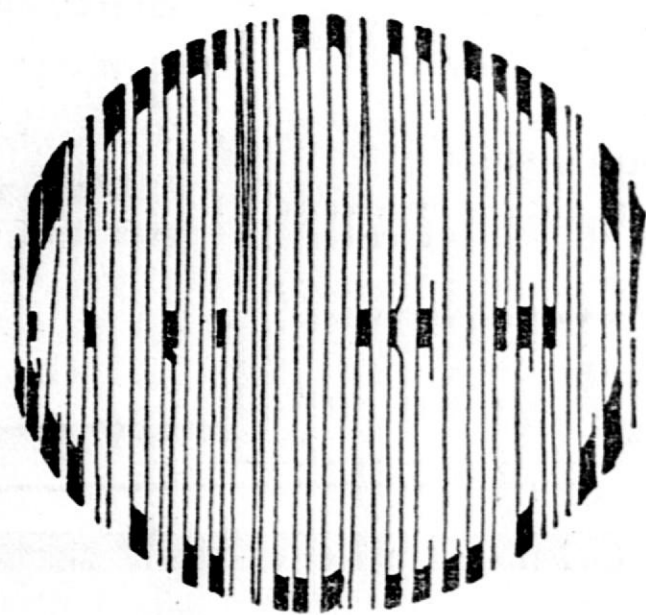
* Slavna Rafaelova slika zgorela. V hiši Sir Roberta Thomasa v Holyheadu v Ameriki je izbruhnil požar, ki je uničil mnogo dragocenih slik in med njimi tudi glasovito Rafaelovo sliko »Madonna del Pazzi«, ki je bila cenjena na okoli 80 tisoč dolarjev.

* Zadnja želja stara gospodične. V Newcastlu je umrla pred kratkim gospodična Mary Cooper, bivša učiteljica. Dama, ki je dosegla visoko starost, je doletela v svoj oporoki, s katero zapušta svoto 3464 funtov šterlingov in odreja njeno vporabo, da naj jo pokopljejo v grobnjeno matere, ampak na enagrobnem spomeniku ne smejo na noben način navesti starosti, v kateri je umrla. Ta je pa trdovratna. V življenju ni hotela nikomur povedati svoje starosti, zato pa tudi po smrti ne sme nihče izvedeti, koliko let je bilo let.

* Pet petkov v februarju 1924. Londonški list »Daily News« opozarja s strahom na izrednost meseca februarja prihodnjega nastopnega leta 1924, ki šteje v devetindvajsetih dneh pet petkov. 36 let že ni bilo takega slučaja in bodoči bo šel za 44 let. To zanima v prvi vrsti ves angleški narod, kjer se je ohranil stari običaj, da imajo v februarju ženske pravico snubiti moške. Ker je pa toliko petkov, misli omenjeni list, da kažejo slabo za poroke, ker petek pomeni slab začetek tudi pri Angležih.

Glavni urednik:
RASO PUSTOSLEMSEK.
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

Velik natečaj!

Kaj pomeni ta slika?

Za pravilno rešitev smo določili 20 nagrad v skupni vrednosti Din 3.400.—

Pogoji:

- 1.) Vsaka oseba v državi S H S se lahko udeleži rešitve, vendar samo z enim odgovorom.
- 2.) Rešitev se naj pošlje potom dopisnice reklamnemu oddelku tvornice Zlatorog — Maribor. Naveden naj bo časnik in natančen naslov.
- 3.) Vse rešitve morajo biti do 15. decembra pri nas.
- 4.) Ako dobimo nad 20 pravih rešitev, bodo se nagrade žrebale.

Nagrade so sledeče:

I. nagrada: Din 500.—	v gotovini Din 500.—
II. " " " 300.—	" " " 300.—
III. — X. " " " 200.—	" " " 1600.—
XL — XX. " " " 100.—	" " " 1000.—
skupno	Din 3400.—

Nagrade se bodo razdelile še pred Božičnimi prazniki. Imena onih, ki so dobili nagrade, bomo objavili na tem mestu.

Tvornice ZLATOROG, preje C. Bros, Maribor.

OSRAM NITRA

to znamko more nositi žarnica

Izdatna razsvetljava poveča ostrino in hitrost vida.

SRPSKA TOVARNA PREPROG

LAZAR DUNJERSKI A. D. VELIKI BECKERER,

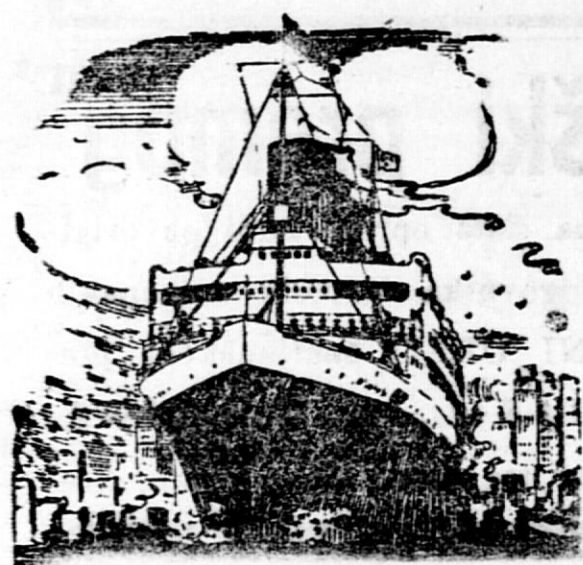
prilaga svoje najmoderneje urejene domače podjetje za izdelovanje vsake vrste Tovar, Velvet, Gloria, Tapestry, Bukle, Kidderminster, Holender, Jeta, Manila in Moket preprog, kakor tudi svoje splošno znane specialitete z roko izdelanih Smirnskih preprog, knjižnic vseh barv in vzorcih po danih velikostih. Zastopstvo in zaloga za Slovenijo A. DULAR, LJUBLJANA, Miklošičeva cesta št. 26.

Jugosl. importno in eksportno podjetje

ING. RUDOLF PECLIN.

Stroji za vsako industrijo, lesno in kovinsko; poljedelski stroji in orodje; lokomobile in motorji; vseh vrst stiskalnice; veletrgovna železa za stavbene in konstrukcijske svrhe. — Tovarna poljedelskih strojev, livarna za železo in kovine F. FARIG iz deluje vse predmete iz litega železa v vsaki množini in velikosti točno po modelih, armature iz medij in kovin za vsako potrebo.

Tel. inter. 82. **MARIBOR, Trubarjeva ul. 4.** Tel. inter. 82.

CIE. GLE. TRANSATLANTIQUE, FRANCO-SKOLA LIJA
HAVRE - NEWYORK

iz kraja vožnja v Ameriko — Havre — New York samo 6 dni.

Glavno zastopstvo Slovenska banka d. d., Zagreb
Vozne listke in tovarna polja daj zastopnik

IVAN KRAKER, LJUBLJANA
KOLODVORSKA ULICA ŠTEV. 41

TVORNICI SVINČENIH PROIZVODOV

J. B. ULRICH D. D.

GENERALNA POSLOVNICA IN SKLADIŠČE

ZAGREB, JELACIJEV TRG 25. TEL. 13-46

Svinčeni proizvodi: svinčene cevi, svinčene plošče, (orig. Winiwarter), plombe, svinec v skladih, šipkah i. t. d.

Pločevine: črne in pocinkane (orig. G. Winiwarter) in angleške pločevine.

Stanoli: v raznovrstnih barvah in načrtih.

Cevi: plinove, črne in pocinkane, parne cevi, železne flanke, žene cevi. Deli za spajanje, cevi (fitingi) iz litega kovanega železa.

Kopalnice i. t. d.

10631

Prvovrstna trgovska hiša,

tik glavnega kolodvora v Ljubljani (Resljeva cesta št. 22) obstoječa iz velike enonadstropne stanovanjske hiše s kletmi, 3 samostojnih stavb na dvorišču, ki služijo za skladišča in pisarne, obširnega dvorišča in vrta (celokupna površina realitete ca 3000 m²) se proda najboljšemu ponudniku potom pismene ofertalne licitacije v smislu pogojev, ki so v pisarni podpisane družbe na vpogled in, ki se na zahtevo vpošljejo.

Vse ponudbe morajo biti vložene do 15. decembra 1923 in obvezne do 15. januarja 1924 ter mora vsak ponudnik tudi sočasno podpisati prodajne pogoje.

Vsi trgovski, tako skladiščni, kakor tudi pisarniški lokali so kupcu takoj na razpolago.

Ponudbe je nasloviti zapečatene z označbo „Ponudba za hišo“ na Slovensko trgovsko delniško družbo v likvidaciji, Ljubljana.

Stroji za obdelavo vseh vrst lesa,

za žage, gutarje (Vollgatter) enostavni in univerzalni stroji, za mizarne stroje, kromb. s krožno in trakovno žago (Band- u. Kreisäge), stroj za stružanje in urezovanje lesa (Abriht und Dichtenholzmaschine), stroj za vrtnje (Bohrmaschine), za skoblanje (Präsen) krožne žage (Kreisäge). Razpoložljivi v prvovrstni izvrbi, po najnižjih cenah in najpovoljnejših plačilnih pogojih.

Welker - Werke, Wien X, Laxenburgstr. 12.

Jugoslovanski kreditni zavod

v Ljubljani — Marijin trg št. 8
registrirana zadruga z omejeno zavezo
sprejema vloge na knjižice in plača čistih

7%

obresti brez odbitka rentnega in invalidskega davka. Za večje in stalne vloge kakor tudi vloge v tekočem računu ob estovanju po dogovoru. — Podeljuje kratke ročne trgovske in personalne kredite najkulantneje.

Poljedelski

stroji

prvovrstne izvršitve naravnost
od izdelovalnice

Wöllersdorfer-Werke A. G.
WIEN, Schwarzenbergplatz No. 3.

Velika zaloga! Velika zaloga!

Komercijalni vodja

12 let prakse, knjigovodja-bilanciist, korespondent v več jezikih, vešč vseh trgovskih, bančnih in borznih poslov, smotren in izkušen organizator, popolnoma upeljan v lesni industriji in eksportu s akad. tehnično naobrazbo, v neodpovedani službi, išče odgovarjajoče vodilno mesto. Ponudbe na upravo Slovenskega Naroda pod „Samostojnost“-12970.

Donar za Božič prihranite

če kupite za obleke ostanke moškega in ženskega blaga pod lastno ceno pri
Lenasi & Gerkman
Ljubljana

ELEKTRARNE I POZOR I

POZOR I **INSTALATERJI!**

Izolirane in gole bakrene žice, Bergmanove cevi (Bergmannsche) kakor ves instalacijski material ter elektro-motorji po najnižjih tovarniških cenah. — Največje zaloge v Sloveniji.

Mazuran & Comp., Ljubljana
Dunajska cesta 33. Telefon 866 in 223.

V novi zgradbi družbe z o. z. „Ljubljanski dvor“ v Ljubljani ob vogalu Kolodvorske in Pražakove ulice je v kleti predvidena

večja restavracija in vinska klet

s obširnimi pritlikalnimi za oddajo v našem.

Da bi cela naprava kar najbolje odgovarjala praktičnim potrebam je omenjena družba pripravljena oskrati se po možnosti že pri gradnji izvršiti na želje onega, ki bi pozneje vodil gostilniško obrt. Vred tega se vabijo resni reflektanti, da se čimprej obrnejo na „Ljubljanski dvor“ d. z o. z., Ljubljana, poslovodstvo pri gradbenem oddelku južne železnice.

Resnična tolažba na živcih bolnim

Je moj pravkar izšli spis! Obravnava mnoge dolgotrajne izkušnje o vzrokih postanku in lečenju živčnih bolezni. Ta zdravstveni evanĝelij pošljem popolnoma zastonj vsakemu, če piše ponj na spodnji naslov. Na tisoče pismenih zahval izpričuje ta edino obstoječi uspeh neumnega, vestnega raziskovalnega dela v blaginjo trpečega človeštva. Kdor pripada

veliki armadi na živcih bolnih,

kdor trpi na raztresenosti, tesnobi v srcu, slabem spominu, glavobolu iz nervoznosti, pomanjkanju spanja, motenju želodca, preveliki občutljivosti, bolečinah v udih, splošni ali delni telesni slabosti ali na nekteto drugih polavah.

naj si naroči mojo tolažbo nudečo knjižico!

Kdor jo bo pazno prečital, bo pomirujoče prepričan, da imamo prav preprosto pot do zdravja in veselja do življenja. Ne čakajte, nego pišite še danes!

F. Pasternack, Berlin, S. O. Michaelkirchplatz 13. Abt. 511.

UNITED STATES LINES

V NEW YORK

iz Southampton — Cherbourg

Leviathan

20. oktobra, 20. novembra, 15. decembra
iz BREMENa tes Southampton in Cherbourg v NEW YORK

George Washington

24. oktobra	7. novembra	12. decembra
President Roosevelt	14. novembra	16. januarja
President Harding	21. novembra	
President Fillmore	1. decembra	9. januarja
America	22. decembra	
President Arthur		

Odbod iz Southampton in Cherbourg en dan pozneje. Več is spodajh naslovov.

UNITED STATES LINES

Generalno zastopstvo: Beograd, Palata Beogradske /druge, preko puta „Hotel Bristol“. — Zagreb, Središnji Savez Hrvatskih Seljačkih Zadruga, Mihanovičeva ulica 2, preko puta kolodvora. — Ljubljana, Brodarstvo Zedinjenih Ameriških Držav, Dunajska cesta 29. — Sarajevo, Savez Hrvatskih Seljačkih Zadruga za Bosnu i Hercegovinu, Aleksandrova ulica 52. — Sušak, Banka za Pomorstvo.

Jadranska banka a. d. Beograd

Glavnička glavica: Din 60.000.000.— Rezerva: Din 32.515.000.—

Podružnice:

Bled,	Jasenica,	Mitkoval,
Cavtat,	Korčula,	Prevalje,
Celle,	Kotor,	Sarajevo,
Dubrovnik,	Kranj,	Spil,
Ercegovo,	Ljubljana,	Sibenik,
Jelsa,	Maribor,	Zagreb,

Amerikanski odlo.

Naslov za brzojave: JADRANSKA

Afilirani zavodi:

Jadranska banka: Trst, Opatija, Wien, Zadar.
Frank Sahser State Bank: Cortland Street 82, New-York City.
Banco Yugoslavo de Chile: Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir.

Ustanovljena leta 1838.

Vplačana akcijska glavica Lit. 20.000.000.—

Jadranska zavarovalna družba

(Klasikone Adriatica di Sicurtà v Trstu)

Generalni zastop v Ljubljani.

(Klasikone Adriatica v Zagrebu)

naznanja, da se je prese-
nila iz dosedanjih prostorov
v lastno poslopje v Beograds-
kovo ulico št. 4.

SKLEPA:

1. Požarna zavarovanja.
2. Življenjska zavarovanja.
3. Nezgodna in jamstvena zavarovanja.
4. Zavarovanja proti škodam vsled tatinskega vloma.
5. Transportna zavarovanja.
6. Zavarovanja proti škodam vsled razbitja stekla.
7. Zavarovanja proti škodam po toči.

Najnižji tarifi.

Zastopstvo v vseh krajih Slovenije.

Takojšnje izplačilo škod.

Za Božič znižane cene! samo Šelenburgova ulica 3

Izgotovljene obleke za gospode,
dame in otroke
GRICAR & MEJAČ

Inserirajte v „Slovenskem Narodu“!

Za božič!

Priporoča po najnižji ceni vsakovrstne kandidate
kakor tudi sladkorne obeske za božična drevesca

„Mama“

tovarna kandidatov, Ljubljana, Rimska cesta 6

Montažo

za

Alarm-aparate

zoper vlom, sistem „Litvini“ je pre-
vzela elektrotehnična tvrdka

Leopold Tratnik,
Ljubljana, Sv. Petra cesta 25.

Na željo strokovnjaški obisk!

Rukovo ogle
nudi najceneje

M. Škala - Ljubljana
Mirje št. 4 1139

Šikadont

zobna pasta, ustna voda,
zobni prašek.

Dobi se povsod. — Glavna zaloga
drog. A. KANC, Ljubljana.

Krznar in izdelovatelj čepic

Eligij Eber

Ljubljana, Kongresni trg št. 7.

V zalogi imam vsakovrstne kape: skump, alocna
id., lue, mufo, cvrtnike, itd. itd. itd. itd. itd.
druge plašče. Prevzemam vsakovrstna popravila

Damski modni salon
TEODOR KUNC

Ljubljana, Beehova ulica 9

izdeluje kostume, plašče in
tošlete. 9931

G. F. Jurasek
Ljubljana
Velikova ul. 12

Uplešujem ter posređujem
glasovirje in harmonije, posebno
strokovno in ceno!

ZIMSKE SUKNJE

priporoča po zelo ugodnih cenah
OBLACILNA INDUSTRIJA

A. KUNC, Ljubljana,
GOSPOSKA ULICA 7.

Gleichenberški
Ena in Konstantin urelec
proti
GRIPI IN KATARJU

Novo! AMOR Novo!
Modrilo (plavilo) v platnenih
mošnjičkih.
Porablja ga vse gospodinjice.
Dobiva se povsod!
Prva Jugosloven. industrija
plavila u platnenim kešicama
Subotica, Tolstojeva ul. 11.
Telefon 690.

Pozor trgovci!

Z novim letom oddam trgovino z mešanim blagom
vsled bolezni z vsem inventarjem in zalogo za dobo 10 let
v najem. Stanovanje na razpolago. Trgovina se nahaja
v bogatem industrijskem kraju na Kranjskem.
Detajlni letni promet znaša Din 2 milijona. Po-
trebni kapital samo Din 250.000.—. Ostanek po dogovoru.
Ponudbe je poslati na upravo Slov. Naroda pod
„Resni reflektant-11819“.

All že vošč novico?
10-20% popusta
dobiš pri
A. Sinkovic nasl. K. Soss
Ljubljana, Mostni trg 19

Pri nizki ceni! POZOR! Pri nizki ceni!
Ugodna prilika za nakup božičnih daril po
izdatno znižanih cenah
n. pr. trikotaje vseh vrst. — Velika zaloga raznega
perila. — Krasna izbira volnenih jopic, jumperjev, ovi-
jačk, rokavic, nogavic, raznih kračat posebno samoveznic
Ign. Zargi, Ljubljana,
Sv. Petra cesta 3.

Pozor! Pozor!
Podpisana tvrdka vlijudno naznanja sl. občinstvu
da sprejema odslej

vsakovrstno žensko in moško
perilo, dalje posteljno
in namizno perilo

Pranje in likanje
Istotako se sprejema

— perilo samo v pranje in sušenje —

Sprejema se vsaki dan in sicer v podružnici
v Šelenburgovi ul. 3. in tovarni Poljanski nasip 4.

Za mnogobrojna naročila se priporoča z velespoštovanjem
tovarna Jos. Reich, Ljubljana.

Stanovitno, nepremočljivo
sredstvo za pokrivanje
streh in izoliranje proti
vlagi, še desetletja
poznano in preiz-
kušeno

RUBEROID
Čisto
brez ka-
trana, zato li-
čenje za vzdrža-
vanje nepotrebno.
Vzorci in proračuni
pošiljamo brezplačno.
Hrvatska industr. katrana d. d. Zagreb,
Trenkova ul. br. 18. — Tel. br. 3-64.

Razstava

okusnih božičnih predmetov
za dame in gospode

Aleksandrova cesta 3, I. nadstr.

nad trgovino Kette

celi dan otvorjena do 9. zvečer.

„Šentjanški premog“

vseh vrst, popolnoma čisto opran, nudi po origi-
nalnih cenah premogovnika v celih vagonih
pošiljkah **PRODAJNI URAD** šentjanškega pre-
mogokopa **AND. JAKIL, LJUBLJANA,**

Krekov trg št. 10.

Oblastno dovoljena razprodaja

Vsled popolne opustitve damske konfekcije
zadnje novosti kakor: plašče, jope, obleke, ko-
stume, kožuhovino in pletenino

razprodajam izpod lastne cene

Fran Lukič, Ljubljana,

Pred škofijo 19.

Največje veselje

za Božič

napravite
svojim dragim z nakupom
prvovrstnega pisalnega stroja
ki ga dobite
na obroke pri

The Rex
Ljubljana

Gradišče 10

Telefon 268

HALO!

**Lepo božično in novoletno
darilo se najlepše**

šolske in pisarniške potrebščine, božični
prtički za jaslce, pastirci (Krippenbilder),
krop in svileni papir vseh barv, božične
in novoletne ter umetne razglednice.
Na veliko in na drobno razpošilja

Jos. Omerza, trgovina papirja,
LJUBLJANA, Dunajska o. 6, I. nadstr.
hiša lekarni Piccoli.

Dralle illusion

v svetilniku

Četilične kaplje
brez alkohola ču-
dovito naravne.
Kapljica zadošča.

Smarnice, vijolice,
ortnice, španski bezeg,
heliotrop, popiji, (tro-
pični mak) itd.

Glavna zaloga za preprodajalce:

„Isis“ d. d. odd. Jurij Dralle, ZAGREB,
Palmiticeva ulica št. 66.

Šivalne stroje EXCELLA

najfinejši
izdelek
kupite
najceneje
pri tvrdki

Za Božič in
novo leto
10%
popusta

J. GOREC

Ljubljana, Palača Ljubljanske kreditne banke